

PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVOJA SVEUČILIŠNOG KOŠARKAŠKOG SPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Grgić, Zrinko

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:976179>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje stručnog naziva :

stručni specijalist trenerske struke, Košarka)

Zrinko Grgić

**PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVOJA
SVEUČILIŠNOG KOŠARKAŠKOG SPORTA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

završni rad

Mentor:

prof. dr. sc. Bojan Matković

Zagreb, rujan 2019.

James Naismith

Prvo košarkaško igralište na springfieldskom sveučilištu u SAD-u.

Preuzeto 15.05.2019.: https://en.wikipedia.org/wiki/James_Naismith (vodi se u literatur i ostalim izvorima pod br. 34)

Multum egerunt, qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt.

Oni što su živjeli prije nas uradili su mnogo ali ne sve.

(Latinska izreka)

Sažetak:

U radu je prikazan Prijedlog strategije razvoja sveučilišnog košarkaškog sporta u RH, u sasvim novom preoblikovanom izričaju obzirom na postojeće uvjete i potencijale. S obzirom da su 1991. nastali mnogi državotvorni uvjeti u RH, samostalnost, prelazak i socrealističkih kapital odnosa u nove kapitalističke kapital odnose. Tako su sazreli i uvjeti za uspostavljanje i novih sociološki oblikovanja i oblika u inim zajednicama, a u temi ovoga rada i obrađenom slučaju na temu športa i košarke u studentskoj i visoko-akademsnoj zajednici. Tema rada je obrađena u području **Hrvatskog sveučilišnog športskog saveza, tj. Hrvatsog akademskog športskog saveza (HASS)**. Iako je u naslovu stavljen naglasak na Sveučilišni šport, pojam istraživanja i akcent teme odnosi se na cjelokupnu Akademsku zajednicu u RH, gdje u toku jedne školske Akademske godine cirkulira oko 200.000 tisuća mladih između 18 i 29 godina. To je sigurno najveća koncentracija populacije u RH sa istovjetnim i /ili sličnim interesima u RH okupljena u jednu zajednicu.

Tako je esencija Prijedloga usmjerena na četiri regije u RH (I-Centar ; II-Istok ; III-Zapad i IV-Jug) sa njihovim vodećim Gradovima i Sveučilištima (Zagreb ; Osijek ; Rijeka i Split) iako je akcent na sveukupnu Akademsku zajednicu. Metoda (analitičko/sintetička) rada je rađena po znanstvenim načelima Nodalnog urbanog sustava, gdje se u nodalnoj regiji javlja otvoren sistem u kojem su gospodarstva, gradovi i druga naselja povezana međusobno, a naročito s većim gradom cirkulacijom ljudi, robe i informacija, edukacije, kulture itd. Čvorište (nod) – lokalitet u kojem počinje ili završava bilo kakva interakcija u prostoru. Sva čvorišta povezana su u funkcionalni sistem, a interakcije se provode preko različitih veza (gospodarstvo, ceste, željezničke pruge, telefonske veze, obrazovno-edukacijski sustavi u potpunosti, djelimično ili interaktivno itd.). Značenje (nodalnost) čvorišta određuje se prema ukupnim interakcijama s drugim čvorištima.

Po svojoj pripadnosti rad je istraživački obrađen u analitičko/sintetičkoj metodi, gdje je obrađeno i prikazano 19 Tablica, 2 Grafičko slikovna prikaza i tri karte. Najvažniji dio rada posvećen je uvidu i naglasku na potencijale mogućnosti i uvjete u tom prostoru, s posebnim osvrtom na važnost njezine zaštite, te mogućnostima djelovanja da se isti poboljšaju kao bitan faktor u budućim vremenima.

Ključne riječi: košarka; sveučilišni sport : strategija ; razvoj

Sadržaj

1.UVOD,	6
2.RAZVOJ SPORTA U RH: TEMELJNE KOMPONENTE RUKOVOĐENJA I ORGANIZACIJSKIH MODELA,	8
2.1.ORGANIZACIJA MODELA SPORTA U RH; LOKALNA, REGIONALNA I DRŽAVNA RAZINA: VLADIN I NEVLADIN SEKTOR UPRAVLJANJA SPORTOM,	10
3.UPRAVLJANJE SPORTSKIM MODELIMA,	17
3.1.MENADŽMENT KAO GLOBALNA POJAVA,	19
3.2.TEORIJE MENADŽMENTA,	20
3.3.MENADŽMENT U SPORTU I TJELOVJEŽBI,	22
4.NEOPHODNI POTREBNI UVJETI; MATERIJALNO-TEHNIČKI, FINACIJSKI I SOCIOLOŠKI DA BI DANAŠNJI SUSTAV FUNKCIONIRAO,	24
4.1.MATERIJALNO-TEHNIČKI, FINACIJSKI I SOCIOLOŠKI UVJETI,.....	25
4.1.1.Materijalno-tehnički uvjeti sporta u RH,.....	25
4.1.2.Materijalno-financijski uvjeti sporta u RH,	26
4.1.3. Sociološki uvjeti za funkcioniranje sporta u RH,	29
5.SVEUČILIŠTE,	44
5.1.POJAM: NASTANAK, POVIJESNI PRIKAZ,	44
5.2.SVEUČILIŠNI SPORT,	61
5.3.SPORT NA SVEUČILIŠTU U RH,	64
6.REGIONALNE I ŽUPANIJSKE ZAJEDNICE U RH,	66
6.1.POPIS ŽUPANIJA U HRVATSKOJ,	68
6.2.REGIJE HRVATSKE,.....	70
6.3.GRAD I NODALNA REGIJA,.....	71
7.PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVOJA SVEUČILIŠNOG KOŠARKAŠKOG SPORTA U RH,	74

7.1. KOŠARKA,	75
7.2. KRATKI POVIJESNI PRIKAZ KOŠARKE,	77
7.2.1. <i>Povijest sveučilišne košarke</i> ,	79
7.2.2. <i>Košarka na našim prostorima</i> ,	80
7.2.3. <i>Košarka u samostalnoj Hrvatskoj</i> ,	83
7.2.4. <i>Današnje stanje i mogućnosti košarke u RH</i> ,	84
7.2.5. <i>Prijedlog Strategije</i> ,	92
8. ZAKLJUČAK,	100
9. LITERATURA I OSTALI IZVORI,	103

1. Uvod,

Sport je fizička ili mentalna aktivnost koju čovjek izvodi po utvrđenom skupu pravila, u cilju natjecanja sa protivnikom ili protivničkim timom, uz primjenu propisanog sustava vrijednovanja na osnovu kojeg se utvrđuje pobjednik, a dijele se na dvije temeljne odrednice: grupni i samostalni.

Vrhunski sport u svijetu pa tako i u Hrvatskoj usmjeren je na postizanje vrhunskih sportskih rezultata. Ova orijentacija na rezultat odredila je i pravac razvoja sportske znanosti i prioritete kojima se stručnjaci u području sporta bave. U upravljačko-kibernetičkom smislu među najvažnijim pitanjima očituju su problemi selekcije i sustavnog uključivanja djece i mladih u sport; motivacija; tehnologija treninga; kvalificiranost i stručnost trenera; organizacija i materijalno-tehnički uvjeti u kojima se sportska aktivnost usvaja i usavršava te proces sportske pripreme planira programira i provodi.

Osnovna sociološka vrijednost sporta je u tome što, kao specifična društveno-individualna djelatnost, može dati autentičan i značajan doprinos uspostavljanju ravnoteže između veoma širokog kruga društvenih i individualnih potreba i ciljeva jednoga društva/zajednice.¹

¹ Žugić Zoran: Sociologija sporta, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta, Zagreb, 2000.g.

Sport kao oblast društvenog života razvija vlastite strukturno-funkcionalne oblike i razine kvalitete, te kao takav može se podijeliti na dva osnovna pristupa u objašnjavanju društvenog značaja sporta:

- **Instrumentalistički pristup značaju sporta**, gdje se sport vidi kao sredstvo za postizanje društveno značajnih ciljeva, *putem kvalitetnih i vrhunskih rezultata*,

- **Terminalistički pristup značaju sporta**, gdje se u sportu vidi društvena vrijednost te životne aktivnosti koja je realizacija ranijih društveno-individualnih ulaganja, napora i rada. Društveno značenje sporta je simboličkog karaktera, jer sport govori o dometu ukupnog društvenog razvoja i društvene moći.

Uzimajući u obzir prednje izloženo dolazimo do činjenice da se ova dva pristupa prepliću i jedan drugoga nadopunjuju, a možemo utvrditi da su oba podjednako važna. Prema definiciji sport može biti masovni, neselektivni odnosno sport za sve ili selektivni odnosno vrhunski. Ovisno o razini njegove masovnosti te populaciji kojoj je namijenjen u području sporta egzistira nekoliko sustava: školski sport, rekreacijski sport, sport osoba s invaliditetom te vrhunski odnosno profesionalno bavljenje sportom. Polazeći od uravnoteženosti društvenih i individualnih potreba i dinamike psihofizičkih i psihosocijalnih svojstava same sportske aktivnosti, možemo razlikovati četiri osnovne vrijednosti orijentacije prema sportu kao obilježja neposrednog sportskog angažmana a to su :

-**Razvojni sport**, sve vrste sportske djelatnosti,

-**Rekreativni sport**, aktivnost u službi održavanja psihofizičkih sposobnosti,

-**Standardni sport**, stalna aktivnost velikog broja mladih usmjerena na zdravo - kultivirano i produktivno korištenje slobodnog vremena, gdje svakako spada i sveučilišni sport,

-**Vrhunski sport**, aktivnost čije je suštinsko obilježje da pruži nove dokaze o relativnosti gornje granice psihofizičkih mogućnosti čovjeka. Za razliku od svih drugih sustava vrhunski sport karakterizira: izrazita usmjerenost ka maksimalnom razvoju svih onih čimbenika koji utječu na postizanje sportskog rezultata, selektivnost u odabiru onih kojima je namijenjen, profesionalizacija većine njegovih sudionika (sportaša, trenera, sudaca, te ostalih sportskih djelatnika) i specifična tehnologija pripreme, provedbe i kontrole trenažnog procesa. Upravo zbog svojeg naglašeno kompetitivnog karaktera vrhunski sport ima svoj javni, zabavljački i ekonomski karakter.

Mjerenja rezultata vrhunskog sporta ogledaju se na međunarodnim natjecanjima kao što su Olimpijske igre (ljetne ; zimske ; parolimpijske), svjetskim, kontinentalnim, regionalnim prvenstvima u preciziranim sportskim granama (npr. igre s loptom ili drugim rekvizitima, gimnastika ili vodeni sportovi itd.) gdje se na taj način iskazuju društveni dometi određene državotvorne zajednice.

Hrvatska sa svojim akterima učesnicima međunarodnih natjecanja koji su i osvajači međunarodnih odličja javlja se jako rano još prije stotinu i više godina kako u pojedinačnim izričajima tako i učešćem u kolektivnim sportovima. Nažalost to se dešavalo u okviru drugih državotvornih sustava (Austro-Ugarska, Kraljevina Jugoslavija ili Socijalistička Jugoslavija nakon drugog svjetskog rata). **Milan Neralić** je prvi Hrvat koji je osvojio olimpijsku medalju (brončanu) na drugim modernim **OI 1900.** u Parizu i to u borbi sabljom, u grupi profesionalnih učitelja mačevanja. Danas su njegova oprema, sablja, trofeji, kao i određen dio arhiva (biografski podaci i fotografije), pohranjeni i čuvaju se u Hrvatskom športskom muzeju. Uz njega su svakako naročito izražajni sportaši u igrama s loptom (*košarka, rukomet, nogomet*) kako u bivšem državotvornom sustavu kao članovi tadašnjih reprezentacija i/ili klubova, tako i sve do danas u vremenu samostalne RH. Poseban primjer su košarkaši sa svojim osvojenim odličjima u samostalnoj RH na međunarodnoj sceni ,dosada zlato, srebro, bronca na OI, Europskim prvenstvima, Svjetskim prvenstvima.

Razmatrajući ovaj kratki uvodni prikaz sporta a naročito vrhunskog, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, uviđamo njegov značaj i određenu potrebu. Tako da na temelju određenih analitičkih pokazatelja možemo sagledati i procijeniti strateški pristup razvoja vrhunskog sporta kod nas, što ćemo u daljnjem radu nastojati i prikazati.

2.Razvoj sporta u RH: temeljne komponente rukovođenja i organizacijskih modela,

Kako je sport fizička ili mentalna aktivnost koju čovjek izvodi po utvrđenom skupu pravila, u cilju natjecanja sa protivnikom ili protivničkim timom, uz primjenu propisanog sustava dijele se na dvije temeljne odrednice: grupni i samostalni Zakonom o športu² iz 2007. godine u RH nije definiran pojam sporta već djelatnosti koje on obuhvaća: sudjelovanje u sportskom

² Zakon o športu RH(NN 71/06, 124/10, 124/11 i 86/12) i 2007 ; Novi ustroj sustava športa prema zakonu o športu. Preuzeto sa: public.mzos.hr/fgs.axd?id=21629, 06.04.2018.

natjecanju, sportska priprema, *sportska rekreacija*, sportska poduka, organiziranje i vođenje sportskog natjecanja, upravljanje i održavanje športskih građevina te organizirane izvan nastavne školske sportske aktivnosti i studentske sportske aktivnosti. Najviše stručno tijelo koje se brine za razvoj i kvalitetu sporta u RH je *Nacionalno vijeće za sport* koje je za svoj rad odgovorno Hrvatskom saboru. Najsloženije područje sporta odnosi se na natjecateljski sport koji obuhvaća aktivnosti sportskog natjecanja, sportske pripreme te organiziranje i vođenje sportskog natjecanja. Natjecateljski je sport organiziran u obliku piramide na čijem je vrhu Hrvatski olimpijski odbor, slijede nacionalni sportski savezi, sportski savezi zajednice sportskih udruga i saveza županija i grada Zagreba, zajednice sportskih udruga gradova i općina te u konačnici sportski klubovi i udruge. Za tu svu praktičnu aktivnost potreban i neophodan je organizirani sustav rukovođenja.³

Svakako da je danas u RH odnos zajednice naspram sporta i tjelovježbe u ekonomskom i financijskom smislu nedostatan, pa su mnoge sportske organizacije prinuđene postupati sukladno načelima i principima modernog menadžmenta da bi opstale ili se predati nemilosrdnim pravilima tržišta i konkurencije te se ugasiti i nestati. Nedostatnost kao i diferencirani pristup davanju financijskih sredstava, od strane nadležnih državnih i administrativnih tijela, vidljiva je iz obima dodijeljenih financijskih potpora koja cirkuliraju ovim područjem za potrebe u oblasti sporta. Sagledivost tog razvidna je iz prikaza redovitih i zvaničnih priopćenja Ureda za udruge Vlade RH, u pregledu statistički zvanično obrađenih podataka od službenih i nadležnih državnih tijela, a odnosi se na dodjelu financijskih sredstava za obavljanje temeljne djelatnosti za 2007.godinu (vidi tablicu 1).⁴

Tablica 1.

Područje djelovanja	Iznos	%
Javne potrebe u sportu	198.192.548,77	90,49
Promicanje amaterskog sporta	20.752.216,39	9,48
Program za invalidne osobe	80.000,00	0,04
UKUPNO:	219.031.765,16	100

- Izvori: Izvješće o dodijeljenim financijskim potporama za projekte i programe organizacija civilnog društva u 2007 Vlada Republike Hrvatske, Ured za udruge. Zagreb, 2008..stavka 5.13., Sport. Prikazana dodijeljena sredstva za potkategoriju u područja djelovanja za 2007.

³ Bartoluci, Mato. Ekonomika i menadžment sporta. Zagreb : Informator, 2003

⁴ Izvješće o dodijeljenim financijskim potporama za projekte i programe organizacija civilnog društva u 2007. godini. Vlada Republike Hrvatske, Ured za udruge. Zagreb, 2008.

Uočljiva je velika razlika u dodjeli sredstava naspram sporta od strane zajednice u odnosu na neke druge društvene teme i područja kao što je područje kulture (film, prigodni kulturni događaji i sl.). No radi svoje „popularnosti“ i velike aktivizacije u području sporta (a naročito vrhunskog), se implementiraju i druge gospodarske grane, pa se može slobodno reći da se radi o specifičnoj grani kao posebnoj industriji. To se sve ogleda u prisutnosti medija, ekonomije, poduzetništva menadžmenta i poslovnih usluga, marketinga i prodaje sportskih usluga kao i prisutnosti znanosti i struke u svim segmentima i oblicima, a sve u cilju da bi se postigao učinkovit financijski efekt.⁵ U svemu tomu javlja se i određeni trend negativnih pojava i sive ekonomije, što je svakako danas uočljivo i kroz svakodnevne medijske napise. Primjeri se ogledaju u načelu *brže, dalje, skuplje* i primjenjuju se kroz zabavljački sport ili putem masovnih okupljanja i natjecanja (Olimpijske igre, Svjetska prvenstva itd.), gdje cirkuliraju ogromna financijska sredstva, bilo namjenska bilo marketinška, ostvarena putem sportskog menadžmenta.⁶ Premda su sve te aktivnosti financirane od strane državne zajednice što je prikazano u tabelarnom pregledu podataka (tablica 1), dodjeljena financijskih sredstava za obavljanje temeljne djelatnosti nisu dostatna te su udruge/klubovi prinuđeni poslovati po principima suvremenog poduzetništva i marketinga. Tako i druga područja sporta, premda su manje medijski i marketinški „popularni“ imaju sličnu organizacijsku shemu, odnosno na globalnoj se razini sportske udruge i društva iz pojedinih područja mogu udruživati u saveze na razini gradova, općina, županija i Grada Zagreba, te u konačnici u svoje nacionalne saveze.⁷

2.1. Organizacija modela sporta u RH; lokalna, regionalna i državna razina: vladin i nevladin sektor upravljanja sportom,

Prema Zakonu o sportu RH, *ustroj organizacije sporta* (vidi grafičko-slikovni prikaz broj 1) jasno je izdefiniran na slijedeće organizacijske oblike a koji u stvarnosti djeluju potpuno samostalno⁸, a to su:

⁵ Novak, Ivan. Sportski marketing i industrija sporta. Zagreb : Maling, 2006.

⁶ Džeba, Krešimir ; Serdarušić, Marijan. Sport i novac : iza kulisa svjetskih spektakala. Zagreb : Reta, 1995.

⁷ Bartoluci, Mato i sur. Management i poduzetništvo u sportu i fitnessu. Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu, 1996.

⁸ Isto kao pod br.2

1.Hrvatski olimpijski odbor (HOO) je najviše nevladino nacionalno športsko tijelo, u koje se udružuju nacionalni športski savezi, zajednice športskih saveza i udruge u županijama i Gradu Zagrebu te druge udruge čija je djelatnost od značaja za razvoj športa i olimpijskog pokreta u Republici Hrvatskoj. HOO je priznati član Međunarodnog olimpijskog odbora (MOO). Hrvatski olimpijski odbor osnovali su nacionalni športski savezi 29 olimpijskih športova i tri udruženja. Odluka o privremenom priznanju Hrvatskog olimpijskog odbora donesena je 17. siječnja 1992. godine u Lausannei od strane predsjednika i četiri potpredsjednika Međunarodnog olimpijskog odbora, a u skladu s ovlastima koje im je povjerio Izvršni odbor Međunarodnog olimpijskog odbora, na sastanku 4., 5. i 6. prosinca 1991. godine u Lausanni. Navedenom odlukom Međunarodni olimpijski odbor pozvao je Hrvatski olimpijski odbor da sudjeluje na 16. Zimskim olimpijskim igrama u Albertvilleu i na Igrama u Barceloni. Potpuno priznanje Hrvatskog olimpijskog odbora uslijedilo je na 101. zasjedanju Međunarodnog olimpijskog odbora u Monacu, 24. rujna 1993. godine. Prvi predsjednik HOO-a bio je Antun Vrdoljak, a drugi nekadašnji vaterpolist Zdravko Hebel, a treći i današnji predsjednik je Zlatko Mateša.

2.Hrvatski parolimpijski odbor je najviša nevladina nacionalna sportska udruga sportaša s invaliditetom, koja se ustrojava prema parolimpijskim standardima i načelima međunarodnog parolimpijskog pokreta te potrebama hrvatskog sporta osoba s invaliditetom, a u koji se udružuju nacionalni i županijski sportski savezi osoba s invaliditetom te sportski savez osoba s invaliditetom Grada Zagreba. Radi provođenja sportskih natjecanja i sportsko-rekreativnih aktivnosti osoba s invaliditetom, osobe s invaliditetom mogu osnovati svoje sportske udruge i sportska društva osoba s invaliditetom, i to po sportovima i vrstama invaliditeta koje utvrđuju ***Hrvatski parolimpijski odbor i Hrvatski sportski savez gluhih***. Hrvatski parolimpijski odbor i Hrvatski sportski savez gluhih općim aktom utvrđuju kategorizaciju sportaša s invaliditetom, sustav, uvjete i organizaciju sportskih natjecanja osoba s invaliditetom u skladu s pravilima sporta i normama međunarodnih sportskih udruženja osoba s invaliditetom.

3.Hrvatski školski sportski savez je nacionalni školski sportski savez u koji se udružuju županijski školski sportski savezi i školski sportski savez Grada Zagreba. Osnovan je u svrhu poticanja i promicanja školskog sporta u Republici Hrvatskoj, usklađivanja aktivnosti školskih sportskih saveza u županijama i Gradu Zagrebu te organiziranja natjecanja školskih sportskih društava osnovnih i srednjih škola, uključujući i Državno prvenstvo školskih

sportskih društava osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske učenika s intelektualnim teškoćama u razvoju. Sve informacije vezane uz organizaciju natjecanja dostupne su na mrežnim stranicama Hrvatskog školskog sportskog saveza. Sredstva za rad i aktivnosti školskih sportskih saveza osiguravaju se u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te Grada Zagreba, a Hrvatskoga školskoga sportskog saveza u državnom proračunu. Temeljna zadaća školskih sportskih saveza je suradnja sa školama i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležnim za prosvjetu i sport, poticanje i praćenje aktivnosti školskih sportskih društava te organizacija i provođenje natjecanja. Način osnivanja, zadaće, djelokrug i način rada školskih sportskih saveza pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove sporta. Osnovne zadaće i djelatnosti HŠŠS-a su: potiče i promiče školski sport u Republici Hrvatskoj, utvrđuje načela i osnovne uvjete sustava školskih sportskih natjecanja u Republici Hrvatskoj u suradnji s ministarstvom nadležnim za pitanje sporta, skrbi o promicanju školskih sportskih dostignuća djece i njihovom sudjelovanju na svjetskim i europskim prvenstvima te drugim velikim međunarodnim školskim sportskim priredbama.

4. Školski sport u RH ponajprije se odnosi na sportske aktivnosti učenika u školskim sportskim društvima u sklopu izvannastavnih sportskih aktivnosti kojima je glavni cilj uključivanje što više učenika u sportske aktivnosti. Tako se, ovisno o materijalnim mogućnostima škole i interesima pojedine sredine, provode sportske aktivnosti u različitim sportovima, odnosno sportskim granama. Zakon o sportu regulira sustav školskog sporta s namjerom unapređenja sporta djece i mladih. Zakon o sportu propisuje osnivanje *Hrvatskoga školskog sportskog saveza*, krovnog tijela školskog sporta Republike Hrvatske. Zakonom je propisana i prednost za djecu u korištenju školskih sportskih dvorana (školska sportska društva za rad i aktivnosti koriste prostore škole i imaju prioritet u njihovom korištenju u odnosu na vanjske korisnike prostora škole). Stručnim osobama koje rade s djecom u školskim sportskim društvima potrebna je visoka stručna sprema (uvjeti za nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture), a propisana je i posebna zdravstvena skrb za djecu koja se bave sportom u školi. Sredstva za rad i aktivnosti školskoga sportskog društva osiguravaju se iz državnog proračuna i iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba na račun škole. Način osnivanja, zadaće, djelokrug i način rada školskih sportskih društava pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove sporta. Radi usklađivanja aktivnosti školskih sportskih društava i provođenja sportskih natjecanja, školska

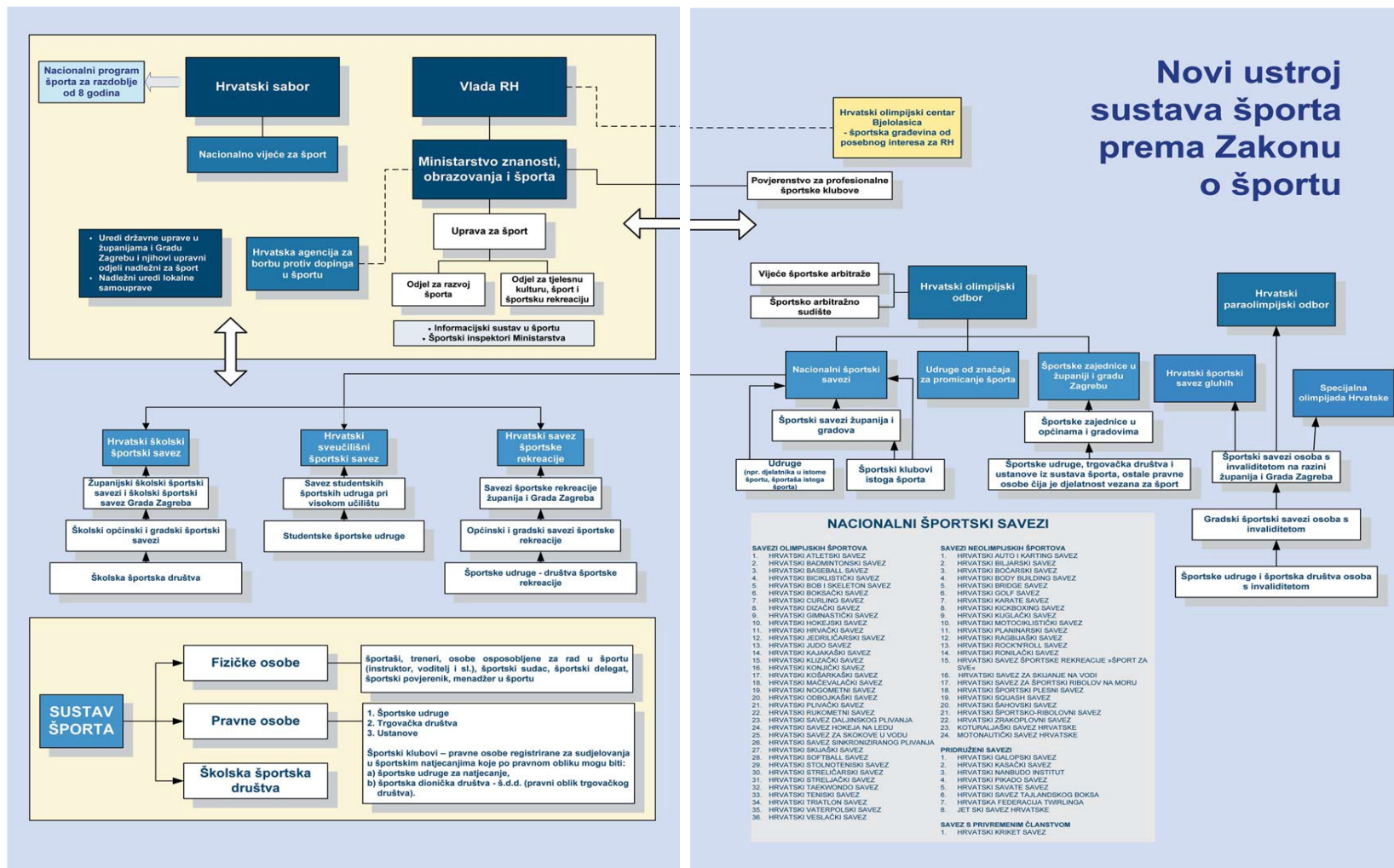
sportska društva udružuju se u školske općinske, gradske i županijske saveze i školski sportski savez Grada Zagreba.

5.Hrvatski savez sportske rekreacije (HSSR), „Sport za sve“ je nacionalna krovna organizacija koja uključuje u športsko rekreacijske djelatnosti sve strukture i dobne skupine građana, koji žele da im športsko rekreacijski sadržaji postanu životna potreba i svakodnevna navika. Njihovo provođenje moguće je u kući, dvorištu, stambenoj četvrti, mjesnim, gradskim, prigradskim, zdravstveno – preventivnim, turističkim, zimskim i ljetnim rekreacijskim centrima. U njima športska rekreacija postaje osnovni sadržaj aktivnog odmora, koji se može provoditi i u pauzama tijekom radnog vremena. Cilj joj je da građani (prvenstveno oni koji ne pohađaju nastavu tjelesnog odgoja ili ne treniraju u športskim klubovima) steknu i koriste znanja, vještine i navike u provedbi raznih oblika tjelesne aktivnosti, te da im rekreacijsko vježbanje postane civilizacijska i kulturološka potreba za poboljšanje i očuvanje zdravlja i poboljšanje ukupne kvalitete života. HSSR nastoji dostići europske standarde, te se približiti sa sadašnjih kod nas manje od 10% aktivnih građana uključenih u „Sport za sve“ uskladiti istanje prema europskim standardima koji se kreću od 13 do 72% aktivnih sudionika u odnosu na broj stanovnika. Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve" je član: Hrvatskog olimpijskog odbora (HOO-a), Svjetskog saveza "Sport za sve" (TAFIS-a), Europske asocijacije "Sport za sve" (ESFAN-a), Europske federacije sporta radnika i poduzeća (EFCS-a) i Europske konfederacije "Sport-zdravlje" (CESS-a). I nama svakako najvažniji za ovaj rad:

6.Hrvatski sveučilišni sportski savez, Hrvatski akademski sportski savez (HASS) nacionalni je savez sveučilišnog, veleučilišnog i visokoškolskog sporta sjedištem u Zagrebu. HASS je jedan od najaktivnijih europskih saveza s obzirom na broj i kvalitetu aktivnosti koje provodi. **Savez ima 19 članica** (sportski savezi i sportske udruge različitih visokih učilišta iz Hrvatske) i organizira sportske i rekreativne aktivnosti za oko 180.000 studenata visokoškolskih institucija, što ga čini jednim od najmasovnijih sportskih sustava u Hrvatskoj. Savez je član europskih (EUSA, European University Sports Association) i svjetskih (FISU, Federation Internationale du Sport Universitaire) studentskih sportskih udruženja. HASS osnovan je 14. prosinca 1991. godine u Zagrebu, HASS je član Federation Internationale du Sport Universitaire (FISU) - svjetske organizacije studentskog sporta od 7.srpnja 1993. i European University Sports Federation (EUSA) – europske organizacije

studentskog sporta od 1.prosinca 2001.Sve ovo možemo sagledati i u Grafičko slikovnom prikazu Novi ustroj sustava športa prema Zakonu o športu.

Grafičko-slikovni prikaz broj 1.

Zakon o športu RH 2007; Novi ustroj sustava športa prema zakonu o športu. Preuzeto sa : public.mzos.hr/fgs.axd?id=21629, 06.04.2018.

Svakako da se i u tim segmentima velike sportske obitelji nastoji osigurati egzistencija putem menadžmenta i marketinga što se ogleda u projektima kako u primarnoj djelatnosti kao što je i sam sport, tako i u komplementarnim djelatnostima kao što su; turizam, proizvodnja sportske opreme i rekvizita za ciljne potrebe (dvoranska i školska oprema i rekviziti), inovacijski projekti za i u određenim sportskim granama (golf, dvoranski tenis, fitnes, badminton itd.), a sve radi stjecanja novih znanja, vještina te što kvalitetnije kompatibilnosti sa okruženjem i međunarodnom zajednicom, te postizanjem vrhunskih rezultata.⁹

Iz ovakvih analitičkih naprijed izvedenih definicija i pokazatelja, moguće je zaključiti kako se aktivnost oblikovanja sportskog menadžmenta ostvaruje na dvije razine: *globalnoj/makro* (upravljanje športom na razini države, regije, županije, grada) i *mikro* razini (upravljanje samom športskom organizacijom). Svaka razina ima određene specifičnosti djelovanja o čemu ovise i funkcije menadžmenta i menadžera. Taj pokazatelj još više otvara različitost između rezultatskog „vrhunskog“ sporta i takvog modela upravljanja i financiranja, najviše kroz profesionalne oblike, te masovnog „amaterskog“ gdje je prepoznatljivost drugačijeg i objektivno težeg modela upravljanja i financiranja prisutna u potpunosti. To se u ozbiljnim analizama da uočiti u odnosu broja udruga i broja članova koji upražnjavaju ili koriste neke od izbornih mogućnosti. Uočljivo je iz prezentiranih podataka da su određene, specifične športske grane i kategorije osim po osnovnoj diobi (igre: igre s rekvizitima-lopta ili nekakav drugi oblik; mediji: geografski, agregatni, građevinski; tjelovježbeni: rekreacija, obvezna nastava Tjelesne i zdravstvene kulture), različite i po pristupu pojedinaca sukladno obvezama u drugoj primarnoj aktivizaciji. Tu je u statističkoj obradi nadležnih državnih institucija, također uočljiva velika diferencijacija u kvantitativnim pokazateljima aktivista u određenim sportskim udrugama Pa ćemo to i prikazati u slijedećem tabelarnom pregledu (vidi tablicu 2) prema zvanično obrađenim podacima za 2006. g. Državnog zavod za statistiku RH, gdje je u potpunosti prikazano trinaest najmasovnijih organizacijskih oblika.¹⁰

⁹ Škorić, S i Čustonja, Z (2011). Financiranje športa. U: Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić, D. (ur.), Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, skinuto s mrežne stranice: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3311> (25. ožujka 2013.).

¹⁰ Priopćenje „Sport u 2006.“ (2007.) Republika Hrvatska: Državni zavod za statistiku. (str.1), http://www.dzs.hr/Hrv/publication/2007/8-3-7_1h2007.htm. (datum pristupa travanj 2016.)

Tablica2.

Sportske udruge	Broj udruga	Broj članova
Boćanje	176	4360
Hrvatski savez za sport i rekreaciju	58	6162
Hrvatski sveučilišni sportski savez	5	12839
Karate	119	6353
Košarka	129	11113
Kuglanje	152	3892
Nogomet	963	76507
Planinarstvo	123	12887
Plivanje	36	4531
Rukomet	146	12950
Sportski ribolov	414	46603
Streljaštvo	114	5974
Tenis, squash	153	11796

Izvori: prema, Priopćenje „Sport u 2006.“ (2007.) Republika Hrvatska: Državni zavod za statistiku.(str.1), sintetizirao autor ovoga rada,

3.Upravljanje sportskim modelima,

Iz svega prednjeg razvidno je da su i danas izbori za aktivizaciju i opredjeljenje u sportskim granama ostali pretežito kao i u prošlosti, tako se potvrđuje načelo tradicije. Uočljivo je da se od novih mogućnosti sportskih aktivnosti u smislu masovnosti uz tradicionalni izbor. No svakako da je izrazito uočljiv i postupni pad izbora aktivizacije kod nekih oblika, a to je uočljivo u prikazanim podacima Hrvatskog saveza za sport i rekreaciju, koja je u prošlim vremenima bila tretirana kao prostor od posebnog interesa za bivšu državu, te po takovom pristupu bila i najmasovnije područje Tjelesne i zdravstvene kulture. Naime, rekreacija je korištenje vremena na neprofitabilni način koja na svojstven način obnavlja duh i tijelo. Vikendom brojni ljudi provode vrijeme aktivnom ili pasivnom rekreacijom. U judeo-kršćanskoj i islamskoj kulturi sabat pada na vikend, a sabat je "dan odmora". Praznici su također često vrijeme za rekreaciju. Mnoge aktivnosti mogu biti rekreacija. U bivšem

državotvornom sustavu SFRJ, kojem je pripadala i današnja RH, rekreacija je bila prostor od posebnog administrativnog interesa gdje su se implementirale mnoge znanosti i struke, tako da danas određeni slijednici obilježavaju i obljetnice. Razlog je bio taj što se u filozofskom i sociološkom smislu upravljalo (menadžment) sustavom radnog opterećenja (primarna djelatnost) kao i sustavom oporavka (rekreacija) kroz organizirane oblike a sve po tadašnjem socrealističkom modelu 8x3 (8 sati rada, 8 sati oporavka i sna, 8 sati učenja i obrazovanja). Takvim prostorom su se bavili i vrhunski međunarodno priznati znanstvenici tog vremena, a sve u svrhu i za potrebe produktivnosti i učinkovitosti pojedinca i zajednice. Tadašnji menadžment se i te kako bavio svim načelima i principima koji se primjenjuju i danas u modernom izričaju, a to su prije svega: osobine čovjeka za određenu aktivnost/selekcija, utjecaj obima rada/treninga, prilagođavanje radu/treningu, radna sposobnost, modeli racionalne raspodjele ljudi u sportskoj aktivnosti, radna opterećenja, međusobni odnosi, profesionalne nezgode i povrede, kao i oporavak od opterećenja (odvija se kroz organizirane i kontrolirane oblike višestране i specijalizirane sportske pripreme, te oblike sportskih igara i natjecanja, kao i motivacija i radni elan za postizanje što boljih rezultata).¹¹

Svakako da iz svega možemo zaključiti da se i danas kao i u prošlosti, za potrebe organizacija i institucija, pogotovo gdje se implementiraju više struka i znanosti te znanstvenih disciplina, treba menadžmentu istih posvetiti sa najvećom pažnjom naročito u specifično-specijalnim. Također je neophodno sagledati neizostavnu potrebu za svom vrstom obrazovanja, permanentne edukacije, kako linearne tako i ne linearne svih potencijala. A to je u ovom primjeru evidentno i realizira se kroz obvezne oblike (nastava TZK u školama, Kineziološki fakultet, Sportska gimnazija), tako i ne obvezne kao što su specijalne strukovne akademije, seminari te ostali načini edukacije.¹²

Da bi neki sustav mogao biti autonoman, osim svojeg specifičnog predmeta bavljenja i specifičnog sadržaja on mora biti sposoban ne samo relativno samostalno održavati postojeće

¹¹ Bujas, Zoran. Osnove psihofiziologije rada : (uvod u industrijsku psihologiju) : Psihofiziologija rada. Zagreb : Škola narodnog zdravlja, 1964.

¹² Čustonja, Z., Jukić, I., Milanović, D. (2011). Treneri i stručni poslovi u hrvatskome športu. (neobjavljeni dokument Nacionalnog vijeća za šport).

stanje putem **rukovođenja-menadžmenta**, nego i sposoban razvijati se u skladu s postojećim potencijalima.

3.1. Menadžment kao globalna pojava,

Rukovođenje (engl. management), promatra se i opisuje kao proces upravljanja određenim poslovima, poduhvatima ili sustavima radi što učinkovitijeg dostizanja zadanog cilja, a cjelokupno sagledavajući tu pojavu stvoreni su uvjeti i za znanstveno ekonomsku pretpostavku-hipotezu, na temelju čega je formirana nova određena ekonomska teorija o menadžmentu, tj. rukovođenju. Osim osnovnog procesa, rukovođenje se sastoji iz niza podprocesa, kao što su: planiranje, organiziranje, vođenje i kontrola, odnosno klasifikacijski izdefiniрана teoretska područja. U današnjoj ekonomskoj znanosti ona su u cijelosti prepoznata i jasno definirana, kao što su: Teorije upravljanja; Rane teorije; Post-rane teorije; Klasične znanstvene teorije; Biheviorističke teorije; Kvantitativne i sistemske teorije; Situacijske teorije; Inovativne teorije; Teorije zasnovane na kulturi; Teorije zasnovane na etici; Teorije zasnovane na marketingu i Teorije zasnovane na poduzetništvu.¹³

Upravljanje, rukovođenje ili menadžment (engl. management) je posebna znanstvena disciplina, multidisciplinarnog karaktera, koja se bavi istraživanjem problema upravljanja poslovima, poduhvatima i društvenim sustavima, a vezano za učinkovitost. Ova disciplina proučava upravljanje kao složeni proces sa nizom pod-procesa, te kao grupu ljudi koja upravlja i rukovodi procesima, a također proučava i sve pojedinačne upravljačke probleme i fenomene vezane za efikasno izvršavanje određenih zadataka i poslova. To je prije svega ekonomsko-sociološka pojava, koja se javlja početkom i prvom polovinom prošlog stoljeća, gdje se odvija proces prelaženja kontrole iz nadležnosti titulara (kapitalista, vlasnika), nad gospodarstvom i drugim društvenim poslovima, te prelazi u nadležnost prije svega tehničkih kao i ostalih stručnjaka, kojima je povjereno upravljanje kapitalističkim institucijama/poduzećima, kao i ustanovama pružateljima usluga. To se smatra početkom novog oblika rukovođenja u struci i znanosti. Za tu i tadašnju prepoznatljivu pojavu, koristi se izraz menadžerska revolucija. Iako su nekakvi oblici organiziranog i vođenog načina rada i poslovanja prepoznatljivi i u davnim vremenima (npr. Egipat, izrada piramida), znanost uzima

¹³ Dragičević, Adolf. Ekonomski leksikon. Zagreb : Informator, 1991.

ovaj vremenski period za temeljni pojavni oblika menadžmenta i menadžerstva kakvo djeluje i u današnje vrijeme.¹⁴

3.2. Teorije menadžmenta,

Postoje razne teorije organizacije, odnosno menadžmenta sa svrhom da istraže njihov strukturni bitak, postojanje i način funkcioniranja, no ipak su se svele na tri najznačajnije strukturalne teorije menadžmenta:

-Teorija znanstvenog menadžmenta, daje načela upravljanja radom i efikasnošću istoga i bavi se problemima operativnog menadžmenta. Najpoznatiji predstavnik je **Frederick Winslow Taylor**, (1856 –1915), američki inženjer strojarstva odnosno menadžer, koji je nastojao poboljšati industrijsku učinkovitost. On slovi kao otac znanstvenog menadžmenta i bio je jedan od prvih poslovnih savjetnika. Taylor je bio jedan od intelektualnih lidera *Pokreta učinkovitost* u njegovom začetku i idejama, u širem smislu, bio je vrlo utjecajan u razdoblju *progresivizma*. Taylor je sažeo svoje ideje i iskustva tehnike učinkovitosti u slijedećim principima: rukovođenje i upravljanje radionicom i temeljito to iskazao u svojoj knjizi „*Načela znanstvenog upravljanja*“ . Taylorov sustav znanstvenog industrijskog menadžmenta, koji je u praksi iznjedrio smanjenje te otklanjanje neučinkovitosti na radnom mjestu, putem znanstvene analize procesa rada, u znanosti i struci se naziva Taylorizam;

-Teorija administrativnog (općeg) menadžmenta, daje načela menadžmenta i bavi se problemima vođenja u organizaciji. Najznačajniji predstavnik je **Henri Fayol**, (1841 - 1925), francuski inženjer, razvio je opću teoriju poslovne administracije. Jedan je od predstavnika administrativnog (općeg) menadžmenta. On i njegovi kolege su razvili ovu teoriju neovisno od tadašnjeg znanstvenog upravljanja , ali otprilike istodobno . Bio je jedan od najutjecajnijih suradnika na suvremenim koncepcijama upravljanja, spominje se kao istinski rodonačelnik *strateškog menadžmenta*,. On teoriju organizacije i upravljanja definira kao kolekciju principa, pravila, metoda i procedura koji su nastali i provjereni kroz opće iskustvo. Među prvima je razradio funkcionalni princip organiziranja i istakao menadžment kao jednu od značajnih aktivnosti u organizaciji. Fayol je menadžment-upravljanje opisao kao predviđanje, planiranje (zamišljanje), naređivanje, priređivanje, nadgledanje u toku dostizanja ciljeva institucije. Utvrdio je šest ključnih poduzetničkih aktivnosti: *tehničke* (proizvodnja), *komercijalne* (kupoprodaja), *financijske* (kapital), *osiguranje* (čuvanje imovine), *računovodstvene* i *menadžerske*. Postavio je 14 općih načela upravljanja, no mnogi od

¹⁴ Sikavica, Pere ; Bahtijarević-Šiber, Fikreta ; Pološki Vokić, Nina. Temelji menadžmenta. Zagreb : Školska knjiga. 2008.

današnjih stručnjaka i znanstvenika su njegove ideje i način upravljanja, smanjili na pet funkcija: (1) planiranje, (2) organiziranje, (3) logistički pravci, (4) racionalno upravljanje kapacitetima i resursima, (5) predviđanje po svim pravcima: segmentacija; targetiranje i pozicioniranje; prikupljanje sredstava; proizvodnja; marketing; upravljanje outsourcingom, benchmarkingom te ostalim potencijalima i resursima, kako interno tako i eksterno;

-Teorija birokratskog menadžmenta-teorija birokracije, daje globalna načela racionalnog upravljanja organizacijom i društvom. Začetnik je **Karl Emil Maximilian Weber**, odnosno **Max Weber** (1864 - 1920), njemački društveni istraživač i teoretičar (ekonomist, pravnik, sociolog i povjesničar gospodarstva). Jedan je od rodonačelnika teorije *birokratskog* menadžmenta, odnosno tvorac teorije birokracije kao posebne društvene discipline. Tim pristupom razvija koncept birokratskog menadžmenta koji osigurava konzistentnost, predvidljivost i racionalnost djelovanja organizacija. On traži značenje u ljudskom ponašanju, odnosno djelovanju, u tom smislu koristi termin *razumijevanja* (njem. Verstehen). To je jedna od glavnih karakteristika sociologije gospodarstva, njemačke ekonomske historijske škole. Važno je sagledati da Weber sociološka razumijevanja smatra i podrazumijeva kao *racionalnu proceduru* (načelo racionalnosti), odnosno sistematizirano i rigorozno istraživanje, te razlikovanje *vrsta autoriteta* (racionalno-legalni, tradicionalni i karizmatski). Obilježje teorije autoriteta, zauzima važno i specifično mjesto u Weberovom analitičkom pristupu proučavanja funkcioniranja organizacije, menadžmenta i društva u idealnom obliku. On smatra da je autoritet primarni doprinos menadžmentu.¹⁵

Prema nekim znanstvenicima i stručnjacima, menadžment je umjetnost obavljanja poslova učinkovitim djelovanjem, sa i uz, ili posredstvom drugih ljudi. Menadžment je proces oblikovanja i održavanja okruženja u kojemu pojedinci radeći zajedno u skupinama ostvaruju odabrane i zadane poslove i operacije, **efikasno** koristeći ljudske i materijalne resurse, ostvaruju imenovane organizacijske ciljeve sa sredstvima koje organizaciji stoje na raspolaganju. Suvremeni menadžeri u principu obavljaju temeljem modela grupnih vještina, tri zadatka: *usmjeravaju poslove i organizacije; usmjeravaju i upravljaju ljudima; usmjeravaju i upravljaju operacijama* (proizvodima i uslugama), funkcijama menadžmenta. Danas je menadžment svakodnevno suočen s brzim promjenama, kako unutarnjim tako i

¹⁵ Bahtijarević-Šiber, Fikreta ; Sikavica, Pere ; Pološki Vokić, Nina. Suvremeni menadžment : vještine, sustavi i izazovi. Zagreb : Školska knjiga, 2008.

vanjskim. Stoga je potrebno permanentno voditi računa o vanjskom i unutarnjem okruženju organizacije/ustanove. Vanjsko okruženje svakako predstavlja: nove izazove i prilike te određenu prijetnju za poduzeće, a unutarnje okruženje slabosti i potencijalne snage, bilo pozitivne bilo negativne. **Vanjsko okruženje čine slijedeća stanja i situacije:** *ekonomsko, ekološko, etičko, zakonodavno, političko, društveno i tehnološko.* **Unutarnje okruženje čine:** *ciljevi, strategija, zadaci, tehnologija, veličina poduzeća, životni ciklus poduzeća/ustanove/institucije, ljudski potencijali, proizvodi i/ili usluge, lokacija.* Slijedom navedenoga, razvidno je da su za takovu vrstu poslova potrebne i određene vještine: *Koncepcijske vještine; Vještine rada s ljudima* (humana vještina); *Vještine oblikovanja*, kao i *Tehničke vještine i mogućnosti.* Stog možemo ustvrditi da se menadžment kao poslovanje poduzeća ili nekakve druge ustanove odvija u slijedećim prostorima i na slijedećim postavkama: *Rad s ljudima i pomoću njih*; menadžment osigurava da se ciljevi ustanove ostvare kolektivnom akcijom nositelja pojedinačnih zadataka. Ciljevi organizacija/ustanova su: ustanova postoji da bi ispunilo svrhu i misiju i ostvarila zadane ciljeve; Efikasnost i efektivnost : *efikasnost* u osnovnoj mjeri predstavlja raditi prave stvari na pravi način (*djelotvornost*), *efektivnost*; raditi prave stvari, odabrati prave ciljeve (*učinkovitost*).Svakako da takovim analitičkim pristupom se moramo odrediti i u slijedećim ekonomsko/sociološkim kategorijama kao što su: *Ograničeni resursi*; potrebno je racionalno postupati sa materijalnih resursima i energentima, *Promjenjivo okruženje*; okruženje je složeno i heterogeno i zahtijeva stalnu kontrolu utjecaja iz okruženja, te odražava neizvjesnost. Tu se koriste mnogostruke tehnike i različiti pristupi kao što su: *Usporedba s najboljima; Izmještanje; Pokazatelji uspješnosti; Upravljanje pomoću ciljeva kao i drugi pristupi.*¹⁶

3.3.Menadžment u sportu i tjelovježbi,

Kako je sport fizička ili mentalna aktivnost koju čovjek izvodi po utvrđenom skupu pravila, u cilju natjecanja sa protivnikom ili protivničkim timom, uz primjenu propisanog sustava dijele se na dvije temeljne odrednice: grupni i samostalni Zakonom o sportu iz 2007. godine u RH nije definiran pojam sporta već djelatnosti koje on obuhvaća: sudjelovanje u sportskom natjecanju, sportska priprema, *sportska rekreacija*, sportska poduka, organiziranje i vođenje sportskog natjecanja, upravljanje i održavanje športskih građevina te organizirane izvan nastavne školske sportske aktivnosti i studentske sportske aktivnosti. Najviše stručno tijelo koje se brine za razvoj i kvalitetu sporta u RH je *Nacionalno vijeće za sport* koje je za svoj rad odgovorno Hrvatskom saboru. Najsloženije područje sporta odnosi se na natjecateljski

¹⁶ Isto kao pod br.15.

sport koji obuhvaća aktivnosti sportskog natjecanja, sportske pripreme te organiziranje i vođenje sportskog natjecanja. Natjecateljski je sport organiziran u obliku piramide na čijem je vrhu Hrvatski olimpijski odbor, slijede nacionalni sportski savezi, sportski savezi zajednice sportskih udruga i saveza županija i grada Zagreba, zajednice sportskih udruga gradova i općina te u konačnici sportski klubovi i udruge. Za tu svu praktičnu aktivnost potreban i neophodan je organizirani sustav rukovođenja.¹⁷

Svakako da je danas u RH odnos zajednice naspram sporta i tjelovježbe u ekonomskom i financijskom smislu nedostatan, pa su mnoge sportske organizacije prinuđene postupati sukladno načelima i principima modernog menadžmenta da bi opstale ili se predati nemilosrdnim pravilima tržišta i konkurencije te se ugasiti i nestati. Nedostatnost kao i diferencirani pristup davanju financijskih sredstava, od strane nadležnih državnih i administrativnih tijela, vidljiva je iz obima dodijeljenih financijskih potpora koja cirkuliraju ovim područjem za potrebe u oblasti sporta. Sagledivost tog razvidna je iz prikaza redovitih i zvaničnih priopćenja Ureda za udruge Vlade RH, u pregledu statistički zvanično obrađenih podataka od službenih i nadležnih državnih tijela, a odnosi se na dodjelu financijskih sredstava za obavljanje temeljne djelatnosti za 2007.godinu (vidi tablicu 1).¹⁸

Pa se u svom ovom dosadašnjem prikazu može sagledati slijedeće:

a-da se u statističkoj obradi i prikazu članova npr. u košarci uključeni svi i sve kategorije jednog kluba od najmlađih do seniorske momčadi (vidi tablicu 2.)

b-da sredstva koja dobivaju udruge klubovi od javnog sektora (država, regionalna i lokalna zajednica se gube, sa gubitkom natjecateljskog ranga i ispadajući u niži (vidi tablicu 1.)

Uočljiva je velika razlika u dodjeli sredstava naspram sporta od strane zajednice u odnosu na neke druge društvene teme i područja kao što je područje kulture (film, prigodni kulturni događaji i sl.). No radi svoje „popularnosti“ i velike aktivizacije u području sporta se implementiraju i druge gospodarske grane, pa se može slobodno reći da se radi o specifičnoj grani kao posebnoj industriji. To se sve ogleda u prisutnosti medija, ekonomije, poduzetništva menadžmenta i poslovnih usluga, marketinga i prodaje sportskih usluga kao i prisutnosti znanosti u svim svojim segmentima i oblicima, a sve u cilju da bi se postigao učinkovit

¹⁷ Isto kao pod br.3.

¹⁸ Isto kao pod br.4.

financijski efekt.¹⁹ U svemu tomu javlja se i određeni trend negativnih pojava i sive ekonomije, što je svakako danas uočljivo i kroz svakodnevne medijske napise. Primjeri se ogledaju u načelu *brže, dalje, skuplje* i primjenjuju se kroz zabavljački sport ili putem masovnih okupljanja i natjecanja (Olimpijske igre, Svjetska prvenstva itd.), gdje cirkuliraju ogromna financijska sredstva, bilo namjenska bilo marketinška, ostvarena putem sportskog menadžmenta.²⁰ Premda su sve te aktivnosti financirane od strane državne zajednice što je prikazano u tabelarnom pregledu podataka (tablica 1), dodjeljena financijskih sredstava za obavljanje temeljne djelatnosti nisu dostatna te su udruge/klubovi prinuđeni poslovati po principima suvremenog poduzetništva i marketinga. Tako i druga područja sporta, premda su manje medijski i marketinški „popularni“ imaju sličnu organizacijsku shemu, odnosno na globalnoj se razini sportske udruge i društva iz pojedinih područja mogu udruživati u saveze na razini gradova, općina, županija i Grada Zagreba, te u konačnici u svoje nacionalne saveze.²¹ Tome će se u daljnjem radu svakako dati još pažnje i naglaska. Dakle sagledavajući prednje možemo slobodno utvrditi i zaključiti da se kod nas primjenjuju skoro svi menadžerski modeli u oblikovanju sporta, sa pretežitom primjenom *administrativnog i birokratskog*, naslijeđen uglavnom iz bivše države SFRJ (*gdje je bilo cca. 20.000.000-stanovnika i potpuno drugačiji model financiranja i organizacije sporta*), a skoro nikako znanstvenog i strukovnog. Da bi takav sustav funkcionirao neophodni su uvjeti materijalno-tehnički, financijski i sociološki, gdje je sve više vidljiva devastacija, destrukcija i odumiranje, naročito kolektivnim sportovima s loptom pa tako i u košarci.

4. Neophodni potrebni uvjeti; materijalno-tehnički, financijski i sociološki da bi današnji sustav funkcionirao,

Nastojeći da se sustav održi po cijenu svega, rukovodeće sportske strukture a naročito klubovi nastoje osigurati uvjete potrebne za funkcioniranje istoga. Da bi se sagledali i takvi efekti i mogućnosti tih potreba, nastojat ćemo raščlaniti uvjete radi što kvalitetnije analize.

¹⁹ Isto kao pod br.5.

²⁰ Isto kao pod br.6.

²¹ Milanović, D. (ur.) (2001). Stanje i perspektive zagrebačkog sporta. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu i Zagrebački športski savez.

4.1. Materijalno-tehnički, financijski i sociološki uvjeti,

Sportski objekti moraju zadovoljiti standarde veličine, kvalitete i higijenskih uvjeta. S obzirom na ekspanziju sporta u RH evidentan je nedostatak sportskih dvorana, bazena kao i vanjskih terena. Kako u Hrvatskoj zadnjih dvadesetak godina nije provedeno niti jedno ozbiljnije istraživanje vezano za stanje izgrađenosti postojećih sportskih objekata, a planiranje mreže sportskih objekata se ne provodi, još uvijek se ne raspolaže s konkretnim i egzaktnim podacima.

4.1.1. Materijalno-tehnički uvjeti sporta u RH,

Materijalno-tehnički uvjeti su nužni za razvoj vrhunskoga sporta i podrazumijevaju: planiranje, izgradnju, održavanje i mogućnost korištenja *sportskih objekata i opreme*. U tom dijelu sportske pripreme presudnu ulogu imaju financijska sredstva neophodna za realizaciju ovog segmenta vrhunskog sporta u R H. Rješavanje problema vlasništva (titulara) te procjena vrijednosti sportske infrastrukture trebaju biti prioritet, jer bez jasne nadležnosti i odgovornosti nema kvalitetne infrastrukture, a bez dostupne i kvalitetne infrastrukture nema niti kvalitetnog sporta (naročito vrhunskog), niti postoji objektivna mogućnost uključivanja većeg broja djece i mladih kao i ostalih dobnih skupina u sportsku aktivizaciju.

Procjena postojećeg stanja, daje nam na uvid u najvećoj mjeri zatečenost i prisutnost infrastrukturnih objekata iz perioda bivšeg državotvornog sustava (SFRJ) u čijem je državotvornom sustavu bila i današnja RH. Zatečeno stanje, osim nekoliko novih dvorana i sportskih terena izgrađenih u zadnje dvije decenije, su uglavnom objekti stariji od 50 godina pa i više. Prije svega su u lošem stanju po pitanju održavanja, a drugo s obzirom na tadašnje standarde (gabariti, tehnologija strukture kao i drugi elementi : visina stropa itd. koji su bili tada podređeni fleksibilnim mjerama /od : do/ uvjetovanih financijskim mogućnostima zajednice), mnogi su danas potpuno izvan upotrebe.²²

Još uvijek do danas ne postoji novi Pravilnik o prostornim uvjetima, standardima i normativima sportskih građevina obuhvaćenih mrežom sportskih objekata i posebnim

²² Alaupvić B. i ostali. Modeli fizičke kulture, svezak VII : Posebni uvjeti građenja i opremanja objekata fizičke kulture. Zagreb : Zavod za fizičku kulturu Hrvatske i RSIZ fizičke kulture Hrvatske. 1987.

uvjetima za planiranje, programiranje, projektiranje, gradnju, održavanje i sigurnost korisnika istih. Tu je važno naglasiti bitnost instaliranja odgovarajuće opreme za provedbu trenažnog procesa. Suvremene sprave, uređaji i oprema omogućuju kvalitetniji trening. Svakako da je prioritetna zadaća i cilj bez odlaganja, napraviti kvalitetan Registar sportskih objekata te na taj način dobiti uvid u mrežu postojećih objekata i iskazati potrebe za planiranjem izgradnje novih natkrivenih i otkrivenih sportskih borilišta u skladu s potrebama sportova. Ulaganja u održavanje sportske infrastrukture i izgradnja novih kapaciteta neće biti učinkoviti ako nemamo kompletan pregled raspoložive sportske infrastrukture u RH, s točnim pregledom vlasništva (državno, lokalno, vlasništvo sportskih udruga ili privatno) i načina njihova korištenja i upravljanja. Sve ovo bilo bi lakše učiniti kroz ranije spomenuti Pravilnik o prostornim uvjetima, standardima i normativima sportskih građevina i jedinstveni Informacijski sustav sporta.

Za sve to potrebno je osigurati i znatna novčana sredstva za nabavku suvremene opreme za dijagnostiku i trening vrhunskih sportaša. U sportskim centrima trebaju postojati dijagnostički uređaji koji omogućuju objektivnu procjenu pripremljenosti sportaša.

4.1.2. Materijalno-financijski uvjeti sporta u RH,

Financiranje sporta je iznimno važan segment u daljnjem razvoju istoga u RH, a svakako i vrhunskog sporta. U sustavu financiranja sporta u RH tri su ravnopravna izvora, svakako ne nužno u jednakim iznosima, a to su:

- sami građani;
- proračunski izvori (državni proračun i proračuni jedinica lokalne i regionalne vlasti);
- gospodarstvo (sponzorstvo, mediji, televizijska prava i sl.).

U ovom mješovitom modelu financiranja sporta kao vrlo važan izvor javljaju se proračunska sredstva koja su namijenjena sportu, odnosno, najčešće sportskim organizacijama. U proračunskim sredstvima financiranja sporta puno veći udio imaju, u pravilu, proračuni lokalnih i regionalnih vlasti, dok državni ili središnji proračuni igraju manje istaknutu ulogu.

Osnovu financiranja sporta čine prihodi koje pravne i fizičke osobe, koje obavljaju sportsku djelatnost, ostvare obavljanjem sportske djelatnosti (npr. prihodi od ulaznica, kupoprodajni

sportski ugovori i dr.), članarine koje ostvaruju sportske udruge, dio prihoda od priređivanja igara na sreću i sredstva kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i Grad Zagreb, te država pomažu u obavljanju sportske djelatnosti. RH jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i Grad Zagreb, utvrđuju javne potrebe u sportu i za njihovo ostvarivanje osiguravaju financijska sredstva iz svojih proračuna u skladu s pozitivnim Zakonskim propisima koji reguliraju ova pitanja. Zadaća države, kao i jedinica lokalnih i područnih samouprava jeste da pomažu u obavljanju sportske djelatnosti tako što utvrđuju, a zatim i osiguravaju financijska sredstva za podmirivanje javnih potreba u sportu. Javne potrebe u sportu na državnoj razini su identificirane Zakonom o sportu. Uočljivo je da se ne razlikuju znatno ni potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz jedinica lokalne i područne samouprave i Grada Zagreba, a određeni su Zakonom o sportu.

Svakako da je pitanje koliko u financiranju športa u Hrvatskoj sudjeluju javni, a koliko privatni izvori financiranja ili uopće nije moguće odgovoriti ili je pak moguće odgovoriti samo uz pomoć procjene, i to prije svega zbog nedostatka ozbiljnijih analiza i studija o financiranju i ekonomskim učincima športa u našoj zemlji. Prema dostupnim podacima, kućanstva su u 2008. godini u prosjeku za sport izdvajala 3.359 kuna godišnje, odnosno 5,2% svojih prihoda, pri čemu najviše za odjeću (34,4%), obuću (27,1%), članarine (12,9%), športske priredbe (10,5%), rekvizite (9,1%) te igre na sreću (5,9%) (v. Sever, 1999:43). Ako pretpostavimo da se iznos izdataka na šport u proteklih 13 godina nije promijenio te da i dalje iznosi 3.359 kuna po kućanstvu, a prema zadnjem popisu stanovništva iz 2001. godine, u Hrvatskoj postoji 1.477,377 kućanstava, znači da kućanstva u Hrvatskoj troše na sport nešto manje od 5 milijardi kuna godišnje (tablica 2).²³ Od navedenoga iznosa u sustav sporta direktno ulazi oko 23% ili oko 1,16 milijardi kuna, odnosno iznosi za članarine športskim klubovima i športske priredbe, a neizravno, putem igara na sreću, nešto manje od 300 milijuna kuna. Ako prihvatimo navedeni iznos potrošnje kućanstava kao u ovom trenutku jedinu dostupnu, moguću i približno točnu procjenu i tome pridodamo ostale prihode u šport koji su nam poznati, dolazimo do brojke od oko 2,5 milijardi kuna koje godišnje uđe u sustav hrvatskoga športa (tablica 3). Uz jasne metodološke ograde vezane uz prikupljene i procijenjene podatke, možemo konstatirati da je financiranje športa u Hrvatskoj i struktura prihoda različita od ranije analiziranih zemlja Europske unije. Proračunski izvori sudjeluju s

²³Isto kao pod 9

oko 55%, dok kućanstva sudjeluju s oko 45% u financiranju športa u Hrvatskoj. No, i dalje ostaje pitanje koliko je novaca u hrvatski šport došlo iz ostalih tržišnih izvora financiranja, kao što su sponzorstva, donacije i slično.²⁴

Tablica 3. Okvirna struktura financiranja sporta u RH 2008.godine/ u milijunima KN (Škorić, Čustonja 2011)

Kategorije	Kućanstva	Gospodarstvo	Državni proračun	Lokalni proračun	Privatni izvori- ukupno	Javni izvori- ukupno	Ukupno financiranje sporta
iznos	1.161,2	/	328,5	1.093,6	1.161,2	1.422,1	2.583,3
postotak	45%	/	12,7%	42,3%	45%	55%	100%

Izvor podataka: Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). *Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia*. In A Mašek Tonković (ed.), *International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow"*. Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2018)

Svakako da je strateški cilj sustav sporta, a naročito sport djece, mladih i studenata, osoba s invaliditetom, sportske rekreacije građana kao i vrhunskog sporta, da bi se dalje mogli razvijati, potrebna snažna financijsku potporu države. U tom smislu potrebno je učiniti nekoliko koraka u sljedećim pravcima (Škorić i Čustonja2011), u smislu:

- razgraničenje vrhunskoga klupskoga sporta od ostaloga sporta, pri čemu vrhunski klupski ne bi bio značajnije uključen u sustav proračunskoga financiranja;
- unaprijediti i učiniti transparentnijim sustav raspodjele financijskih sredstava prema programu javnih potreba;
- predložiti kategorizaciju sportova na nacionalnoj razini koja bi se primjenjivala i uvažavala prilikom raspodjele sredstava javnih potreba i na lokalnim i područnim razinama uz uvažavanje specifičnosti pojedinih sredina;
- uvesti sustav poreznih olakšica koje bi stimulatивно djelovale na potencijalne sponzore, a osobito na sponzore zainteresirane za vrhunski klupski sport;

²⁴ Isto kao pod 9,

-zakonskim uređenjem omogućiti vrhunskom klupskom sportu, koji nije u sustavu proračunskoga financiranja, tržišno djelovanje i poduzetništvo u sportu

-povećati iznose izdvajanja za sport iz sredstava igara na sreću i unaprijediti sustav njihove raspodjele.²⁵

4.1.3. Sociološki uvjeti za funkcioniranje sporta u RH,

Ovo su svakako presudni čimbenici strukturne analize ovoga segmenta. Broj stanovnika je neusporedivo manji u RH u odnosu na bivšu državu SFRJ, a stopa nataliteta je u rapidnom opadanju, kao i proces iseljavanja matičnog stanovništva. Kao drugo naslijeđeni sustav financiranja sporta, gore već prilično prikazan, ne odgovara novonastaloj situaciji.

4.1.3.1. Stanovništvo RH prema spolu i starosti, temeljni sociološki strukturni element strategije sportske aktivizacije i selekcije,

Ovaj razlog je sam po sebi alarmantan i dovoljno govori koliko se u stvari moramo posvetiti radu sa mladima, jer iz godine u godinu broj stanovništva opada, to jest natalitet je u padu, a smrtnost i starenje nacije u porastu. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH, popis stanovništva, kućanstva i stanova 2001. godine u Republici Hrvatskoj, isti nam daje slijedeće podatke (vidi tablicu br. 4)²⁶:

Tablica 4. RH popis stanovništva 2001. g.

²⁵ Isto kao pod 9,

²⁶ Državni zavod za statistiku RH. http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/H01_01_01.html, Preuzeto 04.04.2018.

Ukupno	Muški	Ženski	Najveći broj populacije je od 45 – 49 godina	Muški	Ženski
4.437 460	2.135 900	2.301 560	333.576,00	168.290,00	165.286,00
Postotak	48%	52%	Postotak	51%	49%

Preuzeto sa <http://www.dzs.hr>, 04.04.2018. Državni zavod za statistiku RH sintetizirao autor ovoga rada,

Dakle razvidno je da je najveći broj stanovnika je od 45-49 godina života 333.576, od toga muškaraca 168.290 a žena 165.286. Najveći broj stanovnika u RH je od 46 godina 70 122.

Jednostavno je vidjeti da je na dan popisa 2001.g. broj stanovnika od 45-49 godina život skoro dvostruko veći od broja stanovnika od 18-21 godine života. Svi podaci su preuzeti iz Statističkog ljetopisa Državnog zavoda za statistiku RH 2003. godine.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika u RH drastično je smanjen (vidi tablicu br. 5). Podaci su sami po sebi alarmantni, u prosjeku skoro svake godine u deceniji između dva popisa, u prosjeku svake godine nestaje jedan manji grad od **15000** do **20000** stanovnika. Dakle na dan popisa 2011. u odnosu na 2001. broj stanovnika u RH bio je manji za **152.571** stanovnika.²⁷

Tablica 5. RH popis stanovništva 2011. g.

Ukupno	Muški	Ženski	Do 19 godina	20 – 34 godina	35-84 godina	85 na više
4.284.889	2.066.335	2.218.554	896.605,00	845.343,00	2.482.341,00	60.600,00
Postotak	49%	51%	21%	20%	58%	1%

Preuzeto sa http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/H01_01_01.html, 04.04.2018. Državni zavod za statistiku RH sintetizirao autor ovoga rada,

Ovaj podatak je izuzetno upozoravajuće važan. S obzirom da je najveći broj stanovnika , skoro 60 % stariji su od 35 godina pa na više, jasno je da na onaj mali broj od 21 % starosti do 19 godina ambiciozno pristupaju regrutiranju istih sve institucije, državne i ne državne, za

²⁷ Isto kao pod 26 Preuzeto 04.04.2018.

svoje potrebe (školstvo, kultura, sve sportske grane i kategorije, socijalni negativci, kao i drugi). Mogućnost izbora je potpuno smanjena i minimizirana, izbor kvalitetne selekcije u sportu za vrhunski sport (rana specijalizacija) je skoro pa neomogućen. Tako da samo pristupu i odabiru cilja (izbor sporta, planiranje i programiranje), određenje da li kolektivni klupski sport (npr. igre s loptom-košarka) ili pojedinačni sport, iziskuju ozbiljnu analizu prije samog začetka sportske aktivnosti, a naročito za vrhunski sport.²⁸

4.1.3.2.Uključivanje znanosti i struke u ovu problematiku s tendencijom rješavanje problema,

Prepoznavanje i vođenje budućih vrhunskih sportaša , uvjeti , selekcija i razvoj sportskih talenata, je vrlo složen i kompleksan zadatak utemeljen na znanosti i struci a primjenjiv izričito na prostor selekcije. Selekcija je postupak odabira nadarenih pojedinaca koji bi, prema određenim kriterijima, mogli postići visoke sportske rezultate. Proces selekcije treba početi dovoljno rano i u vrijeme kada je u potencijalnih sportaša moguće, s visokom pouzdanošću, utvrditi najvažnije antropološke dimenzije. Selekcija sportaša provodi se usporedbom sportaševih karakteristika sa eksplicitno određenim modelnim karakteristikama za pojedini sport te na analizi sličnosti antropološkog profila pojedinca i dimenzija koje se nalaze u hijerarhijskoj strukturi jednadžbe specifikacije uspjeha u sportu. U postupku selekcije potrebno je znati čime se treba odlikovati sportaš koji bi mogao ostvariti određeni rezultat. Današnje stanje i situacijska zbilja u Hrvatskoj ogledaju se u slijedećem pojavnom obliku: *ne provodi se selekcija budućih sportaša na egzaktan i znanstveno utemeljen način.* Često mnogi sportaši slučajno ulaze u sport ili izabiru sportsku granu koja nije ono što najbolje odgovara njihovim sposobnostima i znanjima. Isto tako gotovo da u postojećem sustavu nije moguće obuhvatiti cijelu populaciju djece određene dobi te dobiti stvaran uvid u njihove sportske potencijale.

Svakako da je strateški cilj pristupiti izradi kvalitetnijih kriterija za selekciju budućih sportaša. To podrazumijeva bolje definiranje jednadžbi specifikacija za pojedine sportske grane i što je posebno važno utvrđivanje modelskih karakteristika sportaša različite dobi i različite kvalitete u svakoj pojedinoj sportskoj grani i disciplini. Za stvaranje modela vrhunskog sportaša potrebno je kvalitativno ocjenjivati najvažnije osobine najistaknutijih

²⁸ Isto kao pod 26 Preuzeto 04.04.2018.

natjecatelja u pojedinoj sportskoj grani i pratiti promjene (kvalitativne i kvantitativne) koje se događaju u skladu s razvojem sportskih dostignuća u višegodišnjem ciklusu.

Takav model predstavljati će idealan primjer za ostale sportaše kojeg oni moraju slijediti jer im to može osigurati postizanje vrhunska sportska postignuća u zrejoj sportskoj dobi.²⁹

Tako da strateški element tehnologije sportske pripreme čine:

-Sportske škole i sportski klubovi; mjesta koncentracije sportskih talenata, *(Već u najranijem razdoblju nastoje se prepoznati potencijali nadarene djece za konkretne sportske grane, prije svega za one u kojima se selekcija provodi već u najranijoj dobi, sedam do osam godina. Organizirani i stručno vođen sustav univerzalnih sportskih škola u RH po procjeni, u ovom trenutku postoji tek u sustavu školskoga sporta. Hrvatski školski športski savez je program univerzalnih sportskih škola pokrenuo u školskoj godini 2007/08. Univerzalna sportska škola namijenjena je djeci od šeste do desete godine života, tj. učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole. U školskoj godini 2011./2012. otvoreno je ukupno 307 odjeljenja u 263 osnovne škole. Program je pohađalo oko 6.712 učenika s kojima su kao voditelji radila 256 profesora kineziologije.)*³⁰

-Tehnologija sportske pripreme za potpuni razvoj darovitih sportaša; Znanje trenera upravljačkim procesom treninga kao neophodan faktor da bi sportaš aktualizirao svoje potencijale i dosegno vrha sportskog uspjeha,

-Treneri i ostali stručni kadrovi temeljni resurs razvoja sporta: Treneri s odgovarajućom stručnom spremom i osposobljenošću mogu obavljati ne sve, nego one stručne poslove koji odgovaraju njihovoj stručnoj razini. Ovo je izuzetno važno pitanje za koje je potreban poseban analitički osvrt.³¹

²⁹ Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2018)

³⁰ Jukić, G. (2012). Godišnjak Hrvatskog školskog športskog saveza 2011./2012. Zagreb: Hrvatski školski športski savez.

³¹ Isto kao pod 12

Iznimno važna pitanja budućega razvoja športa odnose se na stručne kadrove koji obavljaju stručne poslove u športu. U piramidi stručnih kadrova koji obavljaju stručne poslove treneri se nalaze na prvom mjestu i čine osnovni stručni kadar u športu. Razina opterećenja kojoj su sportaši podvrgnuti, zatim odabir i vremenska raspodjela trenažnih programa te primjena metoda za kontrolu postignutih efekata, zahtijevaju da proces treninga vode obrazovani i stručno kompetentni treneri. Unutar sporta postoje potrebe za različitim profilima školovanih trenera. Školovanje trenera je u Hrvatskoj postavljeno na razini tečajeva (pomoćni trenerski kadrovi - učitelji - instruktori pojedinog sporta), dodiplomskih stručnih studija za više sportske trenere, redovitog sveučilišnog studija te na razini poslijediplomskog specijalističkog studija.

Analiza prikupljenih podataka nacionalnih sportskih saveza o trenerima i stručnom radu u hrvatskome sportu dopušta zaključak kako trenerski poziv u sustavu hrvatskoga športa nije u povoljnom položaju. Uočen je značajan nedostatak trenera. Naime, trenerske poslove obavlja oko 11.500 osoba odnosno svega oko 2,2 trenera po športskom klubu, a u nekim športovima i u nekim županijama naročito je izražen nedostatak športskih trenera. Nepovoljan odnos broja trenera i športskih klubova ukazuje na nedovoljan broj trenera i nedovoljnu pozornost koja se poklanja stručnom radu u športskim klubova. Broj trenerica je izrazito malen i trenerske pNajveći broj trenera u hrvatskom športu, njih 75%, su treneri mlađih dobnih skupina. Seniorskih je trenera 15,5%. Vrlo je malen postotak pomoćnih (4,6%) i kondicijskih trenera (0,8%), što omogućava zaključak kako su hrvatski treneri još uvijek tzv. „univerzalni“ treneri, koji rade bez odgovarajućih stručnih timova sa specijaliziranim trenerima, što je ozbiljan ograničavajući čimbenik kvalitete trenerskoga rada u hrvatskome športu (tablica 6).

Tablica 6. Struktura trenerskih poslova (Čustonja, Jukić, Milanović 2011)

Treneri seniora	Pomoćni treneri seniora	Kondicijski treneri	Treneri mlađih Dobnih uzrasta	Ostalo
15,5%	4,6%	0,8%	75%	4,5%

Izvor podataka: Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2016)

U području obrazovanosti trenera situacija je vrlo nepovoljna. Naime, od ukupnoga broja analizom obuhvaćenih trenera njih čak 2.194 ili 37,2% ne ispunjava zakonske uvjete za obavljanje trenerskih poslova, odnosno smatraju se nekvalificiranima, a posljedično i nekompetentnima i bez potrebnih znanja za posao koji obavljaju, dok se 3.711 trenera ili 62,8% smatra kvalificiranima za obavljanje trenerskih poslova. Obrazovna struktura muških trenera je povoljnija od obrazovne strukture trenerica. Najveći udio trenera u analiziranom uzorku, gotovo 50%, čine treneri koji su tek osposobljeni za rad u športu putem različitih tečajeva. većina njih osposobljena je putem tečajeva Nogometne akademije Hrvatskoga nogometnoga saveza (tablica 7).

Tablica 7. Kvalificirani i nekvalificirani treneri (Čustonja, Jukić, Milanović 2011)

Kvalificirani treneri	Nekvalificirani treneri
62,8%	37,2%

Izvor podataka: Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2016)

Najobrazovaniji trenerski kadar u Republici Hrvatskoj, odnosno treneri koji su stručnu spremu stekli završetkom jednog od Kinezioloških fakulteta ili tzv. „Više trenerske škole“ odnosno Odjela za izobrazbu trenera koji od studenoga 2011. godine djeluje kao Studijski centar za izobrazbu trenera pri Kineziološkim fakultetima u Zagrebu i Splitu čine tek 30% trenera u sustavu hrvatskoga športa. Sasvim je izvjesno kako postoje znatne rezerve, potrebe i mogućnosti za angažiranje tih kadrova u budućnosti. Sustav športa mora postati prijemčiviji za najškolovanije trenere, stvarati uvjete za njihovo angažiranje i poticati završene studente kinezioloških fakulteta za veće uključivanje u sustav športa.

Također je potrebno stimulirati nositelje postojećih sustava školovanja trenera za otvaranje novih programa za školovanje trenera radi povećanja broja školovanih trenera te razvijati

nove programe školovanja trenera, osobito za one športove u kojima je primjetan velik nedostatak obrazovanih trenera (tablica 8).

Tablica 8. Obrazovna struktura trenera (Čustonja, Jukić, Milanović 2011)

Visoka stručna sprema		Viša stručna sprema		HOA ²	Nogomet na akademijama HNS-a	Polaznik/student apsolvant ²	Ostalo ²	Ukupno
Kineziološki fakultet ¹	Ostalo ²	Viša trenerska ¹	Ostalo ²					
15,6%	1,7%	14,4%	6,9%	16,3%	32,9%	7%	5,2	100%

1. kvalificirani za obavljanje trenerskih poslova

2. u pravilu nekvalificirani za obavljanje trenerskih poslova

Izvor podataka: Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2016)

Udio kvalificiranih trenera u olimpijskim športovima kreće se već od tek 1,5% prema većem udjelu, dok postoje nacionalni športski savezi neolimpijskih športova gdje u športskim klubovima tog športa nema niti jednog kvalificiranog trenera. Nekvalificirani treneri, odnosno treneri koji ne ispunjavaju zakonske uvjete za obavljanje trenerskih poslova čine većinu trenera u većini športova.

Samo je 27,4% trenera angažirano za obavljanje trenerskih poslova na temelju ugovora o radu odnosno zaposleni su u športskim klubovima bilo da se radi o ugovorima na određeno bilo na neodređeno vrijeme. Ti treneri se smatraju trenerima profesionalcima. Većina trenera ili njih čak 72,6% nisu treneri profesionalci, odnosno angažirani su kao honorarni djelatnici ili volonteri u športu (tablica 9).³²

³² Isto kao pod 12

Tablica 9. Radni status trenera (Čustonja, Jukić, Milanović 2011)

Ugovor o radu na neodređeno vrijeme	Ugovor o radu na određeno vrijeme	Honorarno angažirani	Volonterski angažirani	Ukupno
11,1%	16,3%	28,7%	43,9%	100%

Izvor podataka: Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2016)

Zabrinjavajuća je činjenica da je najmanji udio trenera, samo 11,1%, zaposlen temeljem ugovora o radu na neodređeno vrijeme. To znači da najmanje trenera može ostvariti, i realno ostvaruje, zaposlenje i materijalno osigurava egzistenciju u trenerskome pozivu. Ta činjenica može stimulirajuće djelovati na mlade ljude koji žele ostvariti trenersku karijeru i školovati se za taj poziv. Profili trenera za selektivni sport jesu³³: Magistar kineziologije sporta - sveučilišni specijalist kineziologije sporta (poslijediplomski specijalistički studij) ; Profesor (magistar) kineziologije - sportski trener (Integrirani petogodišnji sveučilišni studij); Stručni prvostupnik trenerske struke - viši sportski trener (Stručni studij za izobrazbu trenera) ; Učitelj - voditelj – instruktor (trener) - tečajevi za osposobljavanje stručnih kadrova u okviru HOA i nogometnih trenera u okviru NA HNS-a).

Strateški cilj jesu osnovni strateški smjerovi podizanja kvalitete stručnog rada u sportu su: konstantna selekcija potencijalnih kandidata za sportske trenere ; obrazovanje trenera i ostalih stručnih kadrova utemeljiti na najsuvremenijim znanjima koja će bitno; povećati njegovu trenersku uspješnost; omogućiti stalno stručno usavršavanje trenera putem seminara, savjetovanja i ostalih stručnih skupova u nas i u svijetu.

Zbog izuzetne važnosti trenerskog kadra u ostvarivanju vrhunskih sportskih rezultata u svim budućim strateškim odrednicama razvoja sporta u Republici Hrvatskoj problemi vezani uz broj, stručnu spremu i radni status trenera bit će jedan od prioriteta.

U tom smislu nekoliko je jasnih strateških ciljeva koji se moraju ostvariti:

³³ Grupa autora. Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu. Zagreb : Kineziološki fakultet i Sportski savez Grada Zagreba, 2014.

prvo- značajnije povećati broj trenera u športskim klubovima,

drugo- promovirati timski stručni rad i uključivanje relevantnih stručnjaka iz različitih područja sportske pripreme.

treće- potrebno je onemogućiti nekvalificiranim osobama obavljanje trenerskih poslova,

četvrto- u strukturi kvalificiranih trenera potrebno je značajno povećati udio školovanih trenera (trenera s visokoškolskom stručnom spremom) i

peto- posvetiti značajnu pozornost reguliranju i unaprjeđenju radnog statusa trenera u sustavu hrvatskoga športa.

Strateški je potrebno razgraničiti područje stručnih kompetencija, poslova i odgovornosti stručnjaka različitih profila u odnosu na sportsku pripremu, sportaša i sportski rezultat. Timovi stručnjaka na čelu sa sportskim trenerom u suvremenom hrvatskom sportu trebaju biti jamstvo postizanja vrhunskih sportskih rezultata poslove obavlja svega 6% žena.

Organizacija sporta na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini: vladin i nevladin sektor upravljanja u sportu su strateški element u načelu definira organizacijske potrebe sporta znatno su različite u pogledu dobi, spola, kvalitetne razine sportskih dostignuća te društvenog položaja i sustava vrijednosti sporta. Sam sport je karakteriziran širokim rasponom organizacijskih oblika koji idu od rehabilitacijskih mjera pa sve do vrhunskog sporta, od plivanja male djece do nastupa na olimpijskim igrama. Jako je važno u tom rasponu ponuda i oblika djelovanja zadovoljiti zahtjeve kvalitetne organizacije onih institucija koje participiraju u ovako definiranom sportu.

Procjena stanja i organizacijske pretpostavke za postizanje vrhunskog sportskoga rezultata odnose se na postojanje sustava različitih organizacija i institucija koje su ustrojene na način da: omogućuju prijelaz iz nižih razina bavljenja sportom na više razine ; imaju piramidalni karakter - odnosno da omogućuju masovnost na najnižim razinama bavljenja sportom, a elitizam na najvišim razinama sportskih dostignuća; unutar svake razine bavljenja sportskom aktivnošću postoji jasno određenje sudionika, sadržaja bavljenja, razine i vrste stručnog tretmana, uvjeta provedbe aktivnosti i načina kontrole efekata; pripadaju jednom sustavu, ali da su dio mreže organizacija i institucija različitih sustava te da svoje ciljeve i zadaće mogu provoditi kroz primarne i sekundarne oblike djelovanja.

Strateški cilj određuje da valja odrediti funkcije i međusobne relacije osnovnih institucija u organizacijskoj shemi koju čine HOO s nacionalnim sportskim savezima, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH s Nacionalnim vijećem za sport te Kineziološki fakulteti Sveučilišta u Zagrebu i Splitu sa svojim Znanstvenim institutima i Centrima za istraživanje i razvoj sporta.

*U strateškom smislu organizacijskoj strukturi sporta treba pridodati regionalne istraživačke centre vrhunskog sporta i posebno nacionalni institut za vrhunski sport kojeg u najskorije vrijeme treba ustrojiti a potrebne projekte i studije kvalitetno financirati.*³⁴

Svakako da je jedan od najvažnijih evaluacijskih elemenata međudržavna suradnja: uključivanje u europske sportske i financijske institucije, kao i međunarodna natjecanja po svim segmentima i razinama.

Organizirane institucije hrvatskoga sporta održavaju različite oblike suradnje s međunarodnim partnerima, čime približavaju svjetska znanja i iskustva našim sportskim djelatnicima i trenerima. Ta suradnja najčešće se odvija kroz kontakte s nacionalnim olimpijskim odborima i visokoškolskim institucijama.

Procjenjujući stanje razvidno je da u međunarodne sportske udruge i asocijacije nije uključen potreban broj hrvatskih dužnosnika koji bi trebali imati značajnu ulogu u promociji pa i zaštiti interesa hrvatskog sporta u cjelini, pojedinih sportskih grana i sportaša. Tu se radi dominantno o Europskim i svjetskim sportskim savezima i federacijama te radnim tijelima MOK-a.

Naši stručnjaci i znanstvenici iz područja različitih sportskih znanosti sudjeluju na godišnjim znanstvenim konferencijama i kongresima u različitim dijelovima svijeta. Neki su članovi europskih i svjetskih znanstvenih udruga.

Svakako da je strateški cilj da međunarodnu sportsku aktivnost treba znatno pojačati kroz kvalitetniju suradnju s MOO-om i međunarodnim sportskim asocijacijama. Treba selekcionirati veći broj sposobnih sportskih djelatnika (kategorija koja je danas još nedovoljno prepoznata i izdefiniрана u RH), a koji svojim znanjem i položajem te iskustvom

³⁴ Isto kao pod 29,

u pojedinim sportovima mogu značajno utjecati na bolji međudržavni položaj hrvatskog sporta i pojedinih hrvatskih sportskih saveza.³⁵

Kao najznačajniji faktor jeste komponenta Znanstveno-istraživačkog rada temelj razvoja vrhunskog sporta i sporta općenito, odnosno partnerski odnos znanosti, struke i prakse..

Da bi neki sustav mogao biti autonoman i uspješan, osim svojeg specifičnog predmeta bavljenja aktivnošću i specifičnog sadržaja iste, mora biti sposoban ne samo relativno samostalno održavati postojeće stanje, nego i razvijati se u skladu s postojećim potencijalima. U tom smislu su neophodni potpuni *znanstveni i stručni* pristupi konkretne aktivnosti, kao i pristupi drugih područja znanosti i struke koji su kompatibilno prisutni (npr. ekonomija/menadžment, medicina, pravo, politika itd.), da bi se sustav mogao odvijati što kvalitetnije, efikasnije i naravno uspješnije u smislu ostvarivanja planiranih rezultata.

Znanost (grč. *episteme* - razumijevanje, spoznanje, studija) je organizirani sustav sveukupnog ljudskog znanja stečenog opažanjem procesa i pojava u prirodi i društvu, a obrađenog racionalnim, znanstveno prihvatljivim metodama. Znanost je objektivno, sistematizirano i argumentirano znanje o zakonitostima, činjenicama, pojavama i njihovim vjerojatnim uzrocima. Stečeno je i provjereno egzaktnim promatranjem, organiziranim pokusom i pravilnim razmišljanjem. Znanost nije samo skup znanja, već i način razmišljanja i gledanja stvarnosti. Taj se pogled temelji na razumu, logici, kritici, sumnji te objektivnom, slobodnom i samostalnom razmišljanju. Znanost je također objektivna, sustavna, logična, precizna i provjerljiva metoda prikupljanja, opisivanja, klasificiranja, definiranja, mjerenja, eksperimentiranja, uopćavanja, objašnjavanja i vrednovanja iskustvenih činjenica. Glavna obilježja su: objektivnost, sustavnost, argumentiranost (provjerljivost), logičnost, preciznost. Cilj znanosti je istražiti, analizirati, opisati i objasniti stvarnost te odrediti odnos između uzroka i posljedice. Za razliku od znanosti struka odnosno zanimanje je skup poslova i radnih zadaća (radnih mjesta) koji su svojim sadržajem i vrstom organizacijski i tehnološki toliko srodni i međusobno povezani da ih obavlja stručni izvršitelj koji posjeduje odgovarajuća znanja, sposobnosti i vještine. Prema poslovima koje osoba obavlja ili je obavljala, odnosno za koje se osposobljava, može se utvrditi sadašnje, prošlo ili buduće zanimanje.

³⁵ Isto kao pod 21,

Razvoj vrhunskog sporta kao i sporta općenito u smislu sustavnog određenja podrazumijeva: pravodobnost, optimalnost i cjelovitost funkcioniranja svih njegovih sastavnica.³⁶

-Pravodobnost funkcioniranja; se odnosi na postupke odabira, uključivanja u sportski trening **darovitih sportaša**, te putem vrsta trenažnih sadržaja unošenje promjena u odnosu na zatečeno stanje/stanja, kao i razinu trenažnog opterećenja i metode rada uz primjenu korisnih i dopuštenih mjera oporavka, u svrhu pravodobnog postizanja maksimalne sportske forme i izlaganje sportaša planiranim natjecateljskim situacijama. Poštivanje ovih zahtjeva osobito je značajno u postupku *odabira, odnosno selekcije mladih sportaša*, gdje prerano ili kasno uključivanje u sustav sportske pripreme može uglavnom biti nenadoknadiv propust i trajni remetnički faktor budućega razvoja.

-Optimalnost svih uvjeta; gdje se sportski trening provodi kao i odgovarajući načini oporavka, te natjecateljski zahtjevi koji odgovaraju sportaševim kondicijskim i tehničko taktičkim mogućnostima također su značajan uvjet njegova sportskog napredovanja. Bez poštivanja ovoga zahtjeva sportaša se izlaže opasnostima od ozljeda, situacijama koje su potencijalni izvor stresa i neuspjeha. Neprimjereni postupci u svakom segmentu sportske pripreme mogu značajno demotivirati sportaša i narušiti kontinuitetu dostizanju željenih ciljeva, pa čak i odstraniti sportaša iz sportske aktivnosti.

-Cjelovitost pristupa; u vrhunskom sportu neophodan je zahtjev koji se odnosi na područje izobrazbe sportskih stručnjaka, na istraživačku djelatnost, na proces planiranja sportskog treninga, na pristup vrhunskom sportašu, na kontrolu uvjeta i efekata sportske pripreme. Bez cjelovite obuhvatnosti pristupa problemu (u stručnom i znanstvenom smislu) te bez cjelovitog tretmana svih sportaševih sposobnosti, osobina i znanja relevantnih za njegovo sportsko postignuće i osobno zdravlje nije moguće osigurati promjene koje imaju kontinuirano progresivni karakter i očituju se u stalnom poboljšanju sportskih dostignuća.

-Interaktivnost sustava vrhunskog sporta: izrazito značajna komponenta njegova funkcioniranja jer omogućava svakom relativno autonomnom sustavu da na različitim razinama korespondira sa sebi srodnim i dodirnim sustavima te da na taj način doprinosi drugim sustavima i koristi se, korigira i razvija na račun drugih. Strategija razvoja vrhunskog

³⁶ Isto kao pod 30,

sporta mora biti postavljena tako da može korespondirati sa zakonodavnim i normativnim dijelom ove djelatnosti te tako omogućavati ostvarivanje prava koja sudionici ove djelatnosti imaju i unutar nje i u odnosu na druge društvene subjekte. Strategija također treba omogućiti i olakšavati provođenje i korištenje zakonom ili ugovorno određenih obveza koje svaki dionik sustava preuzima. Svakako da je važno riješiti ispunjavanje obveza društvenih institucija koje će sportu omogućiti ostvarivanje prava i boljeg položaja u širem društvenom kontekstu i interesu.

Definirajući strateški element, sagledivo je da u većini zemalja čiji sportaši postižu svjetski vrijedne rezultate prisutna je i visoka razina znanstvenog i stručnog rada. Kvalitetnije financiranje primijenjenih znanstvenih projekata u Centrima za istraživanje i razvoj sporta u okviru Instituta za sport na državnom i regionalnim razinama mogu dati novi impuls razvoju sporta i sportskih dostignuća.

Procjena stanja: Iako je u RH u posljednjih 30-ak godina napisano i objavljeno više dokumenata i studija koji su imali za cilj konceptijsko, strateško ili programsko određenje odnosno analizu sporta ili pojedinih njegovih dijelova počevši od *Koncepcije razvoja vrhunskih sportskih dostignuća u SR Hrvatskoj (1978.)* do *Temeljnih načela i smjernica razvoja sporta u Republici Hrvatskoj (2011.)* kao i *Treneri i stručni poslovi u hrvatskome športu (2011.)*. U tom analitičkom pregledu uočljiva je raznolikost programskih prijedloga koji se ogledaju kako u kvalitativnom smislu (razina prisutnosti znanosti i struke) tako i u smislu državno-geografske sveobuhvatnosti. Cjelovit dokument koji bi se dominantno odnosio na strateške pravce razvoja vrhunskoga sporta u RH nije do sada napravljen. Ipak je uočljivo da se u određenim centrima gdje su već duže vrijeme prisutni znanstveno- edukativni centri sa svom drugom pratećom logistikom nastali i kvalitetni programi razvoja vrhunskog sporta na lokalnoj razini i obuhvatnosti. Takav je i program koji je sačinjen u gradu Zagrebu 2001. godine *Stanje i perspektive zagrebačkog sporta*, gdje su bili uključeni svi znanstvenici i stručnjaci tog trenutka iz Zagreba. Tu je u potpunosti obrađena vizija zagrebačkog sporta u cjelini od povijesnog prikaza, znanstveno stručne analize postojećeg stanja od sportske poduke djece do vrhunskih rezultata, po svim kategorijama (spolnim, dobnim, klupskim, reprezentativnim, edukativnim, sociološkim i zakonodavno-ustrojbenim / položaj sporta u društvu, kao i planiranima ciljevima dostignuća vrhunskih rezultata).³⁷

³⁷ Isto kao pod 21,

Iz svega prednjeg sagledivo je slijedeće:

1-Danas u RH još uvijek ne postoji znanstveno-istraživački centar koji bi se primarno bavio istraživanjem u području sporta. Na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, koncentrirani su visokokvalitetni znanstveni kadrovi iz sporta i znanosti te interdisciplinarnih područja koji kreiraju i provode projekte i istraživanja čiji rezultati mogu koristiti razvoju i afirmaciji hrvatskoga sporta, ali se često nedovoljno primjenjuju u tehnologiji sportskog treninga. Međunarodna komunikacija različitih stručnjaka i stručnih institucija odvija se i putem stručnih i znanstvenih časopisa i publikacija koji su dostupni i široj čitateljskoj publici, posebno sportskim trenerima.

2-Svakako da je strateški cilj rezultate znanstvenih istraživanja dovesti u uporabnu korist sportašima i njihovim trenerima. Transfer znanja je potpun ako na seminarima i radionicama sudjeluju i treneri, sportaši i sportski znanstvenici. Potrebno je pronaći kvalitetnije oblike uključivanja visoko stručnih kadrova, a posebno istraživača u sportske klubove, sportske saveze i stručna tijela HOO.

3-Centri za istraživanje i razvoj sporta i Instituti za sport na državnom i regionalnim razinama trebaju imati kapacitete za rješavanje mnogih teorijskih aspekata sporta i metodičkih pitanja sportskog treninga da bi mogli odrediti uvjete za pouzdan razvoj sportskih talenata u humanim uvjetima, postizanje optimalnih stanja treniranosti i visokih sportskih postignuća na velikim natjecanjima u zemlji i svijetu.

4-Sportski savezi u organizaciji nacionalnih prvenstava, naročito u kolektivnim sportovima u igri s loptom, doživljavaju devastaciju pa čak i potpunu destrukciju (primjer košarke), te time i gubitak rezultatskih vrijednosti na međunarodnoj sceni.

5-***Odlazak mladih talentiranih sportaša još u potpunosti neafirmiranih u inozemstvo***, stvara jedno kaotično stanje pod paskom menadžerskog lobija, (primjer košarke).

6-Model financiranja klubova zbog **gubitka statusa u rangu natjecanja** dovodi i do *gubitka financijskih sredstava od strane javne uprave (država, regionalni i lokalni centri), koja dobivaju prenamjenu korištenja u druge svrhe i odlaze uglavnom bespovratno iz sporta. Time se gubi i interes sektora privatnih ulagača (npr. odnos javni-privatni 50% : 50%) što dovodi do gašenja klubova u mnogim sredinama.*

7-U posljednje vrijeme rezultati nacionalnih selekcija uglavnom su u opadanju ili apsolutnoj devastaciji (opet košarka), a ionako su ostvarivani igračkim kadrom hrvatskih sportaša (preko 70%) na angažmanu u inozemstvu. Iz analize stanja više su u procesu kontrole sportskih saveza RH individualni sportovi (tenis, atletika, veslanje itd.), gdje su sportaši i drugačije financirani (gore već prikazano) i imaju značajnije međunarodne rezultate.³⁸

Nakon svega, primjenjujući u dosadašnjem izlaganju znanstvenu **Metodu analize**: postupak znanstvenog istraživanja raščlanjivanjem složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente. Analiza je, prema Hegelu, postupak mišljenja u kretanju od posebnoga k općem ili izvođenje teorema iz aksioma po utvrđenim pravilima.

Analiza je proces redukcije nejednakoga na sve veću jednakost.

Prema gnoseološkoj funkciji postoje dvije vrste analize: deskriptivna, kada se opisuju elementi neke cjeline i eksplikativna, kada se pokušava objasniti određena cjelina na temelju njezinih dijelova³⁹, možemo zaključiti slijedeće:

Da je današnji organizacijski model sporta uglavnom i skoro u cijelosti naslijeđen iz bivše države SFRJ koja je u svom državotvornom obliku djelovala kao sorealistički tvorevina, gdje su postizani vrhunski svjetski rezultati u sportu koji je i financiran od strane države te mnogo puta i analiziran opisan i prezentiran u mnogima pisanim djelima pa tako i za bivšu SRRH⁴⁰. Raspadom te države 1991.1992.1995., dotadašnje članice SFRJ Socijalističke republike prešle su i postupno prelaze iz socijalizma (**koji je u današnjim uvjetima neodrživ**), u državotvorni oblik kapitalizma u svim segmentima pa tako i u sportu. Natjecateljska konkurencija je devastirana a organizacijski donekle modificirani modeli sporta (nastojanje uključivanja privatnog financijskog kapitala), su se pokazali neefikasnim. **Svakako da najlošiji efekt u svemu tomu čini katastrofalno negativna stopa nataliteta u RH koja je usko povezana sa iseljavanjem mladih posljednjih godina, što ovaj model čini u potpunosti neodrživim.**

³⁸ Zbirke i fondovi HŠM-a RH, Zagreb; arhivska građa, arhivska specijalna dokumenta, arhiv biografskih dosjea, knjižnična građa; knjižne specijalne zbirke i fondovi, fotografije-fotoarhiv HŠM-a,

³⁹ Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Četvrto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci, 2000.

⁴⁰ Jajčević Z.: Olimpizam u Hrvatskoj. Libera Editio d.o.o., Zagreb 2008

Stoga je neophodno okrenuti se novom prostoru, koji je tu prisutan, te putem novih strategija i modela reorganizacije sportskog djelovanja u RH, a to je prostor Sveučilišnog sporta. Što znači da sport treba organizirati kroz: **Hrvatski sveučilišni sportski savez, Hrvatski akademski sportski savez (HASS)**. Taj pristup ćemo u daljnjem radu obraditi i nastojati prikazati kroz temu: **PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVOJA SVEUČILIŠNOG KOŠARKAŠKOG SPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ**.

5.Sveučilište,

Sveučilište ili univerzitet: (od srednjovjekovne latinske universitas, udruga;zajednica:), zajednica fakulteta i drugih visokoškolskih ustanova osnovana radi unapređivanja nastave, znanstvene ili umjetničke djelatnosti. Sveučilište podrazumijeva i obuhvaća studiranje i učenje različitih znanosti i interdisciplinarnih studija, tu se stječe najviša (visokoškolska) naobrazba i znanstveni stupnjevi. Sveučilišta su važna središta i čimbenici znanstvenoga, kulturnoga, gospodarskoga i društvenoga razvoja svake zajednice i **u potpunosti su neovisna i svjetonazorno i fizički od svjetovne i duhovne vlasti te djeluju potpuno samostalno**. Na čelu je sveučilišni rektor, sa prorektorima, a u upravljanju sveučilištem sudjeluju sveučilišni profesori i studenti. Prva sveučilišta po ustrojbenom i pravnom obliku nastala su u XII. i XIII. st., iako su se i prije osnivale pojedine visoke škole i fakulteti. Prvi pojavni oblici u početku su nosili naziv studium generale, što znači da je školovanje i izobrazba bila pristupačna svim studentima i nastavnicima bez obzira od kuda dolazili. Nastavnici i studenti udruživali su se u zajedničke oblike po uzoru na cehove, universitas, neovisne o svjetovnoj vlasti i Crkvi (npr.universitas scholarium u Bologni, universitas magistrorum u Parizu i sl.). Pojam universitas počeo se samostalno koristiti potkraj XIV. st., dok je prvotni naziv studijum generale tijekom vremena nestao. Po svom sadržaju srednjovjekovni studium generale imao je 4 fakulteta odnosno škole,: medicinski, pravni, teološki i filozofski, na kojem se proučavalo „sedam slobodnih umijeća“ (Artes Liberales; nakon studija gramatike, retorike, dijalektike i matematike dobijao se stupanj baccalaureusa, te daljnjom naobrazbom nakon studija astronomije, geometrije, aritmetika, fizike, metafizike, teorije glazbe, logike, politike i etike stupanj magistra odnosno doktora).

5.1.Pojam: nastanak, povijesni prikaz,

Prva i najpoznatija srednjovjekovna sveučilišta osnovana su u Italiji: Salerno, gdje je IX.st. djeluje medicinska škola, poznatije kao središte medicinske znanosti, Bologna (1088), pravna škola (glosatori i postglosatori) uz koju se razvijaju i drugi fakulteti, Napulj (1224),

Rim(1303), Padova(1322). U Francuskoj su najstarija sveučilišta Pariz (oko 1150), Montpellier (1181), Toulouse (1230); u Engleskoj Oxford (XII.st.), Cambridge (1209);u zemljama njemačkog jezičnoga izraza Beč (1365), Heidelberg (1385), Köln (1388); u Španjolskoj Salamansa (1247); u Češkoj Prag (1348);u Poljskoj Krakov (1364); u Švicarskoj Basel (1460);u Švedskoj Uppsala (1477).

Prvo sveučilište osnovano u Hrvatskoj jest ono u Zadru, u doba kada je dominikanski studij dignut u red *studia generalia* sa svim sveučilišnim pravima i povlasticama (1495). Početak Zagrebačkoga sveučilišta obično se računa od 23.IX.1669., kada je kralj Leopold uzdignuo zagrebačku isusovačku akademiju na stupanj sveučilišta te joj dodjelio sva prava i povlastice koja su pripadala i drugim sveučilištima u habsburškim zemljama. Nakon ukinuća isusovačkog reda (1773), mandatom Marije Terezije u Zagrebu je 1776.godine osnovana Kraljevska akademija znanosti, koja je u početku imala tri fakulteta:teološki, pravni i filozofski. Moderno sveučilište u Zagrebu osnovano je 1874.g. *Zakonskim člankom ob ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu*, a sastavnice su mu bile: bogoslovni (teološki), pravoslavni (pravni) i mudroslovni (filozofski) fakultet. Zagrebačko sveučilište danas obuhvaća znanstveno-nastavne i umjetničko-nastavne sastavnice: 28 fakulteta i 3 akademije, a u Hrvatskoj danas djeluje 9 (7 državnih + 2 privatna) sveučilišnih centara sa 80 fakulteta, 6 umjetničkih akademija, 75 veleučilišta (67 državnih + 8 privatnih) i 28 visokih škola. Neka sveučilišta imaju i fakultete izvan svojih sje Ustroj sveučilišta i njegove sastavnice. Prema podacima Agencije za znanost i obrazovanje u sustavu visokog obrazovanja i znanosti RH u potpunosti obrađenim i objavljenim podacima za 2013/2014 broj studenata na razini ustroja Hrvatskog sveučilišnog saveza, odnosno *Hrvatskog akademskog saveza*. iznosio je 178.676 (vidi Tablicu 10).

Tablica 10.

Red. Br.	Naziv ustanove izvodača	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
1	Agronomski fakultet, Zagreb	2.088	1.996	2.249	2.424	2.912	2.492
2	Akademija dramske umjetnosti, Zagreb	187	242	207	268	275	328
3	Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb	436	443	382	459	463	403
4	Akademija primijenjenih umjetnosti, Rijeka	320	308	318	287	276	271
5	Američka visoka škola za management i tehnologiju (RIT Croatia)	535	435	402	367	311	490
6	Arhitektonski fakultet, Zagreb	1.330	1.342	1.337	1.278	1.257	1.022
7	DIU Međunarodno sveučilište	0	20	27	39	29	54
8	Društveno veleučilište u Zagrebu	3.748	2.079	3.675	3.923		
9	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb	707	855	794	816	915	874

10	Ekonomski fakultet, Osijek	5.683	5.641	4.791	4.835	4.037	3.798
11	Ekonomski fakultet, Rijeka	4.255	4.288	4.713	4.011	3.106	2.414
12	Ekonomski fakultet, Split	4.519	4.592	4.643	4.399	3.975	3.615
13	Ekonomski fakultet, Zagreb	14.616	14.446	14.814	15.008	12.078	10.545
14	Elektrotehnički fakultet, Osijek	1.539	1.678	1.873	2.231	2.192	1.841
15	Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zagreb	4.795	4.538	4.320	4.913	4.634	3.290
16	Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, Split	2.480	2.685	2.790	2.769	2.649	2.633
17	Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Split	999	1.168	1.121	1.031	953	944
18	Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Zagreb	905	995	1.090	1.141	1.227	1.230
19	Fakultet organizacije i informatike, Varaždin	3.062	2.283	2.404	2.352	3.190	3.008
20	Fakultet	1.682	2.375	2.440	2.526	2.074	1.967

	političkih znanosti, Zagreb						
21	Fakultet prometnih znanosti, Zagreb	3.474	2.888	2.227	2.955	2.174	2.261
22	Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb	2.304	2.437	2.386	2.377	2.303	2.354
23	Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji	4.329	4.884	4.603	3.813	3.254	2.660
24	Farmaceutsko- biokemijski fakultet, Zagreb	1.238	1.126	1.180	1.166	1.145	1.265
25	Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb	282	335	357	406	389	
26	Filozofski fakultet, Osijek	2.278	2.333	2.409	2.126	2.244	1.567
27	Filozofski fakultet, Rijeka	1.798	1.579	1.341	1.437	1.556	1.571
28	Filozofski fakultet, Split	2.063	2.085	2.070	2.137	2.106	1.337
29	Filozofski fakultet, Zagreb	5.738	6.509	6.870	6.583	6.143	7.277
30	Geodetski fakultet, Zagreb	992	887	850	770	659	578
31	Geotehnički fakultet, Varaždin	262	239	201	267	311	312
32	Građevinski	1.382	1.146	1.262	1.433	1.304	1.222

	fakultet, Osijek						
33	Građevinski fakultet, Rijeka	872	788	809	755	684	694
34	Građevinski fakultet, Zagreb	1.670	1.809	1.938	2.172	1.747	1.663
35	Grafički fakultet, Zagreb	842	1.169	1.238	1.232	1.005	839
36	Hrvatski studiji, Zagreb	1.928	1.560	1.991	817	1.324	1.922
37	Hrvatsko katoličko sveučilište			40	77	206	307
38	Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu	246	260	274	228	227	195
39	Katolički bogoslovni fakultet, Split	244	272	228	219	227	239
40	Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb	899	1.102	1.116	1.110	1.060	933
41	Kemijsko-tehnološki fakultet, Split	425	482	471	471	516	440
42	Kineziološki fakultet u Splitu	418	429	428	430	602	722
43	Kineziološki fakultet, Zagreb	1.582	1.434	1.544	1.681	2.589	2.224
44	Medicinski fakultet, Osijek	914	1.008	1.070	1.093	1.144	1.208
45	Medicinski fakultet, Rijeka	1.850	1.818	2.068	2.008	2.041	2.002
46	Medicinski	1.044	1.006	966	919	1.166	1.050

	fakultet, Split						
47	Medicinski fakultet, Zagreb	2.282	2.364	2.494	2.622	2.615	2.778
48	Medijsko sveučilište, Split					103	
49	Međimursko veleučilište u Čakovcu	58	149	455	595	710	900
50	Međunarodna diplomatska škola za poslovno upravljanje Zagreb, s pravom javnosti	21	22	23	32	50	
51	Metalurški fakultet, Sisak	91	88	85	122	147	136
52	MUP Policijska akademija – Visoka policijska škola, Zagreb	664	622	1.951	908	951	873
53	Muzička akademija, Zagreb	517	548	544	542	515	541
54	POLITEHNIKA PULA -Visoka tehničko-poslovna škola s pravom javnosti	335	344	438	317	246	224
55	Poljoprivredni fakultet, Osijek	2.115	1.972	1.668	1.962	1.944	1.436
56	Pomorski fakultet u Splitu	1.378	1.436	1.502	1.575	1.659	2.061
57	Pomorski	1.451	1.417	1.681	1.880	1.742	1.850

	fakultet, Rijeka						
58	Pravni fakultet, Osijek	3.869	3.722	3.354	3.267	3.108	2.965
59	Pravni fakultet, Rijeka	1.930	1.915	1.900	2.030	1.876	2.137
60	Pravni fakultet, Split	3.389	3.424	3.074	3.391	3.164	3.563
61	Pravni fakultet, Zagreb	7.270	7.952	7.884	8.242	9.380	8.910
62	Prehrambeno-biotehnološki fakultet, Zagreb	1.145	1.117	1.102	1.100	932	996
63	Prehrambeno-tehnološki fakultet, Osijek	672	673	715	679	665	767
64	Prirodoslovno-matematički fakultet, Split	627	642	730	843	1.077	1.015
65	Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb	6.362	5.058	4.949	5.265	5.117	4.644
66	RRIF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb	181	199	177	198	166	100
67	Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zagreb	773	868	933	934	893	941
68	Stomatološki fakultet, Zagreb	868	740	943	957	784	808
69	Strojarski fakultet Slavonski Brod	715	730	727	761	830	922

70	Sveučilište u Splitu	3.146	3.733	3.496	3.944	3.808	3.416
71	Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku	971	928	1.114	1.479	1.599	1.639
72	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	3.222	2.577	2.993	2.986	3.061	3.277
73	Sveučilište Sjever						2.988
74	Sveučilište u Dubrovniku	2.172	2.207	1.975	1.952	1.808	1.818
75	Sveučilište u Rijeci		328	475	611	736	916
76	Sveučilište u Zadru	7.865	5.395	5.293	5.906	5.802	5.294
77	Sveučilište u Zagrebu	29	38	81	49	372	15
78	Šumarski fakultet, Zagreb	1.235	1.006	1.263	1.204	1.152	1.185
79	Tehnički fakultet, Rijeka	1.583	1.634	1.535	1.570	1.879	1.978
80	Tehničko veleučilište u Zagrebu	4.059	4.055	4.647	5.063	4.719	4.194
81	Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb	829	893	1.116	937	1.266	1.412
82	Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik" s pravom javnosti, Zagreb	98	109	96	78	83	79
83	Učiteljski fakultet u Osijeku	817	791	970	940	886	831

84	Učiteljski fakultet u Rijeci	745	704	570	459	458	443
85	Učiteljski fakultet, Zagreb	2.872	3.230	2.888	2.712	2.769	2.211
86	Umjetnička akademija, Osijek	135	181	194	224	252	249
87	Umjetnička akademija, Split	377	365	360	345	373	586
88	Veleučilište "Lavoslav Ružička" u Vukovaru	866	949	1.150	1.174	1.147	1.042
89	Veleučilište "Marko Marulić" u Kninu	286	350	365	347	386	470
90	Veleučilište "Nikola Tesla", Gospić	463	608	590	605	588	562
91	Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina	94	103	170	197	186	
92	Veleučilište u Karlovcu	2.111	2.188	2.194	2.338	2.371	2.117
93	Veleučilište u Požegi	1.926	1.945	1.981	1.894	1.726	1.530
94	Veleučilište u Rijeci	2.600	3.189	3.215	3.463	3.442	3.061
95	Veleučilište u Slavonskom Brodu	684	862	895	863	917	989
96	Veleučilište u Šibeniku	1.570	1.565	1.541	1.444	1.369	1.189
97	Veleučilište u	1.325	1.682	2.219	2.615	2.556	

	Varaždinu						
98	Veleučilište Velika Gorica	941	1.148	1.479	1.544	1.517	1.295
99	Veleučilište VERN	2.218	2.209	2.462	2.833	2.090	1.824
100	Veterinarski fakultet, Zagreb	791	745	729	763	772	952
101	Visoka novinarska škola	75	103	94	54		
102	Visoka politehnička škola	23	40	43	79	61	
103	Visoka poslovna škola "Utilus" s pravom javnosti	124	138	133	124	154	
104	Visoka poslovna škola Minerva, Dugopolje	90	116	124	108	83	94
105	Visoka poslovna škola PAR, Rijeka					59	74
106	Visoka poslovna škola s pravom javnosti, Višnjan	87	90	91	175	161	208
107	Visoka poslovna škola Zagreb	335	370	483	511	503	340
108	Visoka poslovna škola "Libertas"	786	1.019	1.165	1.353	1.018	1.089
109	Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije		90	177	229	281	227
110	Visoka škola tržišnih	121	125	136	141	155	94

	komunikacija "Agora", s pravom javnosti, Zagreb						
111	Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje "Nikola Šubić Zrinski"		88	131	161	137	0
112	Visoka škola za informacijske tehnologije, Zagreb	284	366	412	483	471	542
113	Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment, Split				30	62	71
114	Visoka škola za menadžment i dizajn „Aspira“		64	117	116	127	131
115	Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici	301	537	619	559	513	437
116	Visoka škola za odnose s javnošću i studij medija "Kairos"	15	81	125	142	150	
117	Visoka škola za poslovanje i	1.770	1.874	2.611	2.840	2.634	3.418

	upravljanje s pravom javnosti "Baltazar Adam Krčelić"						
118	Visoka škola za primijenjeno računarstvo	63	121	194	231	268	371
119	Visoka škola za sigurnost s pravom javnosti, Zagreb	987	978	1.157	720	945	690
120	Visoka tehnička škola u Bjelovaru	106	220	379	470	606	674
121	Visoko gospodarsko učilište, Križevci	577	694	656	603	627	502
122	Visoko učilište EFFECTUS - visoka škola za financije i pravo			51	111	228	379
123	Zagrebačka škola ekonomije i managementa	1.189	1.213	1.589	1.504	1.604	1.027
124	Zagrebačka škola za menadžment, Zagreb	544	395	482			
125	Zdravstveno veleučilište, Zagreb	2.418	2.872	3.370	4.154	3.995	4.118
	Ukupno	185.598	185.307	194.051	197.418	188.285	178.676

<http://www.iro.hr/hr/informiranje-i-savjetovanje-o-visokomobrazovanju/studiranje> u [u](http://www.iro.hr/hr/informiranje-i-savjetovanje-o-visokomobrazovanju/studiranje) [hrvatskoj/pregled-institucija/](http://www.iro.hr/hr/informiranje-i-savjetovanje-o-visokomobrazovanju/studiranje)
28.02.2018. Agencija za znanost i obrazovanje u sustavu visokog obrazovanja i znanosti RH (vodi se u literaturi i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34) sintetizirao autor ovoga rada,

A prema podacima agenciji IRO za/informiranje-i-savjetovanje-o-visokom-obrazovanju/studiranje-u-hrvatskoj/pregled-institucija/ 28.02.2018. Agencija za znanost i obrazovanje u sustavu visokog obrazovanja i znanosti RH, broj studenata iznosio je **200.974** (vidi Tablicu od 11 do 11/5, kao i tablicu 17).

Tablica11:

JAVNA SVEUČILIŠTA			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Sveučilište J. J. Strossmayera	Osijek	17	17.723
Sveučilište Jurja Dobrile	Pula	7	3.501
Sveučilište u Dubrovniku	Dubrovnik	8	1.818
Sveučilište u Rijeci	Rijeka	15	12.991
Sveučilište u Splitu	Split	16	25.266
Sveučilište u Zadru	Zadar	25	21.722
Sveučilište u Zagrebu	Zagreb	34	80.917
Ukupno:		122	163.938

Tablica11/1:

JAVNA VELEUČILIŠTA			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Društveno veleučilište u Zagrebu	Zagreb	1	0
Tehničko veleučilište u Zagrebu	Zagreb	1	4.194
Veleučilište "Lavoslav Ružička" u Vukovaru	Vukovar	4	1.042
Veleučilište "Marko Marulić" u Kninu	Knin	4	470
Veleučilište "Nikola Tesla" u Gospiću	Gospić	4	562
Veleučilište u Karlovcu	Rijeka-Karlovac	8	2.117
Veleučilište u Rijeci	Rijeka	8	3.061
Veleučilište u Slavonskom Brodu	Slavonski Brod	8	989
Veleučilište u Šibeniku	Šibenik	6	1.189
Veleučilište u Požegi	Požega	6	1.530
Međimursko veleučilište u Čakovcu	Čakovec	4	900
Veleučilište u Varaždinu	Varaždin	13	0
Zdravstveno veleučilište u Zagrebu	Zagreb	1	4.118
Ukupno:		67	20.172

Tablica11/2:

JAVNE VISOKE ŠKOLE			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Visoka policijska škola u Zagrebu	Zagreb	1	873
Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici	Virovitica	1	437
Visoko gospodarsko učilište u Križevcima	Križevci	1	502
Ukupno:		3	1.812

Tablica11/3:

PRIVATNA SVEUČILIŠTA			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Hrvatsko katoličko sveučilište	Zagreb	1	307
Libertas međunarodno sveučilište	Zagreb	1	1089
Ukupno:		2	1.396

Tablica11/4:

PRIVATNA VELEUČILIŠTA			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Vern' – Veleučilište za ekonomiju poduzetništva	Zagreb	1	1824
Veleučilište Velika Gorica	Velika Gorica	7	1295
Ukupno:		8	3.119

Tablica 11/5:

PRIVATNE VISOKE ŠKOLE			
Naziv	Grad	Broj sastavnica i/ili odjela	Broj studenata
Američka visoka škola za menadžment i tehnologiju	Zagreb	1	490
Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment	Zagreb	1	„
Međunarodna diplomatska škola za poslovno upravljanje Zagreb	Zagreb	1	0
Politehnika Pula - Visoka tehničko-poslovna škola	Pula	1	224
RRiF Visoka škola za financijski menadžment	Zagreb	1	100
TV Akademija - Visoka škola multimedijских i komunikacijskih tehnologija u Splitu	Split	1	„
Visoka novinarska škola u Zagrebu	Zagreb	1	0
VERN'	Zagreb	1	1824
Visoka poslovna škola "Libertas"	Zagreb	1	1089
Visoka poslovna škola "Minerva"	Dugopolje	1	94
Visoka poslovna škola "Zagreb"	Zagreb	1	340
Visoka poslovna škola s pravom javnosti	Višnjičan	1	208
Visoka poslovna škola za turistički i hotelski menadžment "Utilus"	Zagreb	1	0
Veleučilište Hrvatsko Zagorje Krapina	Krapina	1	0
Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije	Zagreb	1	227
Visoka škola tržišnih komunikacija "Agora"	Zagreb	1	0
Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje "Nikola Šubić Zrinski"	Zagreb	1	0
Visoka škola za informacijske tehnologije u Zagrebu	Zagreb	1	542
Visoka škola za sportski menadžment "Aspira"	Split	1	131
Visoka škola za odnose s javnošću i studij medija "Kairos"	Zagreb	1	0
Visoka škola za poslovanje i upravljanje "Baltazar Adam Krčelić"	Zaprešić	1	3418
Visoka škola za primijenjeno računarstvo	Zagreb	1	371
Visoka škola za sigurnost	Zagreb	1	690
Visoka tehnička škola u Bjelovaru	Bjelovar	1	674
Visoko učilište "Effectus" - visoka škola za financije i pravo	Zagreb	1	379
Zagrebačka škola ekonomije i managementa	Zagreb	1	1027
Visoko Evanđeosko Teološko Učilište u Osijeku	Osijek	1	„

Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik"	Zagreb	1	79
Ukupno:		28	11.907

<http://www.iro.hr/hr/informiranje-i-savjetovanje-o-visokom-obrazovanju/studiranje-u-hrvatskoj/pregled-institucija/>

28.02.2018. Agencija za znanost i obrazovanje u sustavu visokog obrazovanja i znanosti RH (vodi se u literatur i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34) sintetizirao autor ovoga rada

Tablica 17:

Sveučilišni/Akademski Centri - numeracija	Regionalni Sveučilišni/Akademski centri - sa svim jedinicama	Broj sastavnica i/ili odjela	Ukupan broj studenata
I	ZAGREB -Varaždin -Čakovec -Križevci -Velika Gorica -Krapina -Zaprešić	85	105.199
II	OSIJEK -Vukovar -Slavonski Brod -Požega -Virovitica -Bjelovar	38	22.431
III	RIJEKA -PULA -Gospić -Karlovac -Višnjan	44	22.664

IV	SPLIT	61	50.680
	-ZADAR		
	-DUBROVNIK		
	-Šibenik		
	-Knin		
-Dugopolje			
UKUPNO	SVE	228	200.974

Pregled institucija za visoko obrazovanje u RH ; <http://www.IRO.hr>, Institut za razvoj obrazovanja, 29.06.2019 (vodi se u literaturi i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34), sintetizirao autor ovoga rada,

Što znači da je najveća koncentracija populacije u dobi između 18 i 30 godina u RH smještena u prostor obrazovnog sustava Sveučilišta tj. cjelokupne Akademske zajednice RH. Dakle u toj zajednici mladi obavljaju svoje primarno zanimanje kroz formu edukacije (studij Medicine, Prava, Kineziologije, Ekonomije, ETF-a, Strojarstva itd.) ali uz to svakako imaju i mogućnost bavljenja i drugim aktivnostima kao što je i sport.

5.2.Sveučilišni sport,

Sveučilište potiče studentski sport, od natjecateljskog do rekreativnog, kao sastavni dio akademskog života kojim se podiže kvaliteta studiranja i življenja. Osim na postizanje akademske izvrsnosti, Sveučilište svoje studente potiče i na aktivno bavljenje sportom, i to preko Ureda za sport, koji je osnovan po uzoru na slične urede europskih sveučilišta. Osim poticanja studenata na aktivno bavljenje sportom i na uključivanje u sveučilišna sportska natjecanja, uloga Ureda očituje se i u širenju pozitivne svijesti i edukacije o važnosti redovitog tjelesnog vježbanja, psihofizičkog razvoja mladih ljudi te o razvijanju natjecateljskog duha, očuvanja zdravlja i borbe protiv ovisnosti.

U svom aktivnom djelovanju studenti su se organizirali na svjetskoj razini u **Međunarodni savez sveučilišnog športa** (franc. *Fédération Internationale du Sport Universitaire*), poznatiji pod akronimom **FISU**, krovna je međunarodna organizacija za sveučilišni šport. Osnovana je 1949. godine s ciljem održavanja Univerzijade, međunarodnog športskog studentskog natjecanja^[1] i čini ju 170 državnih športskih studentskih saveza, koji su ujedno i predstavnici vlastitih država.

Sjedište FISU-a od 1949. do 2011. bilo je u Bruxellesu, nakon čega je premješteno u švicarsku Lausannu. Osim ljetne i zimske Univerzijade, FISU je nadležan i za organizaciju 32 svjetska studentska prvenstva. Uz održavanje športskih događaja i natjecanja, jedan od

glavnih ciljeva Saveza jest i promicanje športa u obrazovanju i akademskim krugovima. Sve te gore navedene aktivnosti su precizno regulirane Zakonima i propisima kako međunarodnim, tako i nacionalnim. Pa u nacionalno Zakonu u RH⁴¹

U Članaku 54. nacionalnog Zakona Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi sveučilišne studije u najmanje dva znanstvena i/ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarnu studiju kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem svojih fakulteta, umjetničkih akademija i odjela koje osniva sukladno ovom Zakonu. Sveučilište i njegova visoka učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu sukladno ovome Zakonu provoditi i stručne studije.

(2) Sveučilište može kao sastavnice (podružnice, ustanove ili pravne osobe) imati fakultete, umjetničke akademije, odjele i institute te druge sastavnice i to: zaklade, fondacije, udruge, studentske centre, zdravstvene ustanove, knjižnice, tehnologijske centre, informatičke, kulturne, sportske kao i one sastavnice *(ustanove ili trgovačka društva) koji služe zadovoljavanju potreba studenata i sveučilišta.*

(3) Statutom sveučilišta, aktom o osnivanju te općim aktima sastavnica utvrđuje se način upravljanja koji osigurava integriranost funkcija sveučilišta i ostvarenje interesa i ciljeve radi kojih je sveučilište osnovalo sastavnicu.

(4) Djelovanje pojedinih sastavnica, posebice razina njihovih ovlasti u pravnom prometu i poslovanju, utvrđuje se statutom sveučilišta i aktom o njihovom osnivanju. Aktom o osnivanju može se predvidjeti davanje suglasnosti osnivača na statut.

(5) Odluke o statusnoj promjeni sastavnica u okviru sveučilišta ili izlasku pojedinih sastavnica iz sveučilišta donosi senat dvotrećinskom većinom ukupnog broja glasova. Statutom sveučilišta detaljnije se uređuje postupak provođenja statusnih promjena sastavnica. Ako statutom sveučilišta nije određeno drukčije, protiv odluke senata ne može se podnijeti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(6) Sveučilište radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, otkrića ili patenata te umjetničkih ostvarenja, poticanja suradnje s gospodarstvenicima ili jačanja na znanju temeljenog gospodarstva može biti osnivač ili suosnivač trgovačkih društava. Dio dobiti takvih trgovačkih društava koji pripada sveučilištu može se koristiti isključivo za unapređenje djelatnosti sveučilišta.⁴² To u potpunosti otvara sva vrata za mogućnost razvoja i

⁴¹ Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju pročišćeni tekst zakona NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17

⁴² Isto kao pod 41.

reorganizacije sporta na **Hrvatskom sveučilišnom sportskom savezu**, odnosno u cjelokupnom **Hrvatskom akademskom sportskom savezu (HASS)**. To u potpunosti otvara sva vrata za reorganizaciju Sveučilišnog sporta u RH sagledavajući djelimično i **ČL.55** gdje se

očituje Nepovredivost sveučilišta:

(1) Prostor sveučilišta je nepovrediv.

(2) Nadležna državna tijela na prostoru sveučilišta mogu uredovati samo uz suglasnost čelnika, prema odluci nadležnog suda ili ako postoji neposredna opasnost za život i zdravlje ljudi ili za imovinu.

(3) Pretragu prostora sveučilišta može iznimno odrediti samo nadležni sud ako su ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o kaznenom postupku.

(4) Pretraga visokog učilišta može se poduzeti bez nazočnosti čelnika, odnosno osobe koju on ovlasti, samo ako se oni bez opravdana razloga nisu odazvali pravodobnom pozivu.

U kontekstu svega toga u prilog idu i međunarodni propisi⁴³ koji jasno iskazuju u prostoru Slobode i prava članova EU Trenutačne prioritete za obrazovanje i osposobljavanje.

Sa strategijom Europa 2020. (COM(2010)2020) povećao se i politički interes za visoko obrazovanje. Ciljevi strategije koja se temelji na „pametnom”, „održivom” i „uključivom” rastu trebaju se ostvariti učinkovitijim ulaganjem u obrazovanje, istraživanje i inovacije. Jedan od njezinih glavnih ciljeva znatan je porast broja mladih sa završenim visokim obrazovanjem (najmanje 40 % mladih u dobi od 30. do 34. godine do 2020.). Taj se ambiciozni cilj ostvario u travnju 2019. On je prvotno iznesen u strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja, ET 2020. (engl. ET – Education and Training), koji je Vijeće usvojilo u svibnju 2009.[1] Uz vlastite političke inicijative država članica EU aktivno podupire prioritete Bolonjskog procesa, u sklopu kojeg se od njegove uspostave 1999. godine djeluje na postizanju usporedivijih, usklađenijih i dosljednijih sustava visokog obrazovanja u Europi, što je dovelo do stvaranja Europskog prostora visokog obrazovanja na temelju deklaracije usvojene na ministarskoj konferenciji u Budimpešti i Beču u ožujku 2010. godine.

U glavi XII. OBRAZOVANJE, STRUKOVNO OBRAZOVANJE, MLADI I SPORT, ČI 165.stavak 2. Ciljevi djelovanja Unije su:

⁴³ Ugovor o Europskoj uniji., Maastricht 1992., stupio na snagu 1.1.1993.

- razvoj europske dimenzije u obrazovanju, osobito nastavom i popularizacijom jezika država članica,
- poticanje mobilnosti studenata i nastavnika, između ostalog, poticanjem akademskog priznavanja istovrijednosti diploma i trajanja studija,
- promicanje suradnje između obrazovnih ustanova,
- razvoj razmjene informacija i iskustava u vezi s pitanjima koja su zajednička obrazovnim sustavima država članica,
- razvijanje europske dimenzije u sportu promicanjem pravednosti i otvorenosti na sportskim natjecanjima i suradnje među tijelima odgovornima za sport te zaštitom tjelesnog i moralnog integriteta sportaša i sportašica, osobito najmlađih sportaša i sportašica.⁴⁴

5.3.Sport na Sveučilištu u RH,

Sport na Sveučilištima i Akademskoj zajednici u RH je u potpunosti neiskorišten (vidi Tablicu 2.) registrirano samo 5 udruga, te se javlja u formi ad hoc da zadovolji formu, ili ako je neka značajnija manifestacija kao što su Europske sveučilišne igre 2016. održane u RH (**Europske sveučilišne igre ili Europska Univerzijada 2016.** bile su treće izdanje Europskih sveučilišnih igara, najvećeg europskog višešportskog događaja, koje se održalo u hrvatskim gradovima Zagrebu i Rijeci između 12. i 25. srpnja 2016. Glavni organizator Igara bio je Europska sveučilišna sportska organizacija (European University Sports Association - EUSA) u suradnji s Hrvatskim akademskim sportskim savezom (HASS), Sveučilištem u Zagrebu, Sveučilištem u Rijeci, Gradom Zagrebom, Gradom Rijekom i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa).

Studentsko sportsko prvenstvo Sveučilišta, organiziralo je natjecanje u preko 25 sportova, svake godine zajednički organiziraju Ured za sport Sveučilišta, Sveučilišni športski savez i Studentski zbor. Športski program se sastojao od osam osnovnih, 11 dodatnih, 2 športa za osobe s invaliditetom i 2 pokazna (demonstrativna) športa: U zagradi se nalazi broj natjecanja (disciplina) u svakom športu.

⁴⁴ Isto kao pod 43

- Badminton (5)
- Košarka (2)
- Košarka 3 na 3 (5)
- Odbojka na pijesku(2)
- Bridž (2)
- Šah (4)
- Športsko penjanje (3)
- Nogomet (2) (detalji)
- Futsal (2)
- Golf (2)
- Rukomet (2)
- Judo (16)
- Karate (12)
- Veslanje (21)
- Ragbi 7 (2)
- Plivanje* (33)
- Stolni tenis (8)
- Odbojka (2)
- Vaterpolo* (2)
- Tenis (2)
- Taekwondo (20)

Na ovom izdanju Igara prvi put su se organizirala natjecanja za osobe s invaliditetom u dva športa, koja postoje unutar redovitog programa Parolimpijskih ESI-a.

Dakle „masovnost“ se javila tek prigodom ovoga događaja, što govori o nedovoljno iskorištenost aktivizacije Sporta na Sveučilištima i Hrvatskom akademskom sportskom savezu u RH. Na tome se mora ozbiljno poraditi jer su druge državne zajednice u svijetu otišle daleko ispred nas.

Primjer danas je država SAD u kojoj je najrazvijeniji Sveučilišni sport na svijetu gdje doslovno svaki koledž u SAD-u (primjer košarke) ima svoj vlastiti košarkaški teren koji služi za utakmice između koledža. Popularnost košarke ostala je visoko i u ruralnim sredinama gdje je postala oličje samih zajednica. Studenti su nakon diplomiranja odlazili u profesionalne vode. U košarkaškoj sezoni 2003./04., 1.002.797 studenata i studentica predstavljali su svoje koledže na natjecanjima. Države Illinois, Indiana i Kentucky poznate su po broju igrača koji nakon koledža idu u NBA. O tome je govorio i film pozdravljen od kritike, *Hoosiers*.

U prošlosti je većina američkih koledža bila veličinom i brojem učenika znatno manja nego današnji. Tijekom prvih desetljeća 20. stoljeća, košarka je postala iznimno popularan sport između školskih obveza zbog jednostavne opreme potrebne za igru. Prije pojave televizije i

televizijskih prijenosa utakmica između koledža, popularnost košarke bila je neusporediva s bilo kojim drugim sportom u velikom dijelu SAD-a i manjem dijelu Kanade.

Stoga je u RH u neophodno da se u organizaciji sporta na Sveučilištima i Hrvatskom akademskim sportskim zajednicama pristup na jedan potpuno drugačiji način i iskoriste se u potpunosti svi uspavani potencijali u tom prostoru.

Da bismo mogli doći sintetičkom metodom (**METODA SINTEZE**-*metoda sinteze je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem sinteze jednostavnih sudova u složenije. Sinteza je način sistematiziranja znanja po zakonitostima formalne logike, kao proces izgradnje teorijskog znanja u pravcu od posebnog ka općem, odnosno od vrste prema rodu. Prema gnoseološkoj funkciji postoje deskriptivna i eksplikativna sinteza, prema složenosti razlikuju se elementarna, kauzalna i funkcionalna sinteza, prema cilju, odnosno usmjerenosti spoznaja, sinteze mog biti genetičke i strukturalne.*)⁴⁵, do oblikovanja Prijedloga , centralne teme ovoga rada neophodno je da obradimo i Regionalni ustroj funkcioniranja cjelokupne zajednice u RH, pa tako da postavimo i mogući ustroj Akademske sportske zajednice u ovome prijedlogu.

6.Regionalne i županijske zajednice u RH,

U Republici Hrvatskoj postoji više regija. Hrvatske regije nemaju administrativnu potporu, jer je Hrvatska podijeljena na županije, pa svaku obično sačinjava više županija, (vidi kartu **1 i 2**).

⁴⁵ Isto kao pod 39.

KARTE ŽUPANIJA RH

Karta1:

Kart 2:

6.1. Popis županija u Hrvatskoj,

Hrvatska je podijeljena na 20 županija (Hrvatska) jedan grad Zagreb koji ima status županije.

Županije su poredane po abecedi, sjedište županije:

1. **BBŽ** - Bjelovarsko-bilogorska županija + < Bjelovar
2. **BPŽ** - Brodsko-posavska županija + < Slavonski Brod
3. **DNŽ** - Dubrovačko-neretvanska županija + < Dubrovnik
4. **IŽ** - Istarska županija + < Pazin
5. **KŽ** - Karlovačka županija + < Karlovac
6. **KKŽ** - Koprivničko-križevačka županija + < Koprivnica
7. **KZŽ** - Krapinsko-zagorska županija + < Krapina
8. **LSŽ** - Ličko-senjska županija + < Gospić
9. **MŽ** - Međimurska županija + < Čakovec
10. **OBŽ** - Osječko-baranjska županija + < Osijek
11. **PSŽ** - Požeško-slavonska županija + < Požega
12. **PGŽ** - Primorsko-goranska županija + < Rijeka
13. **SMŽ** - Sisačko-moslavačka županija < Sisak
14. **SDŽ** - Splitsko-dalmatinska županija + < Split
15. **VŽ** - Varaždinska županija < Varaždin
16. **VPŽ** - Virovitičko-podravska županija < Virovitica
17. **VSŽ** - Vukovarsko-srijemska županija + < Vukovar
18. **ZDŽ** - Zadarska županija < Zadar
19. **ZGŽ** - Zagrebačka županija < Zagreb
20. **ŠKŽ** - Šibensko-kninska županija < Šibenik
21. **GZG** - Grad Zagreb < Zagreb

Aktualni iznosi nacionalnih ulaganja u regionalni razvoj u narednom periodu - ulaganja u potpomognuta područja, regionalni razvojni projekti i Fond za regionalni razvoj u iznosu su od 581 milijun kn; ulaganja u brdsko-planinska područja iznose 86 milijuna kuna; 461 milijun kuna vrijednih ulaganja u otoke te sufinanciranje EU projekata u vrijednosti 538 milijuna kuna.

Kako regije nemaju administrativnu potporu, tako ni Regionalni razvoj nema jasno izdefiniiran Strateški plan pa je ta tema potpuno otvorena i pristupačna.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije RH u svom programu za županije i regije koordinirano planira za tema od zajedničkog interesa, između ostalog, Nacionalnom razvoju strategiju za projekciju do 2030. –načiniti strateški plan i registr projekata, problematike oko sklapanja novih razvojnih sporazuma te osiguranih 406 milijuna tehničke pomoći za regionalne koordinate do kraja ovog programskog razdoblja.

U RH su tako su utvrđeni dugoročni i srednjoročni akti strateškog planiranja relevantni za korištenje EU fondova za teritorijalni razvoj u financijskoj perspektivi EU 2021. – 2027., Nacionalna razvojna strategija 2030. i Strategija regionalnoga razvoja kao nacionalna regulativa te teritorijalne strategije i drugi teritorijalni instrumenti kao poveznica sa što efikasnijom apsorpcijom EU sredstava.

Tako je razvojni smjer „*Hrvatska naprednih regija (Rast gospodarstva i radna mjesta za regije, obrazovni sustav-edukacija, kultura, baština itd.)*“, definiran u Nacionalnoj razvojnoj strategiji 2030., polazište za Strategiju regionalnoga razvoja u kojoj su određeni posebni ciljevi - uravnoteženi regionalni razvoj, razvoj pametnih regija, razvoj pametnih gradova i razvoj pametnih i održivih otoka. Iz definiranih ciljeva proizlaze teritorijalne strategije i teritorijalni instrumenti kao što su mali ITU (Integrirana teritorijalna ulaganja) i intervencijski planovi, teritorijalne strategije za NUTS 2 regije, ITU gradove i urbana područja te otoke, koje zatim kreiraju razvojne sporazume.

„Razvojni smjer „Hrvatska naprednih regija (Rast i radna mjesta za regije)“ odnosi se na novi pristup teritorijalnom razvoju u Republici Hrvatskoj koji za cilj ima omogućavanje ravnomjernog regionalnog razvoja, pametnu specijalizaciju regija i usmjeravanje integriranih teritorijalnih ulaganja u cilju uvođenja strukturnih promjena i jačanja pozicije regionalnih

gospodarstava u globalnim lancima vrijednosti i podrške stvaranju novih radnih mjesta te razvoj pametnih otoka i pametnih gradova kao pokretača rasta i inovacija“.

Strateški projekti regionalnog razvoja u okviru NRS 2030 odnosit će se na projekte integriranih teritorijalnih ulaganja kojima se provodi teritorijalna strategija i kojima je cilj jačanje regionalne konkurentnosti kroz pametnu specijalizaciju i unaprjeđenje pozicije regionalnog gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti i provedba sustavnih ili pilot rješenja kojim se odgovara na jedan ili više društvenih izazova te doprinosi ključnim područjima intervencija u okviru NRS 2030 razvojnog smjera „Razvoj naprednih regija”,⁴⁶(vidi kartu 3).

6.2.Regije Hrvatske,

Kartografski prikaz regija u RH, jasno ukazuje na ekonomsku uvjetovanost drugačijem pristupu.

KARTA REGIJA RH,

Karta 3.

⁴⁶ Izvor podataka : Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije RH, skinuto sa WEB str 28.02.2019. (vodi se u literatur i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34)

Makro regioni Hrvatske:

I- Centralna Hrvatska (Zagreb i sjeverozapadna Hrvatska),

II- Istočna Hrvatska

III- Zapadna Hrvatska, Sjeverna Hrvatska obala + djelimično Planinska Hrvatska

IV- Južna Hrvatska, Južna Hrvatska obala + djelimično Planinska Hrvatska

Stoga je neophodan znanstveni pristup, koji se indirektno i dešava u Regionalnoj temi u RH, a naročito u našoj temi *Prijedloga* mora se primijeniti **Teorija znanstvenog menadžmenta**, gdje načela upravljanja radom i efikasnošću istoga bave se problemima operativnog menadžmenta.⁴⁷

6.3.Grad i nodalna regija,

U ovome znanstveno-ekonomskom modelu, znanost je precizno iskazala slijedeća načela, principe i postulate a to su:

-žarišno značenje grada u prostoru –dva aspekta: – žarište socijalno-ekonomske transformacije –inicijator i nositelj funkcionalnih odnosa,

-cirkulacija ljudi, robe i informacija između grada i okolnog prostora; intenzitet se smanjuje s udaljenošću od grada,

-gravitacijsko područje grada –zone različitog intenziteta funkcionalne međuovisnosti s gradom,

Nodalna regija:

-nodalna regija: prostorno-funkcionalna cjelina koju čini grad s okolnim područjem uz koje je funkcionalno vezan i s kojim postoji stalna interakcija izražena u cirkulaciji ljudi, robe i informacija (grad i njegovo gravitacijsko područje)

-heterogeno područje

⁴⁷ Isto kao pod 15.

-određivanje granica nodalnih regija: na bazi gravitacijskog areala jedne funkcije (single-feature region) ili gravitacijskih areala više funkcija (multiple-feature region) prvi pokušaji izdvajanja nodalnih regija u 19. st.

-**Thünenov model** izolirane države (**Der isolierte Staat, 1926.**) –pod utjecajem gradskog tržišta oko grada će se oblikovati zone različita načina iskorištavanja zemljišta (različite lokacijske rente zbog nejednakih transportnih troškova poljoprivrednih proizvoda)

Nodalni i urbani sustavi:

-nodalna regija –otvoren sistem u kojem su gospodarstva, gradovi i druga naselja međusobno i s većim gradom povezana cirkulacijom ljudi, robe i informacija

-**čvorište (nod)** – lokalitet u kojem počinje ili završava bilo kakva interakcija u prostoru

-sva čvorišta povezana su u funkcionalni sistem, a interakcije se provode preko različitih veza (gospodarstvo, ceste, željezničke pruge, telefonske veze, obrazovno-edukacijski sustavi u potpunosti, djelimično ili interaktivno itd.)

-značenje (nodalnost) čvorišta određuje se prema ukupnim interakcijama s drugim čvorištima

-hijerarhija

-manja čvorišta (nodalne regije) funkcionalno su vezana za veća

-sistem nodalnih regija u prostoru

-najmanje čvorište može biti seosko gospodarstvo, a najveće globalni grad

-veličina grada indirektni je pokazatelj njegova funkcionalnog značenja u prostoru

Analiza nodalnih i urbanih sistema:

-najčešće metode: teorija centralnih naselja, pravilo reda veličine i zakon primarnog grada, gravitacijski modeli i teorija grafa.

Centralna naselja

-ona naselja u kojima postoje uslužne djelatnosti za potrebe opskrbe stanovništva okolice

-međusobno se razlikuju brojem i vrstama glavnih funkcija te veličinom gravitacijskog područja :

a) različiti stupanj centraliteta naselja

b) funkcionalna hijerarhija

-funkcionalna-administrativna hijerarhija pokazuje koliko centara nižeg stupnja funkcionalno gravitira centru višeg stupnja centraliteta

.-funkcionira na osnovi tri principa:

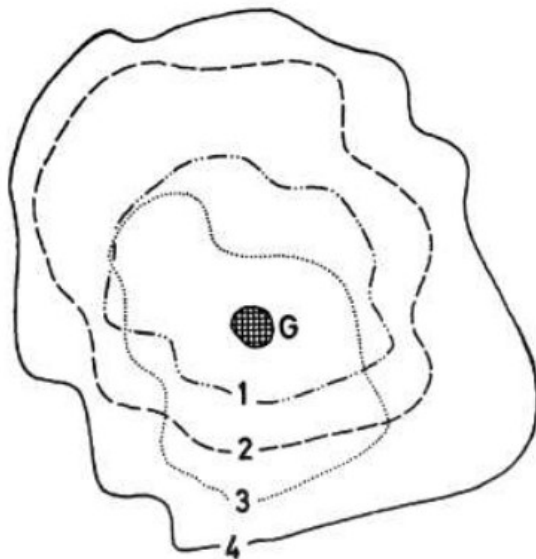
a) opskrbnom ili tržišnom

b) prometnom

c) upravnom ili administrativnom

-svako centralno naselje ima svoje komplementarno područje određena radijusa, površine i broja stanovnika, (vidi grafičko-slikovni prikaz br. 2)⁴⁸

Grafičko-slikovni prikaz broj 2:

⁴⁸ https://www.pmf.unizg.hr/_download/repository/grad_i_nodalna_regija.pdf : 29.06.2019 (vodi se u literaturi i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34)

Grafičko-slikovni prikaz 2: Hipotetičko-gravitacijska područja grada;

-G-grad ;

-1-4 prostorni domet funkcija.

Jedini znanstveni model koji moguće primijeniti (mi ćemo ga se svakako držati u Prijedlogu), jeste Gravitacijsko nodalno-funkcionalni model regionalnog ustroja, (*Gravitacijske (nodalno-funkcionalne regije; -lat. nodus, čvor, grad kao svojevrsno čvorište koje može imati jednu dominantnu ulogu ili više funkcija -proizvodnja, usluga, opskrba, obrazovanje, liječenje itd.)*)

Stoga ćemo i prikazati taj znanstveni model. Te u daljnjem radu i pristupamo takvom analitičko-sintetičkom metodu zadanoga Prijedloga.

Nakon ove izdašne analize sporta općenito, Akademskog sporta, analize funkcioniranja financiranja ekonomskih pokazatelja istoga možemo se u daljnjem tekstu ovoga rada posvetiti esencije teme.

7.Prijedlog strategije razvoja sveučilišnog košarkaškog sporta u RH,

Kako bismo pristupili potpunoj obradi ovoga prijedloga, potrebno je da u daljnjem tekstu posvetimo analizi same košarkaške igre, kao i njenom kraćem povijesnom prikazu.

7.1. Košarka,

U ranom prosincu 1891.g., doktor James Naismith, kanadski liječnik, na tadašnjem Sveučilištu McGill (danas *Sveučilište Springfield*), osmislio je sasvim novu dvoransku igru s namjerom zadržavanja kondicije svojih učenika tijekom dugih zima. Nakon odbijanja ideja objašnjenjem da su pregrube ili nepotpune, prilagodio je nekoliko sportova u jednu cjelinu i napisao je jednostavna pravila. Stavio je koš na visinu od 3.05 metara (10 stopa). Taj koš se razlikovao od današnjega po tome što je imao čvrsto dno, dok današnji koševi imaju mrežicu koja propušta loptu. Dok su koševi imali čvrsto dno, svaki put nakon postignutoga koša lopte su se morale izbijati iz koša.

Ženska košarka počela je 1892. kada je *Senda Berenson*, profesorica tjelesnog odgoja prilagodila Naismithova pravila ženama. Prva službena košarkaška utakmica održana je 20. siječnja 1892. u dvorani *Gimnazije YMCA*. U početku igralo se s devet igrača na terenu upola kraćem nego današnji NBA teren. Originalni naziv košarke na engleskom je *basketball*, a složenica je od riječi *basket* – koš i *ball* – lopta. Ime je Naismithu sugerirao jedan od njegovih učenika. Igra je bila popularna od samog početka.

Prvi igrači košarke bili su studenti *Gimnazije YMCA*. Kasnije igra se proširila na čitav SAD i Kanadu. Do 1896. godine postojala su i brojne ženske košarkaške momčadi, no poprilično gruba pravila i brojna publika odvratila su košarku od primarnog cilja YMCA, igre koja pomaže studentima da ostanu u formi. No, usprkos tome, prije Prvog svjetskog rata uspostavili su se brojni amaterski savezi s amaterskim klubovima, i to u SAD-u.

Košarka se prvo igrala s nogometnom loptom. Prve lopte izrađene isključivo za košarku bile su smeđe, što je bila uobičajena boja sve do pedesetih 20. stoljeća kada je *Paul Tony Hinkle*, u potrazi za loptom koja bi bila uočljivija, u optjecaj uveo narančastu loptu, koja je i danas standardna.

U povijesti su se pravila mijenjala periodično sukladno kako razvoju i zahtjevu same strukture igre tj. njenome bitku. Tako da je danas u svojoj strukturalnoj kompleksnosti, te specijalnosti antropološkog izričaja jako složena i zahtjevnja.⁴⁹ No ipak je možemo prikazati kao igru gdje je smisao premašiti broj koševa (poena) druge momčadi ubacivanjem lopte kroz obruč protivničkoga koša pod uvjetom da je lopta ušla kroz obruč bez da je prošla kroz donji dio

⁴⁹ Matković Bojan i suradnici: Antropološka analiza košarkaške igre, Udžbenici Sveučilišta, Zagreb, 2010

obruča, već od iznad, te sprečavanje protivničke momčadi da ubaci loptu kroz koš momčadi koja se brani. Pokušaj ubacivanja lopte kroz obruč (u koš) zove se šut. Uspješan šut iz igre vrijedi dva poena ako je šut upućen na način da je zadnje mjesto na kojemu je šuter stajao bilo unutar luka polumjera 7.25. Šut izvan toga luka vrijedi tri poena. Utakmica se igra po četiri četvrtine od deset minuta aktivne igre. Na terenu u igri smije biti pet igrača jedne momčadi u isto vrijeme. Momčadi imaju trenera, koji razvija taktiku i strategiju momčadi, te ostalo osoblje koje također aktivno sudjeluje, no izvan terena (liječnici, pomoćni treneri, statističari).

Oprema, dres je isti i za žene i muškarce. Standardni se dres sastoji od hlača koje u današnje vrijeme dosežu ispod koljena i majice bez rukava s jasno vidljivim brojem koji nema nitko drugi u momčadi, koji je otisnut i na prsima i leđima. Profesionalni košarkaši koriste specijalnu obuću s visokim đonom koji osiguravaju dodatnu potporu petama. Osim broja, na majicama se nalaze i imena kluba, igrača i sponzora.

Jedina oprema koja je prijeko potrebna za odigravanje košarkaške utakmice su lopta i ravni pravokutni teren s koševima na suprotnim krajevima terena. Košarka na natjecateljskoj razini zahtijeva više opreme kao sat, tablu s rezultatom, alternativne strelice posjeda, te operativni sustav na konstrukciji koša sa sirenom.

Regularni košarkaški teren za međunarodnu košarku ima mjere 28x15 metara, a u NBA 29x15 metara. Većina terena ima parket izrađen od drva. Željezni koš s tablom, mrežom i obručem visi 1.2 metara unutar terena po sredini s visinom gornjeg obruča od 3.05 metara. Ove mjere gotovo su identične u svim ligama na svijetu. Dok dimenzije terena ili table na košu mogu varirati bez pretjeranoga učinka, vrlo je važno da obruč bude na točnoj visini od 3.05 metara. Čak i maleno odstojanje od nekoliko centimetara, pa čak i milimetara, može imati veliki učinak na uspješnost šutiranja.

Tehnika igre, pozicije u košarci (dva *guarda*, *krila* i *centar*; pojmovi i način su se koristila tijekom prvih pet desetljeća razvitka košarke), a od osamdesetih 20. stoljeća u petorci koja nastupa na terenu svaki igrač ima drugačiju ulogu: a to su: playmaker (*point guard*, *razigravač*, **jedinica**): šuter (**dvica**): krilo (**trica**): krilni centar (*post centar*, **čtvorka**): centar (**petica**), opisana mjesta i pozicije igrača su fleksibilni. ; **taktike**, koja izuzetno raznorodna, npr. ponekad će momčad koristiti *napad sa tri šutera*, kod koje se krilni centar ili centar

zamjenjuju jednim šuterom.⁵⁰ Strukturom tehničkih elemenata, kao što su šut; dodavanje; dribling, itd. sigurno spada u jednu od najsloženijih igara na svijetu. A zahtjevima fizičkog napora kardiovaskularne izdržljivosti i kondicije, te posebne tehnike korištenja tijela pri izvedbi (košarkaški stav, načini kretanja, skokovi, dueli) svrstavaju je u svjetski vrh konativno-kognativnih i fizičkih sposobnosti, specijalno i općenito u sportu.⁵¹

Iz tih razloga košarka se mogla začeti samo u sredinama gdje već postojao obrazovni sustav i gdje je već postojala koncentracija mlađeg dobnog uzrasta (najmanje srednje škole). Iz tih razloga košarka je uvijek kroz svoju povijest pripadala znanosti, struci a naročito đacima i studentima. Pa ćemo to i prikazati.

7.2. Kratki povijesni prikaz košarke,

Mnogi istraživači povijesti sporta, traže i prve početke košarke u svijetu, u starih indijanskih naroda srednje Amerike. U Maja, Inka i Asteka, pronalaze preteče igre s loptom, koje su upriličavali za religioznih obreda u čast boga sunca. Svi ti podaci do kojih se došlo arheološkim istraživanjima nisu bili dostupni stvarnom tvorcu košarke dr Jamesu Naismithu. Košarku je, nakon dva neuspješna pokušaja, izmislio Kanadanin **James Naismith** (1861-1939.), nastavnik tjelesnog odgoja na koledžu u Springfieldu (Massachusetts, SAD), u namjeri da svom školskom ragbi timu omogući trening u dvorani za vrijeme zimskih mjeseci.

Pošto je Naismith u prosincu 1891. godine sa svojim studentima demonstrirao novu igru u Springfieldu, ona je dobila ime basketball. Otada se basketball naglo širio u SAD. Naredne godine održane su prve košarkaške utakmice između ekipa raznih koledža, a od 1897. održavaju se natjecanja za prvenstvo SAD u organizaciji Amaterske atletske unije (AAU – Amateur Athletic Union). Od početka 1892. košarku igraju i ženske ekipe, i to u prvo vrijeme samo na koledžima; Međutim, već na prijelazu stoljeća košarka je za američke žene postala najpopularnija sportska igra. Iz SAD-a se širila u ostale zemlje svijeta: Brazil (1890.), Kinu (1892.), Filipine (1898.), Japan, Perzija i Australija (oko 1900.) itd. U Europi su širenju košarke mnogo pridonjele vojne jedinice SAD potkraj završetka Prvog svjetskog rata i neposredno poslije njegova završetka. Iz Springfielda je košarku u Francusku donio M.B. Rideut (1893.). Na ženskom koledžu u Londonu igrala se 1895, a prvi seminar za žensku košarku održan je u Njemačkoj 1897. Zaslugom nastavnika tjelesnog odgoja Jaroslava

⁵⁰ Isto kao pod 49.

⁵¹ Isto kao pod 49.

Karaseka, u Češkoj se iste godine igra košarka na realnoj gimnaziji u Visoke Myte. Godine 1905. osnovan je u Petrogradu klub, koji 1906. ima 4 ekipe, a 1909. odigrao je i utakmicu sa YMCA iz SAD. Ta utakmica smatra se prvom međunarodnom utakmicom u košarci. Broj međunarodnih utakmica raste. Godine 1922. odigran je međunarodni turnir za ženske ekipe u Monte Carlu. Prvo prvenstvo svijeta za muškarce održano je 1927. u Kopenhavnu.

Međunarodnu kontrolu košarkaških natjecanja imala je do 1928. Komisija za igre loptom IAAF (Međunarodni amaterski atletski savez), kada kontrolu preuzima IAHF (Međunarodni amaterski rukometni savez), odnosno njegova Komisija za košarku. Međunarodni košarkaški amaterski savez FIBA (Federation Internationale de Basketball Amateur) osnovan je 18. lipnja 1932. u Ženevi. FIBA je donijela jedinstvena pravila igre za sve svoje članove, te preuzela kontrolu nad organizacijom službenih međunarodnih natjecanja, što struka i znanost definiraju kao **Moderna košarka**.

1934. košarka je uvrštena u obavezni program Olimpijskih igara, pa je 1936. održan olimpijski turnir uz sudjelovanje 13 nacionalnih reprezentacija. Iste je godine u FIBU primljena i tadašnja Jugoslavija. Ženska je košarka uvrštena u program Olimpijskih igara tek 1972. godine. Prvenstvo svijeta za muškarce odvija se od 1950. godine. Prva prvenstva svijeta za žene organizirana su 1924. u Parizu i 1930. u Pragu. FIBA organizira prvenstvo svijeta za ženske ekipe od 1953. godine. Danas egzistiraju dvije organizacije FIBA, svijeta i Europe.

Međunarodna košarkaška federacija (FIBA) uspostavljena je 1932. od strane osam država koje su ujedno postale i prvih osam članica: Argentina, Grčka, Čehoslovačka, Italija, Latvija, Rumunjska, Portugal i Švicarska. U to vrijeme FIBA je okupljala samo amaterske igrače i momčadi što se vidjelo u imenu FIBA-e (pod slovom A - amateur). Danas FIBA logično okuplja najveći broj profesionalaca, ali je francuski akronim ostao nepromijenjen.

Košarka je ušla u program Olimpijskih igara na Igrama 1936., iako je demonstracijski turnir održan još na Igrama 1904. Na košarkaškim turnirima na Olimpijskim igrama dominirali su i još dominiraju Amerikanci koji nisu osvojili samo tri titule. Prvi poraz na Olimpijadi bio je u finalu Igara 1972. protiv SSSR-a. 1950. godine održano je prvo Svjetsko prvenstvo u košarci u Argentini, a 1953. su i žene dobile Svjetsko prvenstvo koje se održalo u Čileu. Ženska košarka je dodana u olimpijski program na Igrama 1976., a dominirale su Amerikanke.

FIBA je odbacila odvojenost natjecanja amatera i profesionalaca relativno kasne 1989. godine, a na Olimpijskim igrama 1992. profesionalcima je dozvoljen nastup.

1946. godin uspostavljen je u National Basketball Association (hrv. *Nacionalni košarkaški savez*), te je organizirao natjecanje za muške profesionalne klubove iz SAD-a i Kanade. Smisao saveza bila je povećavanje popularnosti košarke. Prva utakmica održana je u Torontu 1. studenog 1946., a momčadi su bile Toronto Huskies i New York Knickerbockers.

7.2.1. Povijest sveučilišne košarke,

James Naismith i Senda Berenson imali su presudnu ulogu u uspostavi sveučilišne košarke. Naismith je bio trener *Sveučilišta Kansas* šest godina prije prepuštanja mjesta treneru Phogu Allenu. Naismithov učenik Amos Alonzo Stagg predstavio je košarku *Sveučilištu Chicago*, dok je Adolph Rupp, Naismithov student u Kansasu, ostvario izvrsne uspjehe sa *Sveučilištem Kentucky*. 1892. godine i žene dobivaju prvi sveučilišni klub na *Sveučilištu California*. 21. ožujka 1893. odigrala se i prva utakmica između ženskih momčadi, *Sveučilište California - Sveučilište Smith*. Iste godine odigrale su se još brojne utakmice ženskih momčadi, a 1895. godine ženska sveučilišna košarka širi se i na druge savezne države SAD-a. Prva utakmica za žene između dva sveučilišta odigrana je 4. travnja 1896. između *Sveučilišta Stanford* i *Sveučilišta Berkeley*. Svaka momčad sastojala se od devet igračica, a rezultat je bio 2-1 za Stanford. Nakon uspjeha ženske sveučilišne košarke došlo je do uspostave brojnih muških momčadi. 1910., kada je košarka već bila popularan sport, tadašnjem američkom predsjedniku Rooseveltu predloženo je formiranje izvršnog tijela zbog čestih nepoznavanja pravila od strane sudaca. Na taj način nastao je *Međusveučilišni savez (IAA)*.

Broj momčadi je rastao tijekom dvadesetih 20. stoljeća. Postojale su stotine muških momčadi u gradovima diljem SAD-a, dok je organizacija bila na vrlo niskoj razini. Igrači su se stalno premještali iz klubova, a mjesto odigravanja utakmica bile su zadimljene plesne dvorane.

Košarka kod žena bila je bolje organizirana. Kada je 1905. *Nacionalni košarkaški savez SAD-a za žene* objavio pravila, u njima se spominjao broj igrača koji je varirao od šest do devet i broj službenih osoba (sudaca, kontrolora, delegata) kojih je obavezno moralo biti jedanaest. *Međunarodna sportska federacija za žene* uvrstila je 1924. godine košarku u svoje službene sportove. 1926. godine žene se natječu u amaterskoj ligi. Jedna ženska momčad, *Golden Cyclones*, natjecala se i protiv muških ekipa, i to po muškim pravilima. Do 1938. godine žene

su promijenile sustav igre, te su počele igrati sa šest igračica na terenu od dvije polovice, a ne tri, kako se do tada igralo. Prvi nacionalni turnir za muškarce održan je u New York u 1938.

Tako danas i u Europi djeluje Sveučilišni sportski centar, još u začetcima ali jasno definiran međunarodnim propisima (Maastricht), primjer je svakako UM SPORTS, dio Centra za studentske usluge Sveučilišta Maastricht, sportski je odjel Sveučilišta Maastricht. To je mjesto na kojem se studenti, zaposlenici i alumni okupljaju kako bi postigli povoljne cijene za studente. Od Zumbe i ClubPowera do vrhunskog frizbija i mačevanja - s više od 50 sportova u prirodi i na otvorenom, UM SPORTS nudi za svakoga ponešto. Sve se aktivnosti nude na engleskom i nizozemskom jeziku, tako da se svi mogu pridružiti.

7.2.2. Košarka na našim prostorima,

Košarku je u Kraljevinu Jugoslaviju donio 1923. izaslanik Crvenog križa **William A. Wieland**, koji je na tečajevima održanim u Beogradu, kao i u Zagrebu, te upoznao polaznike sa osnovama tehnike, taktike i pravila ove igre. Opis pravila košarke na hrvatsko-srpskom jeziku objavljen je iste godine. Prema svjedočenju Djure Vujanovića vjerojatno se košarka igrala u Zadru od 1925. godine, a donijeli su ih studenti sa talijanskih sveučilišta. U Zagrebu je prva utakmica odigrana 27. siječnja 1929. godine između ženskih ekipa Akademskog sportskog kluba i Prvog hrvatskog građanskog sportskog kluba. Početkom tridesetih godina, košarka se igrala u dvorani I. (muške) realne gimnazije u Zagrebu, a zatim i na novoizgrađenom srednjoškolskom igralištu u Klaićevoj ulici. Najaktivniji u igranju košarke bili su članovi Sokolskog društva. Prilikom sokolskog "sleta" 1936. u Skoplju odigran je i turnir u košarci, na kojem su se natjecale ekipe iz Zagreba, Beograda i Štipa. Prvi službeni susret reprezentacije održan je u Pragu 1938.g., tadašnje Kraljevine Jugoslavije s reprezentacijom Čehoslovačke. Pobjedila je Čehoslovačka (76:28). Prvo Prvenstvo Jugoslavije u košarci održano je 1940. u Borovu, uz sudjelovanje ekipa iz Beograda, Karlovca, Osijeka, Sarajeva, Sušaka, Zagreba i Petrovgrada (Zrenjanin). O samoj povijesti košarke na našim prostorima, očitivalisu se mnogi autori gdje su u svome istraživanju došli do novih i značajnih otkrića.⁵²

⁵² Bojanić, Đ.: Košarka tragoma Jjames Naismitha-Katalog izložbe. Hrvatski športski i olimpijski muzej. Zagreb 1997.

„Košarka” nije primljena objeručke. Nijemci su 1936. „basketball” prihvatili u olimpijski program. Knjižica o ovoj igri kazivala je o „Korbball – basketball” igri. U našim prilikama dugo se dvojilo i pisalo o „basketbalu”, „košikovki” i „košarki”. U zagrebačkom dnevnom listu „Novosti” (broj 161. od 12. lipnja 1939. godine), u izvještaju o nadjačavanju sušačke „Viktorije” i zagrebačkog „Sokola 2” pisalo je o „revanche, utakmici u „košarci-basketballu”. „Basketball”, „košikova” i „košarka” dugo su rabljene riječi. Herman Keber, u tridesetim godinama, autor je knjižice koju je naslovio s „Vježbanje koškanja”. U časopisu „Soko”, koji je izlazio u Ljubljani, izvjesni M. Mudrinić oglosio se na ovaj način o „koškanju”.⁵³

Nakon Drugog svjetskog rata košarka postaje masovan sport u našim krajevima, a od 1948. djeluje Košarkaški savez Jugoslavije. Od 1945. do 1991. redovito su se odigravala prvenstva bivše Jugoslavije u košarci. Hrvatski košarkaški klubovi: Cibona (bivša Lokomotiva) iz Zagreba, Split (bivša Jugoplastika), zatim Zadar i Šibenka u muškoj kategoriji, te Montmontaža iz Zagreba u ženskoj konkurenciji igrali su značajnu ulogu u prvenstvu bivše Jugoslavije, te kao pripadnici i sudionici reprezentativnih selekcija.⁵⁴ Na klupskim prvenstvima Europe KK Cibona je bio prvak Europe 1985. i 1986., dok je KK Jugoplastika bio prvak Europe 1989., 1990. i 1991. pod imenom POP84. Osvajači Kupa Radivoja Korača bili su 1972. košarkaši Lokomotive i Jugoplastike 1976. i 1977. godine. Pobjednik Kupa kupova Europe 1982. i 1987. bio je KK Cibona. Košarkašice Montmontaže su osvojile Kup Lilliane Ronchetti 1980. godine.

U svim tim nastupima klubovi, reprezentativne selekcije, pojedinci/pojedinke, dosegli su izuzetno vrijedne svjetski vrhunske rezultate (OI, SP, EP, itd.), koji su se mnogo analizirali i istraživali u mnogo slučajeva i situacija.⁵⁵ No jedna činjenica koja je skoro zatajena da su svi morali biti uključeni u sustav školovanja (pohađati fakultete/bez obzira što neki nisu završili, ali zato su mnogi završili i postali čak svjetski autoriteti u svojoj profesiji, kao i biti polaznici u nižim obrazovnim kategorijama), inače po Pravilnicima i propisima KSJ nisu mogli biti registrirani niti licencirani.

⁵³ Beganović, M., Cindrić, Ž., Drofenik, D., Jaklinović Fressl, Ž., Jurković, S., Kosijer, J., ... Zlatar, P.: Basketball je ime košarka dobio u Zagrebu. Košarkaški savez Zagreba. Zagreb, 2005.

⁵⁴ Bajrović V.: Almanah Košarkaškog saveza Jugoslavije 1945. – 1948. S. Radović (ur.), Košarkaški savez Jugoslavije, Beograd 1988.

⁵⁵ Tasić M.: Košarkaška enciklopedija 1946 – 2000, I deo. Košarkaški savez Jugoslavije,

U svom to povijesnom razvoju izuzetno je važno sagledati tri slijedeća političko-povijesna događaja i odluke:

1.Prvi povijesni događaj-1929.g. godina gdje se kroz političku odluku donošenja državnopravnih akata kao što je proglašenje diktature od strane kralja u monarhijskoj Jugoslaviji 06. siječnja 1929. godine, gdje su ukinute sve Sokolske organizacije sa nacionalnim predznakom i dozvoljena samo mogućnost djelovanja Jugoslavenskog sokola kao oruđa i instrumenta u rukama diktature, te uvođenja sportskih igara sa loptom, putem Jugosokola što je i doprinjelo uspostavi košarke.⁵⁶ Taj razvojni put nije bio niti lagan niti u potpunosti održiv. Uglavnom su to činile skupine srednjoškolaca zaljubljenika i entuzijasta, kao što je zagrebački „Sokol 2” sigurno najeklatantnij primjer tog vremena i svakako najelitniji i organizovaniji.⁵⁷

2.Drugi povijesni događaj-1953/1954.g. godine, gdje Zdravstvena vojna komisija pri Vrhovnoj komandi JA (poslije JNA), temeljem dobivenih podataka o spremnosti vojnika pod punom ratnom spremom, tadašnjih vodećih vojnih paktova NATO i Istočni blok-Varšavski pod vodstvom bivšeg SSSR-a, utvrđuju da su isti daleko spremniji nego vojnici JA, (npr. samo izvedbi zgibova rezultati su slijedeći; u prosjeku vojnici Istočnog pakta –Varšavski 10-12, vojnici NATO pakta 8-10, a vojnici JA samo 5). Ovaj podatak kao i ostali pokazatelji kondicijsko-fizičke pripremljenosti doveli su do toga gdje je donesena Odluka na državnoj razini, da se nastava tjelesnog odgoja u tadašnjoj Jugoslaviji digne na višu razinu, te da se u nastavu uvedu i sportovi s loptom (igre; košarka, odbojka, rukomet) radi razvoja gornjeg dijela trupa.

To je sigurno spasilo tadašnju košarku koja je bila na putu potpunog nestanka. Preuzimanjem košarkaškog sporta u postupku organiziranja od izuzetnih ljudi, tada školovanih trenera a naročito talentiranih igrača i igračica, postupno se došlo do svjetski vrijednih rezultata.⁵⁸

⁵⁶ Grgić, Z., Prilozi za bibliografiju sokolske građe Hrvatskog športskog muzeja. Informatica museologica 41 (1-4) MDC, str. 151-157; Zagreb, 2010.

⁵⁷ Simović, Slobodan ; Pavlović, Petar. Košarka na prostorima bivše Jugoslavije do maja 1945. godine. Banja Luka : Univerzitet: Fakultet za fizičko vaspitanje i sport. 2013.

⁵⁸ Isto kao pod 38.

Ovakvi podatci su u prošlosti zanemarivani kao dokazi u prostoru sporta, npr. povijesti košarke, a do njih se dolazi danas posredno istraživanjem drugih područja kao što je zdravstvo.

3. Treći povijesni događaj-2001.g., gdje se SR Hrvatska sa ostalima članicama sastavnicama tadašnje SFRJ, postupno razdružila od homogenizacije i centralizacije bivše soc-realističke države SFRJ, te iz državnog u uređenja socijalizma turbulentno prešla u kapitalizam.

Tako je od socijalističkog modela organizacije i financiranja sporta SOFK-a i JOK-a, država RH prešla na drugačiji model organiziranja sport (opisan već prethodnim poglavljima), a tako i košarke, nastojala i pokušala održati to sve naslijeđeno i u samostalnoj Hrvatskoj.

Tako da današnje stanje, status i organizaciju košarkaškog sporta, ćemo prikazati u narednim poglavljima.

7.2.3. Košarka u samostalnoj Hrvatskoj,

Raspadom Jugoslavije Hrvatska je izborila samostalnost i kao priznata neovisna država započela je svoj uspješni košarkaški put u Europi i svijetu. Već na Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. hrvatska košarkaška reprezentacija osvaja brončanu medalju. Na Europskom prvenstvu 1993. godine u Njemačkoj muška seniorska reprezentacija osvaja brončanu medalju, a 1994. u Torontu na Svjetskom prvenstvu također brončanu medalju. Na Europskom prvenstvu 1995. u Ateni osvajaju brončanu medalju. Muška kadetska reprezentacija osvaja 1995. godine zlatnu medalju na prvenstvu Europe, a muška juniorska reprezentacija 1996. godine također zlatnu medalju na prvenstvu Europe.

Hrvatska je dala bezbroj vrhunskih košarkaša i košarkašica, između kojih ističemo Skansija, Šolmana, Tvrdića, Ćosića, Jerkova, Plećaša, Gjergju, Nakića, Knegu, Vrankovića, Kukoča, Rađu, tragično preminulog Dražena Petrovića; kod žena Daniru Nakić, Miru Bjedov, te mnogih drugih. Mnogi hrvatski igrači postaju profesionalni igrači najjače košarkaške lige svijeta – NBA lige. Toni Kukoč i Žan Tabak su nosioci šampionskog prstena NBA lige. godine 1996. veliko je priznanje posmrtno dobio velikan hrvatske, europske i svjetske košarke Krešimir Ćosić koji je uvršten u Hall of fame (kuću slavnih) gdje se nalaze imena velikana iz povijesti košarke. To je isto priznanje 2002. godine dobio i veliki košarkaš Dražen Petrović, također posthumno. Kip Dražena Petrovića nalazi se pred zgradom Olimpijskog muzeja u Lausanne.

Igrači i igralice ulazili su na velika vrata u najjače klubove i lige svijeta NBA, i Europe svakako.

7.2.4. Današnje stanje i mogućnosti košarke u RH,

Košarkaški sport danas u RH doslovno je ponovno na putu nestanka. Mnogi poznati bivši centri su ili nestali ili su na putu da nestanu, (primjer u muškoj košarci Karlovac, SL. Brod, Split, Rijeka; u ženskoj Split, Osijek, pa čak i Šibenik, itd.). Razina kvalitete klubova i nacionalnih selekcija, kako muških tako i ženskih, svedena je na jako nisku evaluacijsku kategoriju u međunarodnom odnosu (osim povremenih slučajeva mlađih selektivnih kategorija). Igrači i igralice odlaze u inozemstvo u sve mlađim godinama igrati za privatne klubove (kao što su u NBA-Bogdanović, Šarić, Žižić, Hezonja, Zubac, Šamanić), ili u Europu (Tomić), a u ženskoj Emilija Podrug, Iva Grbas. Mnogi mladi igrači i igralice koriste svoje košarkaško stečeno naučavanje u RH, te pomoću toga odlaze na školovanje u inozemstvo (SAD ili EU). Sve to osipanje doprinjelo je do drastičnog pada kvalitete, gdje je došlo i do uklanjanja i prisutnosti međunarodnih pravila međunarodnih čimbenika (FIBA), kada se u kvalifikacijskim procesima mogu uključiti gore pomenuti igrači u nacionalne selekcije. U klupskim procesima situacija je još lošija na međunarodnoj sceni. Skoro da više i nepostojimo u elitnim natjecanjima Europskog kontinenta. To sve navedeno otvara teška pitanja na koja ćemo dati odgovor u Prijedlogu.

Važno je još napomenuti da se danas klubovi u RH uglavnom registrirani prema Zakonu o udrugama, te da HKS prema tome, kao krovna organizacija sačinjava skup udruga.

Danas u RH organizacijski praktični model košarke izgleda ovako:

Sabor Hrvatskog košarkaškog saveza je na 3. sjednici održanoj 19. svibnja, 2001.g. donio je odluku o;

SUSTAVU NATJECANJA HRVATSKOG KOŠARKAŠKOG SAVEZA OD SEZONE 2017/18 Pročišćeni tekst)

A. MUŠKE LIGE:

1. DRŽAVNO PRVENSTVO KLUBOVA MUŠKE LIGE

-PREMIJER LIGA-PRVA LIGA

-DRUGA LIGA –Sjever, Jug, Istok, Zapad i Centar

U sezoni 2017/18 PREMIJER liga broji 14 klubova, a nakon završetka sezone iz lige ispadaju 4 kluba i prelaze u PRVU ligu u sezoni 2018/19. U sezoni 2017/18 PRVA liga broji 12 klubova a nakon završetka sezone iz lige ispadaju 4 posljednje plasirana kluba i u sezoni 2018/19 igraju u drugoj muškoj ligi prema regionalnoj pripadnosti.

U sezoni 2018/19 PREMIJER liga broji 12 klubova, a nakon završetka sezone iz lige ispadaju 2 posljednje plasirana kluba i u sezoni 2019/20 se natječu u PRVOJ ligi. U sezoni 2018/19

PRVA liga broji 12 klubova, a nakon završetka sezone iz lige ispadaju 2 posljednje plasirana kluba i u sezoni 2019/20 se natječu u drugoj muškoj ligi prema regionalnoj pripadnosti.

Natjecanje u **PREMIJER** ligi se organizira u dva dijela:

1. Prvi dio natjecanja odvija se sa 12 do 14 klubova i to:

-22 do 26 kola, -Dvostruki bod sustav 2

2. Doigravanje se odvija temeljem poretka u Ligi na sljedeći način:

Četvrt završnica:

-U četvrt završnici igra 8 najbolje plasiranih klubova iz lige, klubovi plasirani od 1. do 8. mjesta.

-Utakmice se igraju na dvije pobjede, po načelu: domaćin–gost, s tim da sudomaćini prvih utakmica klubovi koji su se plasirali od 1. do 4. mjesta u Ligi.

A. Prvoplasirani klub iz lige–osmoplasirani klub iz lige

B. Drugoplasirani klub iz lige–sedmoplasirani klub iz lige,

C. Trećeplasirani klub iz lige–šestoplasirani klub iz lige

D. Četvrtoplasirani klub iz lige–petoplasirani klub iz lige

Poluzavršnica:

-U poluzavršnici igraju pobjednici parova A, B, C i D.

-Utakmice poluzavršnice igraju sljedeći parovi:

E. Pobjednik para A

–pobjednik para DF.

Pobjednik para B–pobjednik para C

-Utakmice se igraju na dvije pobjede, po načelu: domaćin–gost, s tim da sudomaćini prvih utakmica klubovi koji su bili bolje plasirani u ligi.

Završnica:

-U završnici doigravanja sudjeluju dva kluba koja postignu dvije pobjede upoluzavršnici.

-Utakmice se igraju na tri pobjede po načelu: domaćin–gost, s tim da je domaćin prve utakmice klub koji je ostvario više pobjeda u ligi,

-Utakmice se igraju između pobjednika para E i pobjednika para F iz poluzavršnice,

-Klub koji u završnici pobjedi u tri utakmice prvak je Države.

U sezoni 2017/18 u Premijer ligi igraju:

-12 klubova A

-1 muške lige iz sezone 2016/17

-2 prvoplasirana kluba Lige za popunu A

-1 muške lige u sezoni 2016/17.

U sezoni 2017/18 iz Premijer lige ispadaju 4 posljednje plasirana kluba lige, koji se u sljedećoj sezoni natječu u Prvoj muškoj ligi.

Od sezone 2018/19 iz Premijer lige ispadaju 2 posljednje plasirana kluba, koji se u sljedećoj sezoni natječu u Prvoj muškoj ligi.

Natjecanje u PRVOJ ligi organizira se na sljedeći način:

-Natjecanje se odvija sa 12 do 14 klubova-22 do 26 kola,-dvostruki bod sustav.3

U sezoni 2017/18 u Prvoj ligi igraju:

-2 posljednja plasirana kluba A

-1 muške lige iz sezone 2016/17

-8 klubova Lige za popunu A

-1 muške lige iz sezone 2016/17

-2 trećeplasirana kluba A

-2 muške lige koji udovoljavaju kriteriju.

Prvoplasirani i drugoplasirani klub Prve lige (koja se igra po dvostrukom bod sustavu), ostvaruju pravo igranja u Premijer ligi u sezoni 2018/19.

Dva posljednje plasirana kluba Prve lige ispadaju iz lige i u sezoni 2018/19 natječu u drugoj ligi prema regionalnoj pripadnosti.

2.DRUGE LIGE-A-2 lige Prvenstvo Hrvatske u A-2 ligama od sezone 2017/18 igra se kao i do sada u 5 liga:

ISTOK

(županije: Virovitičko-podravski(dio), Požeško-slavonska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, te Brodsko –posavska)

CENTAR

(županije: Sisačko-moslavačka, Krapinsko-zagorska, Zagrebačka, Grad Zagreb)

SJEVER

(županije: Virovitičko-podravski (dio), Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, te Varaždinska)

ZAPAD

(županije: Istarska, Karlovačka, Ličko-senjska, te Primorsko-goranska)

JUG

(županije: Dubrovačko-neretvanska, Šibensko-kninska, Zadarska, te Splitsko-dalmatinska).

Svaka liga ima 10 do 12 klubova. Natjecanje se odvija po dvostrukom bod sustavu, sa 18 do 22 kola, zavisno od broja klubova. U sezoni 2017/18 igraju sljedeći klubovi:

-klubovi A

-2 lige iz sezone 2016/17 koji se nisu plasirali u PRVU ligu za sezonu 2017/18,

-ostala mjesta do popune po 10 do 12 klubova u svakoj ligi popunili bi klubovi B liga temeljem plasmana u svojim natjecanjima u sezoni 2016/17,

-po završetku natjecanja drugih liga prvaci igraju Završni turnir za popunu Prve muške lige,- prvoplasirani i drugoplasirani klub tog turnira stječu pravo igranja u Prvoj ligi sezoni 2018/19,

-posljednje plasirani klub u svakoj od pet liga u sezoni 2018/19 igra u natjecanju odgovarajuće (teritorijalno) B lige. Na isti način odvijaju se natjecanja u daljnjim sezonama.

Odlukom Upravnog odbora Hrvatskog košarkaškog saveza organizacija natjecanja pojedinoj A-2 ligi povjerava se jednom od županijskih košarkaških saveza ili povjereniku natjecanja Hrvatskog košarkaškog saveza.

3.B (AMATERSKE) LIGE

Prvenstvo Hrvatske u B ligama od sezone 2002/03 igra se u 5

liga, svaka liga sa po 6 do 14 klubova. Ligu ISTOK čine klubovi s područja županija:

Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske, Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, te Brodsko-posavske.

Ligu CENTAR čine klubovi s područja županija:

Sisačko-moslavačke, Karlovačke, Krapinsko-zagorske, Zagrebačke, te grada Zagreba.

Ligu SJEVER čine klubovi s područja županija:

Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke, Međimurske, te Varaždinske. Ligu ZAPAD čine klubovi s područja županija:

Istarske, Ličko-senjske, te Primorsko-goranske.

Ligu JUG čine klubovi s područja županija:

Dubrovačko-neretvanske, Šibensko-kninske, Zadarske, te Splitsko-dalmatinske.

Navedenih 5 liga formiraju preostali klubovi A-2 lige koji se za sezonu 2002/03 nisu plasirali u A-2 ligu i onoliko klubova B liga iz sezone 2001/02 koliko je potrebno da buduće B lige broje po 6 do 14 klubova.

Natjecanje u B ligama odvija se po dvostrukom ili četverostrukom bod sustavu, zavisno od broja klubova u pojedinoj ligi, što se propisuje odgovarajućim propozicijama natjecanja za svaku daljnju sezonu.

Prvaci svake od pet B liga ostvarit će pravo igranja u odgovarajućoj

A-2 ligi (Istok, Centar, Sjever, Zapad i Jug). Odgovarajućim propozicijama natjecanja propisat će se način i broj klubova koji napuštaju B lige, zavisno od toga ima li u odgovarajućoj regiji dovoljno klubova za igranje u C ligi.

4.C (AMATERSKE) LIGE

Zavisno od broja registriranih klubova na pojedinom području od sezone 2002/03 može se organizirati natjecanje u C ligama i to na među županijskom ili županijskom nivou uz sudjelovanje 6 do 12 klubova.

Odlukom Upravnog odbor Hrvatskog košarkaškog saveza odredit će se način popune C liga, te odrediti koji županijski savezi će voditi natjecanje C liga.

B.ŽENSKJE LIGE 1.DRŽAVNO PRVENSTVO KLUBOVA A-1 ŽENSKJE LIGE:

Državno prvenstvo klubova A

-1 ženske lige igra se sa 10

-12 klubova po dvostrukom bod sustavu i to 18-22 kola, nakon čega se dobije poredak klubova od prvog do posljednjeg mjesta. Ako klubovi A-1 ženske lige sudjeluju u natjecanju Regionalne lige, Prvenstvo se igra u fazama i to u prvoj fazi sudjeluju klubovi koji se natječu u Regionalnoj ligi, a u drugoj fazi igra se Liga za prvaka i Liga za opstanak. Propozicijama natjecanja detaljnije se uređuje natjecanje u fazama, poredak klubova, te

poluzavršnica i završnica Prvenstva. Doigravanje za prvaka Hrvatske igraju 4 najbolje plasirana kluba i to:

Par A 1.-4.Par B 2.-3.Utakmice poluzavršnice igraju se na 2 pobjede po načelu: domaćin–gost, s tim da su domaćini prvih utakmica klubovi plasirani na 1. i 2. mjesto redovitog natjecanja.

U završnici doigravanja igraju 2 kluba pobjednika iz poluzavršnice. Završnica se igra na 3 pobjede po načelu: domaćin–gost, s tim da je domaćin 1. utakmice klub pobjednik para A iz poluzavršnice.

Klub koji u završnici pobjedi u 3 utakmice prvak je Države. A-1 žensku ligu popunjava klub pobjednik u doigravanju A-2 ženske lige (Mini-liga)za popunu A-1 ženske lige).Klub koji u redovitom natjecanju A-1 ženske lige zauzme posljednje mjesto napušta A-1 žensku ligu, a klub koji u natjecanju zauzme pretposljednje mjesto,igra jednu kvalifikacijsku utakmicu na neutralnom terenu s drugoplasiranim klubom iz A-2 ženske lige. Propozicijama natjecanja uređuje se pitanje popune A-1 ženske lige kada se prelazi na natjecanje s više od 10 klubova.

2.A-2 ŽENSKA LIGA

Prvenstvo Hrvatske u A-2 ženskoj ligi igra se od 8 do 16 klubova podijeljenih u 2 ili 3 grupe, odnosno kao jedinstvena liga, a odluku o broju klubova donosi nadležno tijelo u skladu s brojem prijavljenih klubova.

Ako se natjecanje odvija u 3 grupe formiraju se: sjever, zapad i jug.

Sjever čine županije: Zagrebačka, Grad Zagreb, Varaždinska, Međimurska,Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska,Vukovarsko-srijemska, Virovitičko-podravska, Sisačko-moslavačka, Koprivničko-križevačka i Krapinsko-zagorska. Zapad čine županije: Primorsko-goranska, Istarska, Ličko-senjska i Karlovačka.

Jug čine županije: Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Zadarska i Dubrovačko-neretvanska. Natjecanje u grupama odvija se po dvostrukom bod sustavu. Po 2 prvoplasirana kluba iz svake skupine igraju Mini-ligu za popunu A-1 ženske lige. Mini-liga igra se po dvostrukom bod sustavu, a pobjednik postaje član A-1ženske lige, dok drugoplasirani klub u Mini-ligi igra s devetoplasiranim klubom A-1ženske lige jednu kvalifikacijsku utakmicu na neutralnom terenu. Pobjednik iz te utakmice postaje članom A-1 ženske lige u sljedećoj natjecateljskoj sezoni. Ako se natjecanje odvija u samo jednoj grupi, propozicijama natjecanja odredit će se prava prvoplasiranog i drugoplasiranog kluba u pogledu popunjavanja A-1 ženske lige, te pitanja ispadanja iz A-2 ženske lige, zavisno o tome postoji li natjecanje u B ligama. Propozicijama natjecanja odredit će se da klubovi A-1 ženske lige mogu uključiti

svoje juniorske sastave u natjecanje teritorijalno odgovarajuće A-2 ženske lige izvan konkurencije.

3.B ŽENSKE LIGE

Na područjima gdje ima dovoljno registriranih klubova može se organizirati natjecanje u B ženskoj ligi i to na županijskom i međužupanijskom nivou.

Odlukom Upravnog odbora Hrvatskog košarkaškog saveza određuje se način popune B ženske lige i koji županijski savez vodi B žensku ligu.

C.KUP NATJECANJA

U Kupu Republike Hrvatske za muške «Krešimir Ćosić» može sudjelovati neograničen broj momčadi.

U prvom dijelu natjecanja Kup se organizira na području općina-gradova, županija i na području četiri «sektora»: Istok-sjever, Zapad, Centar, i Jug.

U drugom dijelu natjecanja sudjeluje 14 momčadi klubova A-1 muške lige iz iste natjecateljske sezone i 2 momčadi klubova koji se dobiju tako da četiri pobjednika po sektorima razigravaju za dva pobjednika i to: pobjednik sektora Istok-Sjever protiv pobjednika sektora Centar te pobjednik sektora Zapad protiv pobjednika sektora Jug.

Daljnje natjecanje može se organizirati u više krugova i u završnici, a sve to uređuje se odgovarajućim Propozicijama natjecanja Kupa Republike Hrvatske«Krešimir Ćosić».

U Kupu Republike Hrvatske za ženske ekipe «Ružica Meglaj-Rimac»

može sudjelovati neograničen broj ekipa i to klubova A-1, A-2 ženske lige, kao i ekipe koje nisu u sustavu natjecanja i prijave se za kup natjecanje. Propozicijama natjecanja za ženske ekipe «Ružica Meglaj-Rimac» uređuje se pitanje ždrijebanja, rasporeda, pitanje domaćinstva, igranja na bolji rezultat iz jedne ili dvije utakmice, te završnica odigravanja kup natjecanja.

D. ZAJEDNIČKE ODREDBE

1. Sustav natjecanja za pojedine mlađe uzraste košarkaša (juniori-juniorke, kadeti-kadetkinje, mlađi kadeti-mlađe pretkadetkinje) donosi Upravni odbor Hrvatskog košarkaškog saveza u skladu sa Zakonom o športu i Pravilnikom o natjecanju Hrvatskog košarkaškog saveza.

2. U slučaju odustajanja kluba bilo kojeg stupnja natjecanja Upravni odbor Hrvatskog košarkaškog saveza odredit će klub koji će zauzeti mjesto kluba koji je od natjecanja odustao i to u skladu s odredbama Pravilnika o natjecanju Hrvatskog košarkaškog saveza.

3.Upravni odbor Hrvatskog košarkaškog saveza donijet će svake godine prije početka natjecateljske sezone odluku kojom potvrđuje sudjelovanje hrvatskih klubova u natjecanju Regionalne lige.

U slučaju da se Regionalna liga ne bude igrala u smislu ovog Sustava, A-1muška liga sa 14 klubova odvija se po Propozicijama natjecanja koje se donose za svako sljedeće prvenstvo.

4.Bitni elementi Sustava natjecanja koji se ne mogu mijenjati bez odgovarajuće odluke Sabora Hrvatskog košarkaškog saveza:-

broj klubova jedne lige,-način popune lige,-

način ispadanja iz lige.

Za sve ostale elemente Sustava kao na primjer doigravanje, razigravanje,kvalifikacije, dvostruki bod sustav i drugi elementi, mogu se vršiti preinake odgovarajućim propozicijama natjecanja za natjecateljsku sezonu na koju se odnose.

5.Za utvrđivanje prijedloga novog Sustava natjecanja kao i za njegove izmjene i dopune Upravni odbor Hrvatskog košarkaškog saveza imenuje stručnu Komisiju za sustav natjecanja koja pribavlja prijedloge Udruge profesionalnih klubova i mišljenja ostalih udruga radi utvrđivanja konačnog prijedloga kojeg Upravni odbor Hrvatskog košarkaškog saveza upućuje Saboru Hrvatskog košarkaškog saveza na donošenje.

6.Ovaj Sustav natjecanja važi do donošenja novog sustava natjecanja, a njegove izmjene vrše se u skladu sa Zakonom o športu i Pravilnikom o natjecanju Hrvatskog košarkaškog saveza.⁵⁹

Sve ovo naprijed izrečeno i doprinijelo je u košarci do u RH situacijskog stanja. Tako da danas osim lošeg kvaliteta u natjecanju, smo dobili i prostor „izostavljanja“ dovoljnog financijskog ulaganja (javni sektor na razini regionalne, županijske, gradske zajednice , prenamjenjuje financijska sredstva davanja kada klub ispadne u niži rang natjecanja, a privatni sektor je danas skoro nemoguće dobiti kao ulagača). Zato treba pristupiti objektivno toj temi, (vidi Tablicu 3 Privatni sektor-najvećim djelom roditelji 45%, a javni 55%).

U funkcioniranju svoje praktičnosti HKS, „nesvjesno“ uključen djeluje u okvirima administrativnog i birokratskog menadžmenta, zatvara oči pred stvarnošću i nadolazećim događajima, uz navedene primjere naprijed, a naročito financiranja, svakako je i upitan podatak o broju registriranih članova 11113 u odnosu na broj udruga 129, gdje su u statističkom pokazatelju uvršteni svi članovi od pred-kadeta do seniora (vidi Tablicu 2). A naročito se tu ogleda u upornosti održavanja vrijednost sportu općenito, a naglašavamo sada u

⁵⁹ <https://www.hks-cbf.hr/preuzeto> 10.05.2018. (vodi se u literaturi i ostalim izvorima pod br. 34)

košarci naslijeđenih iz bivše države, a u ovome radu naprijed već analizirani. Svakim danom pokazatelji stavljaju do znanja o neodrživosti sustava.

Sagledavajući dosada sve naprijed izrečeno, uz primjenu analitičko-sintetičke znanstvene metode, može se utvrditi da je jedini mogući način održivosti primjene funkcioniranja košarkaškog sporta u RH, *stvaranje Nove vrijednosti*, u sasvim novom prostoru.

7.2.5. Prijedlog Strategije,

Kako do danas, nije uspostavljena bliža suradnja između sustava sveučilišnog sporta i klupskoga sporta s ciljem uspostavljanja sustava selekcije, praćenja i usmjeravanja nadarene igrača i igračica. Svakako da se javlja potreba te se postavlja zadaća i cilj nastaviti s razvojem sustava Sveučilišnog-Akademskog sporta u RH, (**Hrvatski sveučilišni sportski savez, Hrvatski akademski sportski savez (HASS)-nacionalni savez sveučilišnog, veleučilišnog i visokoškolskog sporta**).

U tom smislu *Predlažemo da se formira stalna samostalna Sveučilišna košarkaška liga u četiri centra utemeljeno na znanstveno-ekonomskom **Nodalnom metodi i modelu**, uz uspostavljenje i primjenu **Znanstvenog menadžmenta**, a pod potpunom kontrolom Znanosti i struke, na slijedeći način.*

Predlaže se *formiranje četiri stalne lige u konačnici od 12 klubova*, kako muških tako i ženskih u četiri centra **Zagreb ; Osijek ; Rijeka i Split**, koji bi bili nositelji, s tim što bi Zagreb zbog svojoj kapaciteta i većih potencijala mogao osnovati u krajnjoj fazi i 2 x po 12 klubova. Klubovi bi imali po 15 registriranih i licenciranih igrača/ica, čija bi primarna aktivnost bila obrazovanje (npr. Pravo, Ekonomija, Kineziologija, Strojarsvo, Medicina, Farmacija itd.), *a druga aktivnost uz određene benefete bi bila bavljenje košarkom u registriranom Sveučilišnom klubu.*

Potpuni razlozi elementi i pokazatelj za to su:

1. **Nodalni sustav**, je u potpunosti primjenjiv u ovome Prijedlogu, te uz analizu svih zakonskih te drugih propisa kao što su *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju RH, Zakon o športu RH, Ugovor o Europskoj uniji., Maastricht 1992.*, utvrđeno je u ovome radu da isti u stvari potiču u svojim odredbama kreiranje i formiranje ovakvih ideja. Stoga

sukladno prednjem oblikovanju *Nodalnih Sveučilišno-Akademskih košarkaških centara* bi izgledalo ovako, (vidi Tablicu br. 17 i 18):

Tablica 18:

Akadske zajednice -Regionalni centri (samostalni i povezani)	JAVNA SVEUČILIŠTA -broj studenata	JAVNA VELEUČILIŠTA -broj studenata	JAVNA VISOKOŠKOLNE -broj studenata	PRIVATNA SVEUČILIŠTA -broj studenata	PRIVATNA VELEUČILIŠTA -broj studenata	PRIVATNE VISOKOŠKOLNE -broj studenata	Broj studenata po regionalnim centrima
I -CENTAR : sinteza prikaza za Regionalni centar /regija Središnja Hrvatska sa svim kategorijama u Zagrebu; Čakovcu; Varaždinu; Križevcima; Velikoj Gorici; Krapini; Zaprešiću	80917	9212	1375	1396	3119	10576	106.595
II -ISTOK : sinteza prikaza za Regionalni centar /regija Istočna Hrvatska sa svim kategorijama u Osijeku; Požegi;	17723	2031	437	%	%	674	22.431

Slavonskom Brodu; Virovitici; Vukovaru plus studenti iz Bjelovara /Privatna visoka škola							
III-ZAPAD : sinteza prikaza za Regionalni centar /regija Istra i hrvatsko primorje+Lika i Gorski kotar sa svim kategorijama u Rijeci; Gospiću;Karlovcu; Puli; Višnjaju	16492	5734	%	%	%	432	22.592
IV-JUG : sinteza prikaza za Regionalni centar /regija Dalmacija (Split-Zadar- Dubrovnik) sa svim kategorijama i u Šibeniku; Kninu i Dugopolju	48806	470	%	%	%	225	49.501

<http://www.iro.hr/hr/informiranje-i-savjetovanje-o-visokom-obrazovanju/studiranje-uhrvatskoj/pregled-institucija/>
29.06.2019. Agencija za znanost i obrazovanje u sustavu visokog obrazovanja i znanosti RH (vodi se u literaturi i ostalim izvorima ovoga rada pod br. 34) sintetizirao autor ovoga rada,

Istraživanjem činjenica, te dobivenim podacima utvrdili smo da je razvidno u RH na dan popisa 2001.g. najveći broj stanovnika od 45 do 49 godina života 333.576, od toga muškaraca 168.290 a žena 165.286. dakle skoro dvostruko veći od broja stanovnika od 18-21 godine života. , a najveći broj stanovnika u RH je od 46 godina 70 122.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika u RH drastično je smanjen (vidi tablicu br. 5). Podaci su sami po sebi alarmantni, u prosjeku skoro svake godine u deceniji a između dva popisa, u prosjeku nestaje jedan manji gradić od skoro 15.000 stanovnika. Dakle na dan popisa 2011. broj stanovnika u RH bio je manji za 152.571 stanovnika.

Jednostavno je vidjeti i da je na dan popisa 2001.g. broj stanovnika od 45-49 godina život skoro dvostruko veći od broja stanovnika od 18-21 godine života. Svi podaci su preuzeti iz Statističkog ljetopisa Državnog zavoda za statistiku RH 2003. godine.

No našim istraživanjem u ovome radu utvrdili smo da je najveća koncentracija mladih u RH uključena u Sveučilišno-Akademsku zajednicu broj sastavnica 228 i broj studenata 200.974, gdje se mogu iskoristiti kao dosada neiskorišteni potencijal (vidi Tablicu 17).

To sigurno otvara sve mogućnosti uspostavljanja Prijedloga s obzirom na uspravane potencijale u ovom području (**HASS**), (vidi podate u Tablici 2), tj. broj sveučilišnih sportskih zajednica/udruga, kao i broj „prijavljenih“ studenata u iste udruge.

Svakako da je otvorena mogućnost preoblikovanja financiranja u području (**HASS**). Naime prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju RH, model i izvori financiranja prema svom tekstualnom izričaju u odjelu *V. FINANCIRANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA*, jasno su i precizno definira u Prijedlog proračunskih sredstava i njihovoj raspodjeli, te su jasno iskazana u slijedećim stavkama:

(1) Sveučilišta, Visoka učilišta, instituti i druge znanstvene organizacije financiraju se iz;

1. sredstava osnivača,
2. **državnog proračuna Republike Hrvatske,**
3. **proračuna županija, gradova i općina,**
4. **školarina,**
5. prihoda od znanstvenih, istraživačkih, umjetničkih i stručnih projekata, znanstvenih i stručnih elaborata i ekspertiza,
6. zaklada, donacija i pomoći,
7. prihoda od nakladničke djelatnosti,

8. prihoda ostvarenih na tržištu,

9. prihoda od imovine, udjela u trgovačkim društvima, prihoda ostvarenih od pravnih osoba iz članka 66. ovoga Zakona, kao i prihoda od ulaganja fizičkih i pravnih osoba,

10. ostalih izvora.

(2) Sveučilišta, veleučilišta, visoke škole i javni znanstveni instituti mogu se financirati samo iz onih izvora koji ne utječu na njihovu neovisnost i dostojanstvo. Vlastiti prihodi mogu se ostvarivati samo djelatnostima koje ne štete ostvarenju osnovnih zadaća sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta.

Temeljem predočenog sredstva iz stavke 3. koja se preoblikuju u tim jedinicama u prostoru zvaničnoga HKS-a, ispadanjem klubova u niži rang natjecanja, mogla bi se usmjeriti u HASS, odnosno košarkaške lige definirane ovim Prijedlogom. Ovo je svakako važno sagledati.

Tako da Prijedlog Strategije razvoja Sveučilišno košarkaškog sporta u RH. možemo u daljnjem tekstu u potpunosti razrađivati:

-Kako već postoje **elementi logistike: dvorane, sustav nastave nedovoljno iskrišten a potencijalno moćan, znanstveni i stručni kadar koji bi trebao dopuniti u potpunosti, s novim zaposlenicima u tom prostoru: treneri košarke, kondicijski treneri, skauti, zdravstveni djelatnici (liječnici, terapeuti, tehničari), psiholozi, pedagozi, itd., u nekoj doglednoj budućnosti svakako su neophodan element u razmatranju ovoga Prijedloga.**

-Znači **natjecanje** se može odvijati u svakom navedenom mjestu u okviru Predloženih **Centara** ili se može odvijati samo u mjestu centara- Zagreb; Osijek; Rijeka; Split (**navedenim od I-IV**), a sve zavisno od uređenja odnosa samih članova svakog centra, riječ je o financijama sudionika vezano za troškove organizacije i putovanja. No svakako da Nodalni sustav u primjeni nudi najjeftinije opcije.

-Kako **Akadska godina** počinje 1. listopada tekuće a završava 30. rujna sljedeće kalendarske godine, natjecanje u trajanju od **22 ligaška kola + play off prvoga i drugoga za apsolutnog pobjednika ligaškog natjecanja u svakom Centru, te u konačnici završetka sezonskog natjecanja play off prvaka sva četiri Centra za državnog Sveučilišnog prvaka RH. Iz ligaškog natjecanja Sveučilišno-Akadske košarke se ne ispada ostaje se samo član a dobija se isključivo prvak.**

-**Natjecanja** bi započinjala krajem rujna tekuće godine a završavala početkom srpnja sljedeće kalendarske godine. Igrači ne bi mogli napuštati tim do tog završetka (**ne zaboravimo po ovome Prijedlogu dozvoljeno bi bilo registrirati samo 15 u timovima tijekom jedne školske godine**), bez obzira imaju li u nekom trenutku tijekom Akademske godine pozive nekih profesionalnih klubova ili pozive za prelazak u neku drug Akademsku zajednicu i njihov tim. Sve obveze tih odnosa bile regulirane Ugovornim odnosom Akademske zajednice i studenta, tj.igrača/ice. To dovelo do uređenja i stanja potpune kontrole jer novi upisi novih generacija bi omogućilo dolazak novih igračkih kadrova.

-Iako **natjecateljski preloženi sustav izgleda zatvoreno**. mogućnost dodatnog natjecanja je već u startu otvorena u zvanično postavljenim kup natjecanjima (muški u “Krešimir Ćosić“, a za ženske ekipe „Ružica Meglaj-Rimac“, prema propozicijama HKS-a može sudjelovati neograničen broj ekipa i to klubova A-1, A-2 ženske lige, kao i ekipe koje nisu u sustavu natjecanja i prijave se za kup natjecanje).

-**Uspostava Prijedloga** išla bi u **tri faze**:

1.Faza usvajanja sustava; bila najteža i trajala bi najduže. Mogućnost formiranja 12 momčadi u samome začetku objektivno ne bi bila moguća. Zato bi bilo dobro formirati najmanje 4 (naročito kod ženskih timova), svakako kod muških ići na 6. To bi ligaško natjecanje u takvim Centrima dovelo do 3 ili 4 kruga do play off završetka. Razlog je jednostavan problemi uspostavljanja sustava.

2.Faza razvoja sustava; u ovoj fazi bi se osnivali novi klubovi, nakon prve, kada bi sustav oživio i postupno bi se išlo prema broj 12 klubova u svakome Centru. Trajala kraće od prve.

3.Faza usavršavanja sustava; u ovoj fazi bi trebalo već biti u muškoj konkurenciji po 12 timova (centar Zagreb čak 12 x 2, tj. 24 npr. 12 društvene i tehničke visoko obrazovne institucije a 12 tehničke), a kod ženskih bi bilo zadovoljavajuće i minimum 6 ako ne bi bilo dovoljno interesa za 12.

-**Broj studenata** koji bili uključeni u ovaj Prijedlog u najvećem procijenanom obimu iznosi sa brojem registriranih **15** u jednoj školskoj godini sveukupno bi iznosio **900 x 2** (muški i ženski klubovi i timovi), što čini brojku samo **1800** studenata a to je iznos od ukupne kvantitativne populacije i broja studenata **200.974**, **samo 0,89%**, što bi činilo maksimalno **60 x 2 =180 klubova** raspoređenih u **228 sastavnica**, (vidi Tablicu br. 19).

Tablica br. 19:

Oznaka regionalnog akademskog centra	Broj klubova	Broj licenciranih i prijavljenih igrača u svakom klubu Akademske zajednice	Sveukupan broj studenata igrača -po zajednici/regionalnom centru -sveukupno u Akademskoj zajednici RH
I	12 + 12 = 24	15	180 + 180 = 360
II	12	15	180
III	12	15	180
IV	12	15	180
Ukupno:	48 + 12 = 60	%	720 + 180 = 900

Izvor podataka: Uredio i sintetizirao autor ovoga rada, temeljem obrade svih statistički obrađenih podataka iz prethodnih izvora-tablica.

Činjenični pokazatelji koji su pozitivni i idu u korist uspostave Prijedloga:

-**studenti** bi u samome startu bili zainteresirani za takav sustav:

-dobiveni benefeti; besplatno studiranje, dobijanje stipendije, osiguran smještaj, poboljšana ishrana, mogućnost nastavka školovanja nakon srednje a ostanak u košarci, itd.

-vremeno bi studenti igrajući svoje lige postupno i napredovali u smislu kvalitete te otvorili mogućnost i za konkuriranje u neke od nacionalnih selekcija,

-**postojanje adekvatnih objekata/dvorana**; prisutnost ostale infrastrukture (zdravstveni i dijagnostički centri) koja već postoji,

-**financiranje** bi bilo mnogo jednostavnije i sredstva mnogo veća, ulagači u ovakvu perspektivu i pripremu djece bili bi i sami roditelji.

-mogućnost **većeg dobivanja financijskih** sredstava iz javnog sektora (regije, županije, općine), jer se iz ovoga sustava natjecanja ne ispada već samo dobivamo prvaka, pa bi interes istih od strane zajednice i predstavnika vlasti bio mnogo veći od sadašnjeg stanja.

-povećanje zaposlenosti u struci; treneri košarke, kondicijski treneri, skauti, zdravstveni djelatnici (liječnici, terapeuti, tehničari), psiholozi, pedagozi,

-dobitak nove publike; skoro sve kolege studenti postat će navijači svojih fakulteta i timova,

-novi način informiranja; pored dosadašnjih uobičajenih (novine, tv kuće, privatni portali), otvara se bezbroj neslućenih mogućnosti kao što je slijedeće. U sustavu Akademskih zajednica postoje već određene opcije nedovoljno iskorištene kao što su:

-Znanstveno-tehnologijski park, Suglasnost za korištenje naziva znanstveno–tehnologijskog parka daje ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Znanstveno-tehnologijski park uživa porezne olakšice i druge pogodnosti kojima se potiče ostvarivanje njegovih ciljeva, u skladu sa zakonom.

-kao i Web portali studentskih zajednica, npr. AAI@EduHrAutentikacijska i autorizacijska infrastruktura znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj (AAI@EduHr) je infrastrukturni, posrednički sustav čija je temeljna zadaća omogućiti sigurno, pouzdano i efikasno upravljanje elektroničkim identitetima te njihovu uporabu za pristup mrežnim i mrežom dostupnim resursima. Poslove koordinacije, razvoja i održavanja sustava AAI@EduHr obavlja Srce – Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu. To otvara mogućnost otvaranja nove WEB službene stranice za potrebe natjecanja, gdje će se stručno prezentirati statistički obrađeno svako kolo, svaka utakmica, uz mogućnost prijave i komentara samih studenata (sudionika , publike, odvijanje pozitivnih natjecateljski sučelja sa studentima drugih timova, komentar i svakako pluralizma navijača.⁶⁰

-kao i potpuna prisutnost znanosti i struke u svim segmentima,

--Činjenični pokazatelji koji su negativni i ne dozvoljavaju uspostavu Prijedloga:

-zvanični HKS-ov sustav; apsolutno će biti protiv jer će se osjetiti ugroženim, iako on sam odumire pogotovo na svjim polovima i marginama, bez obzira na empatije i senzibilnost nekih starijih igrača i navijača, sustav je jednostavno sam po sebi neodrživ,

⁶⁰ <https://www.aaiedu.hr/o-sustavu/sto-je-aaieduhr>10.05.2018. (vodi se u literaturi i ostalim izvorima pod br. 34)

-neki **sadašnji kadrovi koji su zaposleni na fakultetima i ostali institucijama** kao profesori tjelesnog odgoja, neće baš htjeti mijenjati sadašnje zatečeno stanje i dobivanje povećanog broja aktivnosti,

Svakako da ima i postoji još i na jednu i na drugu stranu, ali zadržat ćemo se na ovome.

Stoga sublimirajući sve do sada izrečeno, sagledavajući sve analizirano i sintetizirano istraživanje možemo donijeti slijedeći,

8.Zaključak,

Pod strategijom podrazumijevamo usmjerenje ka cilju, dinamički organiziran skup poslova, intervencija i akcija s njima pripadajućim zaduženjima, rokovima i načinima provedbe. Razvoj podrazumijevao određene promjene koje imaju progresivan karakter i dovode do poboljšanja stanja, podizanja razine postignuća, kvalitete procesa, povećanja efikasnosti postupaka. Također pod strategijom razvoja Sveučilišnog košarkaškog sporta podrazumijevamo dinamički organiziran skup poslova, intervencija i akcija za koje ukoliko se provode u definiranim uvjetima možemo sa visokim stupnjem sigurnosti tvrditi da će proizvesti pozitivan slijed promjena. U ovom radu navedeni su samo najvažniji elementi cjelovite strategije razvoja vrhunskog sporta koje bi u skoroj budućnosti trebalo detaljnije razraditi s većim brojem podataka odnosno brojčanih veličina za kvalitetan opis postojećeg stanja i ciljeva koji se žele postići u definiranom konačnom budućem vremenu. No značajno je utvrditi slijedeće:

-Potrebno je jasno odrediti razine znanstvenih i stručnih poslova te razinu kadrova koji zadovoljavaju uvjete za obavljanje poslova složenosti ovoga Prijedloga. Timovi eksperata prvo će morati napraviti znanstveni Elaborat na ovu temu, načiniti postupak Anketiranja po svim institucijama, te ambiciozno pristupiti ostvarenju istoga.

Mišljenja smo da je Prijedlog ostvariv i da ne trebamo u Zaključku ponovno isticati već navedene atribucije, ali smo sigurni da će oživjeti u budućnosti, a primjenom istoga potaknulo bi se i oživljavanje i oblikovanje Školskog sporta, kao i predškolskog. Ovaj Prijedlog u određenoj budućnosti otvara mogućnost formiranja Sveučilišnog košarkaškog saveza, kao sastavnice **HASS**, no valja napomenuti da je primjenjiv i n druge sportske aktivnosti, kao što

ja atletika, veslanje, plivanje, rukomet, odbojka itd. U uvjerenju da je ovakav prijedlog moguć iščekujem to u doglednoj budućnosti.

Partem da cique, sic non partiris inique.

Svakom njegov dio, da ne dijeliš nepravično.

(Latinska izreka)

9.Literatura i ostali izvori,

1. Alaupvić B. i ostali. Modeli fizičke kulture, svezak VII : Posebni uvjeti građenja i opremanja objekata fizičke kulture. Zagreb : Zavod za fizičku kulturu Hrvatske i RSIZ fizičke kulture Hrvatske. 1987.
2. Bahtijarević-Šiber, Fikreta ; Sikavica, Pere ; Pološki Vokić, Nina. Suvremeni menadžment : vještine, sustavi i izazovi. Zagreb : Školska knjiga, 2008.
3. Bajrović V.: Almanah Košarkaškog saveza Jugoslavije 1945. – 1948. S. Radović (ur.), Košarkaški savez Jugoslavije, Beograd 1988.
4. Bartoluci, Mato. Ekonomika i menadžment sporta. Zagreb : Informator, 2003.
5. Bartoluci, Mato i sur. Management i poduzetništvo u sportu i fitnessu. Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu, 1996.
6. Beganović, M., Cindrić, Ž., Drofenik, D., Jaklinović Fressl, Ž., Jurković, S., Kosijer, J., ... Zlatar, P.: Basketball je ime košarka dobio u Zagrebu. Košarkaški savez Zagreba. Zagreb, 2005.
7. Bojanić, Đ.: Košarka tragoma James Naismitha-Katalog izložbe. Hrvatski športski i olimpijski muzej. Zagreb 1997.
8. Bujas, Zoran. Osnove psihofiziologije rada : (uvod u industrijsku psihologiju) : Psihofiziologija rada. Zagreb : Škola narodnog zdravlja, 1964.
9. Čustonja, Z., Jukić, I., Milanović, D. (2011). Treneri i stručni poslovi u hrvatskome športu. (neobjavljeni dokument Nacionalnog vijeća za šport).
10. Dragičević, Adolf. Ekonomski leksikon. Zagreb : Informator, 1991.
11. Državni zavod za statistiku
RH. http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/H01_01_01.html,
Preuzeto 04.04.2018.
12. Džeba, Krešimir ; Serdarušić, Marijan. Sport i novac : iza kulisa svjetskih spektakala. Zagreb : Reta, 1995.
13. Grgić, Z., Prilozi za bibliografiju sokolske građe Hrvatskog športskog muzeja. Informatica museologica 41 (1-4) MDC, str. 151-157; Zagreb, 2010.

14. Grupa autora. Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu. Zagreb : Kineziološki fakultet i Sportski savez Grada Zagreba, 2014.
15. Hrvatski državni arhiv., Pregled arhivskih fondova i zbirki RH, tom I; [Hrvatski športski muzej-str.1200]. Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2006.
16. Izvješće o dodijeljenim financijskim potporama za projekte i programe organizacija civilnog društva u 2007. godini. Vlada Republike Hrvatske, Ured za udruge. Zagreb, 2008.
17. Jajčević Z.: Olimpizam u Hrvatskoj. Libera Editio d.o.o., Zagreb 2008.
18. Jukić, G. (2012). Godišnjak Hrvatskog školskog športskog saveza 2011./2012. Zagreb: Hrvatski školski športski savez.
19. Matković Bojan i suradnici: Antropološka analiza košarkaške igre, Udžbenici Sveučilišta, Zagreb, 2010.g.
20. Milanović, D. (ur.) (2001). Stanje i perspektive zagrebačkog sporta. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu i Zagrebački športski savez.
21. Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z. and Škegro, D. (2013). Strategic Approach to the Development of High-Performance Sport in the Republic Of Croatia. In A Mašek Tonković (ed.), International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia – Yesterday, Today, Tomorrow". Osijek, 2013 (pp 325-338). Osijek: University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Faculty of Economics in Osijek and Croatian Academy of Science and <https://www.kif.unizg.hr/dragan.milanovic> (datum pristupa travanj 2018)
22. Novak, Ivan. Sportski marketing i industrija sporta. Zagreb : Maling, 2006.
23. Priopćenje, „Sport u 2006.“ (2007.) Republika Hrvatska: Državni zavod za statistiku. (str.1), http://www.dzs.hr/Hrv/publication/2007/8-3-7_1h2007.htm, (datum pristupa travanj 2016.)
24. Sikavica, Pere ; Bahtijarević-Šiber, Fikreta ; Pološki Vokić, Nina. Temelji menadžmenta. Zagreb : Školska knjiga. 2008.
25. Simović, Slobodan ; Pavlović, Petar. Košarka na prostorima bivše Jugoslavije do maja 1945. godine. Banja Luka : Univerzitet: Fakultet za fizičko vaspitanje i sport. 2013.
26. Škorić, S i Čustonja, Z (2011). Financiranje športa. U: Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić, D. (ur.), Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj. Zagreb:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, skinuto s mrežne stranice: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3311> (25. ožujka 2013.).

27.Tasić M.: Košarkaška enciklopedija 1946 – 2000, I deo. Košarkaški savez Jugoslavije,

28.Ugovor o Europskoj uniji., Maastricht 1992., stupio na snagu 1.1.1993.

29.Zakon o športu RH(NN 71/06, 124/10, 124/11 i 86/12) i 2007 ; Novi ustroj sustava športa prema zakonu o športu. Preuzeto sa: public.mzos.hr/fgs.axd?id=21629, 06.04.2018.

30.Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju pročišćeni tekst zakona NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17

31.Zbirke i fondovi HŠM-a RH, Zagreb; arhivska građa, arhivska specijalna dokumenta, arhiv biografskih dosjea, knjižnična građa; knjižne specijalne zbirke i fondovi, fotografije-fotoarhiv HŠM-a,

32.Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Četvrto izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci, 2000.

33.Žugić Zoran: Sociologija sporta, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta, Zagreb, 2000.g.

34.Ostali izvori s <http://www> koji će poslužiti za argumentirane dokaze analitičko-sintetičke metode istraživanja ovoga rada.

Summary:

The work shows the Proposal of a development strategy for college basketball in Croatia in an entirely new and redesigned expression considering the given conditions and potentials. Having in mind that 1991. created many state-building conditions in Croatia, independence, a switch from socialistic capital relations to new capitalist capital relations. With that also came the conditions for establishing new sociological constructions and constructs in communities, and as is shown in this work, in sports and basketball in college and academic community as well. The topic of the paper is done in the field of Croatian Academic Sports Federation. Even though the title puts the emphasis on college sport, the term of the research and emphasis of the topic refer to the entire academic community in Croatia, in which, during an academic year, circulate around 200.000 youth between 18 and 29 of age. This is certainly the highest concentration of population in Croatia with similar and/or same interests gathered in a single community.

Therefore, the essence of the Proposal is targeting four regions of Croatia (I-Centre; II-East; III-West; IV-South) with their leading cities and colleges (Zagreb; Osijek; Rijeka and Split) even though the emphasis is on the entire academic community. The work uses a method (analytic/synthetic) driven by scientific principles of Nodal urban system, where there is an open system in the nodal region in which businesses, cities and other settlements are interconnected, especially with a bigger city, circulation of people, goods, education, culture, etc. Node – a locality where any kind of spatial interaction begins or ends. All nodes are connected in a functional system and the interactions are happening through various connections (business, roads, railroads, phone lines, educational systems wholly, partly or interactively etc.) Nodality of a node is determined by all interactions with other nodes.

The work uses an analytic/synthetic method where 19 tables, 2 picture-graphic displays and 3 maps are shown and elaborated on. The most important part of the work is dedicated to insight and accent on potential possibilities and conditions in that space with a special review on the importance of its preservation as well as possibilities to act on improving them as an important factor for future times.

Keywords: basketball; college sports; strategy; development,